

กฎหมายคุ้มครองเมีย
ในเรือนกฎหมาย
วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๕๖

นายเซียง เนกบัณฑิต เรียบเรียง

ดำเนิน ความ ตาม กฎหมาย คุ้มครอง เมีย

แต่ คุ้มครอง อื่น ๆ ในกฎหมายราชบุรี

ประกาศพระราชบัญญัติ รัชกาลที่ ๕ ที่ ๕ และ ที่ ๖

และ คำพิพากษา ศาลฎีกา คดี ๓๓๗ ถึง คดี ๓๓๙.

มีกรรมสิทธิ์ ตาม พระราชบัญญัติ

พิมพ์ครั้งที่ ๒

โรงพิมพ์พานิชย์กรุงเทพ ตำบลเพ็ญ

กรุงเทพฯ

๒๕๕๖

๑๖ ก.ค. ๕๖ / คร.พ.

คำนำ

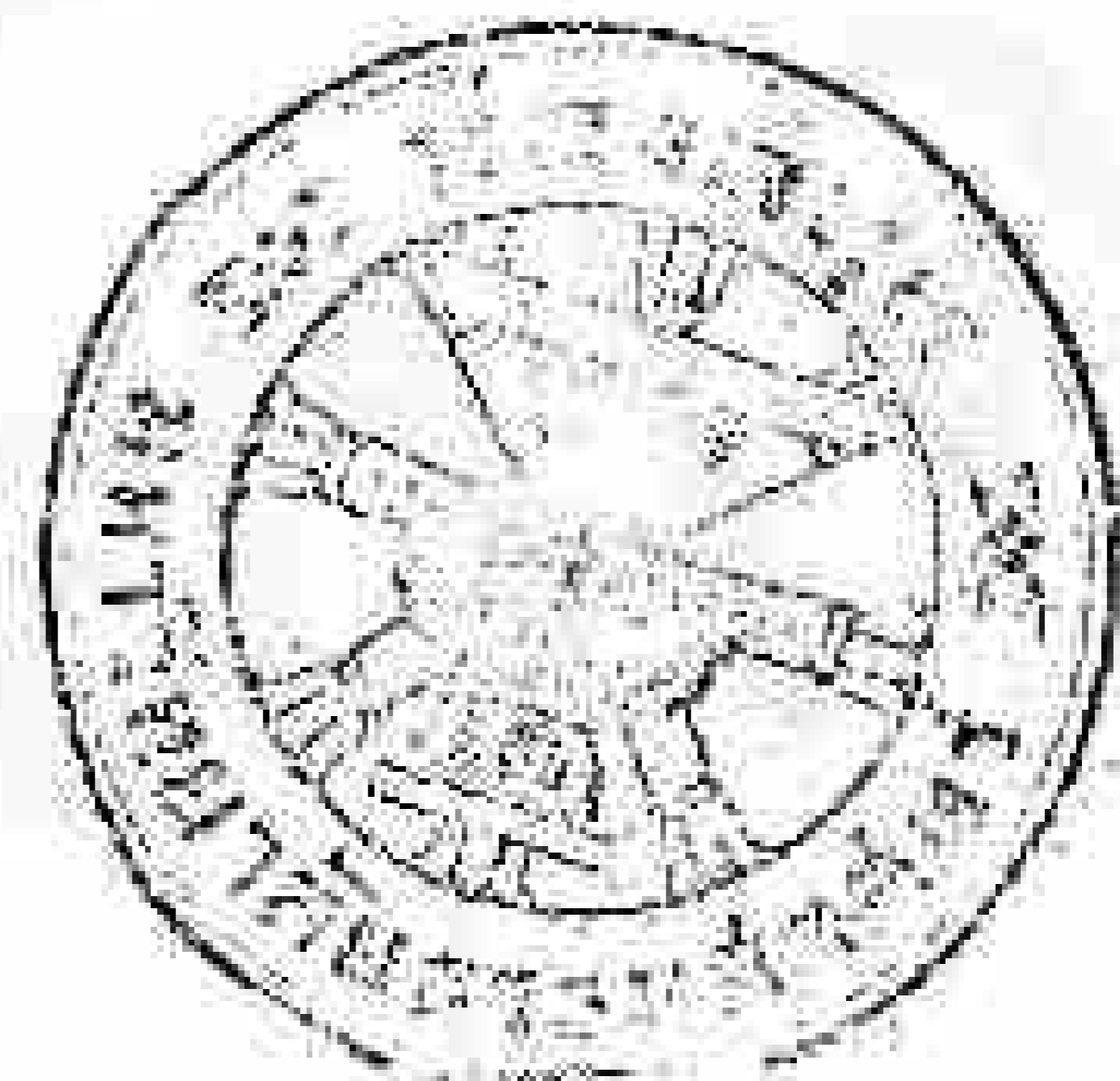
เมื่อเสร็จการพิมพ์กฎหมาย ตักขณ มรดก แล้ว เวลาที่ว่างอยู่ ได้ชวนให้ข้าพเจ้าเหลียวไปดู โฉมหน้าของหนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีความชัด ชัด ช่าง ยาก ช่าง ไม่น้อย ก็พบว่า เนื้อหาของข้าพเจ้า หายหายไป คิด โฉมหน้า ห้วน ๆ ที่กล่าวไป ดู และ ในที่สุด ข้าพเจ้า ได้รับคำปลอบ ความ ชอบใจ จากแต่ต้นที่คิดบาง ท่านว่า โฉมหน้าของข้าพเจ้า ได้ทำประโยชน์ ให้แก่ท่านมาก ทั้งแนะนำ ให้ข้าพเจ้า พิมพ์ ขึ้น ด้วยเมื่อความคิด เกิด พริ้มกับ ความ แนะนำ ของเพื่อนฝูง ดังนี้ ข้าพเจ้าจึง ได้เก็บ ตัว บท กฎหมาย แล คำพิพากษา ต่าง ๆ เพิ่ม เต็ม ขึ้น อีก คิดว่า จะปรับปรุง ถึง พระพุทธศักราช ๒๕๕๕

อย่างไรก็ดี สมุดเล่มนี้เป็น แค่ช่วย ระบ รึก กฎหมาย ผิวเผิน เจ้า มา อาจ ไร้ เป็น หมู เป็น หมอล สำหรับ ความ ชัดเจน เท่านั้น ใช้ จะแก้ ปัญหา ชัด ช่าง ให้เบา บาง แง ก็ ทำ มิ ได้ ดังนั้น ข้าง ท้าย เติม จะช่วย ให้ท่าน คำนึง ได้ ทนใจ และ แบบ คำ ย่อ จะช่วย ให้ ท่าน ช่าง ได้ เร็ว ถ้าท่าน ถึงแก่ จา เสีย หน หนึ่ง

นาย เขียง เนติบัณฑิต.

๒๕๘, ตำบลแยก, กรุงเทพฯ.

วันที่ ๓ มิถุนายน พระพุทธศักราช ๒๕๕๖.

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ ๑ การเป็นผิวเมื่อย	
หมวด ๑ ผิวเมื่อยเป็นกันเมื่อไร	๑
๑๑ ๒ ชนิดคนที่มีผิวหรือเมื่อยไม่ได้	๓๒
๑๑ ๓ เมื่อยมักชนิด	๓๕
ส่วนที่ ๒ วิธีแก้ผิวเมื่อยอย่างอื่น	
หมวด ๑ ผิดเมื่อย	๓๗
๑๑ ๒ พืช	๓๘
๑๑ ๓ การใน ส่วนตัวหญิงคนกลาง	๓๙
๑๑ ๔ ทาความดำเป็นขี้	๓๙
๑๑ ๕ ผิวขาวขี้	๓๐
๑๑ ๖ ผู้สมัครแต่รักสิ่งในการทำขี้	๓๗
ส่วนที่ ๓ การขาดจากเป็นผิวเมื่อยกัน	
หมวด ๑ ผิวเมื่อยขาดกันด้วยเหตุไรบ้าง	๓๙
๑๑ ๒ หย่า	๔๓
๑๑ ๓ ผิวเมื่อยขาว	๔๗
๑๑ ๔ ผิวทั้งเมื่อย	๔๗
๑๑ ๕ ผิวไปดำ	๕๓
ส่วนที่ ๔ ทักษะในระหว่างผิวเมื่อย	
หมวด ๑ อย่างไรจึงเรียกว่าทุนเงินเต็มแก่สมัคร	๕๒

หมวด ๒	วิธีแยกดินบริเวณน้ำ	๕๔
”	๓ วิธีแบ่งทรัพย์สินเมื่อหย่าหรือตาย	๕๖
”	๔ ผู้หรือเมียมีอำนาจแต่กรรมสิทธิ์ ในทรัพย์สินระหว่างเขาเพียงไร	๕๗
”	๕ เรือนหอ	๖๓
”	๖ วิธีพิจารณา	๖๕
ตอนที่ ๕	เบ็ดเตล็ด	
หมวด ๓	เมียที่มีผู้	๖๗
”	๒ ข้าพวงแต่เชือกใส่	๗๐
”	๓ อำนาจฮั้วระในหญิง	๗๕
”	๔ อำนาจแต่ผู้ที่มีแต่เมีย	๗๖
”	๕ ดินถอยขึ้นหมากแต่ของหมัน	๗๗
”	๖ บุตรบาบตรี	๗๗
”	๗ สิทธิขาดแต่ตามถัก	๗๙
ดัชนี		๗๙

แบบ คำ ย่อ

<u>คำย่อ</u>		<u>หมาย ความ ว่า</u>
กฎห.	—	กฎหมาย
กฎห. ต. อาญา.	—	กฎหมาย ตักษณ อาญา ศก ๓๒๗
กำหนดเก่า	—	พระ ราช กำหนดเก่า ใน กฎหมาย ราชบุรี
กำหนดใหม่	—	พระ ราช กำหนด ใหม่ ใน กฎหมาย ราชบุรี
จ.	—	เงิน
จ. ศ.	—	จุดศักราส
ทษ	—	ตักษณ ทษ ใน กฎหมาย ราชบุรี
น.	—	นำ หรือ นาย
มูทว ๓ / ๓๓๐	—	คำ พิพากษา ศาลฎีกา ที่ ๓ ศก ๓๓๐
บัญญัติ.	—	พระ ราช บัญญัติ ใน กฎหมาย ราชบุรี
ประกาศ รัช. ๕.	—	ประกาศ พระ ราช บัญญัติ ตักพา รัชกาล ที่ ๕
ฉัว เมีย	—	ตักษณ ฉัว เมีย ใน กฎหมาย ราชบุรี
พ. ร. บ.	—	พระ ราช บัญญัติ
มรฎก.	—	ตักษณ มรฎก ใน กฎหมาย ราชบุรี
รับฟ้อง	—	ตักษณ รับ ฟ้อง ใน กฎหมาย ราชบุรี
ตักพา.	—	ตักษณ ตักพา ใน กฎหมาย ราชบุรี
หลง.	—	หลง
อ.	—	อ้าง
อ. ตี—น. คำ	—	ในคดีระหว่าง อ้างตั้ง โจทก์ นายคำจำเลย
อัย.	—	อัยการ

เลข ข้างท้าย กฎหมาย ตักษณ ต่าง ๆ เปน เลข สำหรับ บท ใน กฎหมาย ราชบุรี

กฎหมายผังเมือง

ส่วนที่ ๑

การเป็นผังเมือง

หมวด ๑

ผังเมืองบนที่ดินเมื่อไร

กฎหมายลักษณะผังเมืองเป็นกฎหมายที่ตราขึ้น

- กฎท. ราชบุรี ๓ ตราจ ค.ศ. ๒๔๒๒ พ. ๒๔๒๒ พระเจ้า รามาธิบดี ศรีบรมจักรพรรดิ ประกาศพระราช กฤษฎีกาว่า ด้วย การ ผัง เมือง ครั้น ต่อ มา อีก ปี หนึ่ง
- กฎท. ราชบุรี (พุทธ ศักราช ๒๔๑๕) ได้ โปรดเกล้า ฯ ให้ตรา พระราชบัญญัติเพิ่ม ขึ้น ว่าด้วย การ แบ่ง ปัน ดิน บริเวณ รั้ว ระหว่าง ผัง เมือง เมื่อ จะ พยายาม ขาด กัน เป็น กฎหมาย ที่ เกิด ขึ้น โดย เนื่อง ด้วย คดี พ้อง พ้อง ระหว่าง ขุน ไกร นารายณ์ กับ แม่ นาง เกิด ครั้น ต่อ มา อีก ๔๐๐ ปี
- กฎท. ราชบุรี ๓ ตราจ ค.ศ. ๒๔๒๒ พ. ๒๔๒๒ พระเจ้า (พุทธ ศักราช ๒๔๑๕) ได้ โปรดเกล้า ฯ ให้ตรา พระราชบัญญัติเพิ่ม ขึ้น ว่าด้วย การ แบ่ง ปัน ดิน บริเวณ รั้ว ระหว่าง ผัง เมือง เมื่อ จะ พยายาม ขาด กัน เป็น กฎหมาย ที่ เกิด ขึ้น โดย เนื่อง ด้วย คดี พ้อง พ้อง ระหว่าง ขุน ไกร นารายณ์ กับ แม่ นาง เกิด ครั้น ต่อ มา อีก ๔๐๐ ปี
- กฎท. ราชบุรี ๓ ตราจ ค.ศ. ๒๔๒๒ พ. ๒๔๒๒ พระเจ้า (พุทธ ศักราช ๒๔๑๕) ได้ โปรดเกล้า ฯ ให้ตรา พระราชบัญญัติเพิ่ม ขึ้น ว่าด้วย การ แบ่ง ปัน ดิน บริเวณ รั้ว ระหว่าง ผัง เมือง เมื่อ จะ พยายาม ขาด กัน เป็น กฎหมาย ที่ เกิด ขึ้น โดย เนื่อง ด้วย คดี พ้อง พ้อง ระหว่าง ขุน ไกร นารายณ์ กับ แม่ นาง เกิด ครั้น ต่อ มา อีก ๔๐๐ ปี

กฎหมายฉ้อโกง

ขยู่หัว มี พระราช บารพ ถึง ประเพณี ทำ หนังสือ บริคณห์
ใน กาด ก่อน ซึ่ง ไม่ เป็น ที่ นิยม ของ ชน สมัย นั้น แล้ว
จึง ไป รด เกตุ ๑ ให้ ครา พระราช บัญญัติ ว่า ด้วย วิธ
แบ่ง ดิน เต็ม ดิน สมรส เมื่อ ฉ้อ โฉน หมาย กั้น ไม่ มี หนังสือ
บริคณห์ และ ว่า ด้วย ยานาจ อิศระ ของ บิดา มารดา
ผู้ ปก ครอง หนึ่ง นอกจาก พระราช กฤษฎีกา ซึ่ง
เรียกว่า ตักขณ ฉ้อ โฉน ยัง เป็น หลัก สำคัญ นี้ แล้ว
ยังมี บท กฎหมาย ที่ เกี่ยว ถึง การ ฉ้อ โฉน ตก หล่น ขยู่ ใน
ตักขณ อื่น ๆ อีก เช่น ตักขณ เบ็ด เดี่ยว ตัก พา แล
กั หม เป็นต้น ทั้ง ยังมี ประกาศ พระราช บัญญัติ แก่
ใจ แต่ เพิ่ม เต็ม ค่อ มา ตลอด จน รัชกาล ที่ ๕ และ ที่ ๕
กฎหมาย ตักขณ ฉ้อ โฉน ใช้ มา นาน ถึง ๕๐๐ มี
เศษ แล้ว ก็ จริง แต่ ส่วน ใด ยาก ยัง เป็น กฎหมาย
ที่ ใช้ ได้ เป็น ยติธรรม ต่ ตลอด มาจน ทุก ฉวัน นี้ แต่ ขยู่
ไร ก็ ต่ ไม่ ได้ มี บท เติ บัญญัติ ไว้ โดย ชัด เจน เตย ว่า หนึ่ง
ชาย จะ ต้อง ประพฤติ กั้น ฉ้น ไว จึง จะ เป็น ฉ้อ โฉน ที่ ชอบ
ด้วย กฎหมาย ความ บัญญัติ มี หยม ๆ หลิม ๆ เฉพาะ
เป็น เรื่อง ๆ เรา จำ ต้อง เก็บ ข้อ ความ ใน บท
ต่าง ๆ ทั้ง หลาย มา เทียบ กัน เข้า แล้ว พิเคราะห์
ดู ความ ประสงค์ ของ กฎหมาย นั้น ทั้ง หมส รวม กัน จึง
จะ ทราบ ความ ข้อ นี้ ให้ แน่ นอน ได้

ผัวเมีย แปล กัน เมื่อไร

ผัวเมีย ตาม กฎหมาย ผิดกับ ผัวเมีย ที่ เข้าใจ กันตาม
 ธรรมดา ตั้ง จะ เห็น ได้ ใน ตอน ต่อ ๆ ไป
 ร่วม ประเวณี หญิง ชาย ไม่ได้ เป็น ผัว เมีย กัน เพราะ เหตุ ว่า ได้ ร่วม
 ประเวณี กัน ใน บาง เรื่อง หญิง กับ ชาย ไม่ได้
 แต่ง คู่ คู่ สม กัน เลย กฎหมาย ยัง ถือ ว่า ได้ เป็น
 ผัว เมีย กัน แล้ว ตั้ง จะ เห็น ได้ จาก กฎหมาย ลักษณะ ผัว
 ผัว เมีย ๓๓๑ เมีย บท ที่ ๓๓๑ ซึ่ง นี้ ว่า ชาย โศก พึง ใจ ตก ล่วง หลาน
 ล่วง ท่าน ให้ ผู้ เด่า ผู้ แถ ไป คู่ ชอ เป็น คำนับ แก่ บิดา
 มารดา หญิง บิดา มารดา หญิง ยก บุตร ล่วง หลาน ล่วง
 นั้น ให้ แก่ ชาย ผู้ คู่ ชอ ทำ การ มงคล แล้ว - ชาย นั้น
 มี กิจ ราชการ ไป ยังมี ได้ มา ชุ่ย ชุ่ย หญิง ถ้า
 ชาย กลับ มา ไร ท่าน ให้ ส่ง ตัว หญิง นั้น ให้ แก่ ชาย
 ยี่ นึง บาง ที่ หญิง ชาย ได้ ร่วม ประเวณี กัน แต่
 ฎีกา ๓๓๐๓ / ๓๒๓ กฎหมาย ก็ ไม่ได้ ว่า เป็น ผัว เมีย เช่น ชาย หญิง ที่
 อ. ชม-อ. ก. ตก ลอบ ได้ เดี่ยว กัน ทาง ดับ เปน คั้น จึง มี ข้อ ที่ ควร
 สังเกต จำ ชุ่ย ชุ่ย นี้ ว่า "กฎหมาย ไม่ ชอบ ให้ ชาย
 หญิง เป็น ผัว เมีย กัน โดย ที่ ได้ ทำ การ มา แล้ว อย่าง รุข
 จึง เปน ชัน ชาด"
 หลัก ที่ กฎหมาย เมื่อ ท่าน ได้ ชาน ใน ตอน หลัง ๆ ต่อ ไป จะ
 ต้อง การ เห็น ได้ ว่า ที่ เดี่ยว ว่า ผัว เมีย ตาม กฎหมาย นี้ หลัก
 คั้ง น คอ

“เมื่อชายฝ่ายหนึ่ง แทรกหญิง (หรือผู้ปกครองหญิง) ชัก ฝ่ายหนึ่ง ตก ลง ยิน ยอม เป็น ฝ่าฝืน กัน หรือ ประสงค์ ว่า จะ เป็น ฝ่าฝืน กัน และ เขา ทั้ง สอง ฝ่าย ได้ รับ รอง หรือ ดำเนิน ค่ำ อาระ กำนัน ว่า เขา ทั้ง สอง เป็น ฝ่าฝืน กัน ”

ฎีกา ๓๐๐๓ / ๒๒๓๓
อ. ชม - อ. ก

น้อย แก้ว ไป ส้ม มะด กับ ชีบี่ ซึ่ง เป็น ทาษ ของ มารดา ค่ำ มา ชีบี่ นี้ ควร ก้ เมีย เกิด ได้ เดียง กัน จน น้อย แก้ว ไม่ รับ รอง ว่า ชีบี่ เป็น เมีย และ ไม่ รับ รอง ว่า มี ท้อง เพราะ น้อย แก้ว กิ่ง การ เป็น จริ่ง อย่าง ไร ก้ ก็ ค่ำ ต ฎีกา ค่ำ สิ้น ว่า ตก ชีบี่ ไม่ ใช้ บทร น้อย แก้ว ตาม กฎหมาย ค่ำ น เป็น ค่ำ มรทก ก้ จริ่ง ค่ำ บ่นหา ช้อ แรก มี ว่า ชีบี่ เป็น เมีย น้อย แก้ว หรือ มี ไซ้

ควร สังเกต ชัก อย่าง หนึ่ง ว่า เมื่อ ชาย ไม่ รับ รอง แล้ว ค่ำ ต ไม่ วิญจณัย ถึง ความ ประสงค์ ของ เขา ทั้ง สอง ฝ่าย ซึ่ง แสทง ค่ำ กัน เจลาธ ค่ำ น้อย แก้ว อาจ สัญญา กับ ชีบี่ ว่า จะ เดียง ตู เป็น เมีย ก้ ได้ แต่ ไม่ เป็น ผล ใน กฎหมาย เพราะ ความ ประสงค์ แต่ อย่าง เดียว ยัง ไม่ ทำ ให้ เป็น ฝ่าฝืน กัน

การ รับ รอง หรือ ดำเนิน

การ รับ รอง หรือ ดำเนิน ค่ำ อาระ กำนัน เป็น ช้อ สำคัญ มาก และ นอก จาก ถ้าง ด้วย วาจา ยัง

ผู้เมีย เป็น กัน เมื่อไร

ผู้เมีย ๓๓๘. อาจเกิดจากภริยาหลายประการ ประการที่
แน่นอนที่สุดก็คือ "พิธีแต่งงาน" การแต่งงานคู่กัน
กันเหมือนอย่างภรรยา ก็เป็นการรับรองอย่างหนึ่ง
เหมือนกัน

นรก ๕. ในกฎหมายมีบทต่าง ๆ บัญญัติถึงลักษณะ
การเป็นผู้เมีย ดังนี้ คือ
(ก) หญิงที่พระราชทาน หรือทูลขอพระราช
ทาน เป็นผู้เมียชายตามกฎหมาย

ผู้เมีย ๓๓๙. (ข) หญิงค่าไทยก็ดี มาขอฮาไสรย์อยู่
ด้วยชายก็ดี ชายรับประกันไว้ก็ดี ฯลฯ ถ้าชาย
ไปมหาสู่มัน เกิดลูกด้วยมัน มันออกใจมีฐให้
ใหม่ชายฐ แต่หญิงนั้น โดยอันอนุภรรยา
(ควรสังเกตว่า คำว่า "เกิดลูกด้วยมัน" เป็น
ข้อสำคัญ เพราะไม่ทำให้คนอื่นหลงว่า เป็นคน
ฮาไสรย์ ฯลฯ คือไปแล้ว ถ้าไปมาหาสู่กันเจียน
เจียนไม่เกิดลูก ยังไม่เป็นผู้เมียกันแท้ มีฉนั้น
จะเป็นโอกาสให้ชายค้าฐได้ง่าย)

ผู้เมีย ๓๓๙, ๔๐. (ค) นายเงินส่งจรรยาด้วยหญิงทาส คู่เมื่อ
ทาส ๔๔. เกิดบุตรด้วยกันแล้ว ทาสจึงเป็นผู้เมียแท้

ผู้เมีย ๓๔๐. (มีนัยอย่างเดียวกับในข้อ (ข))
(ง) ชายหญิงรักกันอยู่ด้วยกัน โดยไม่ได้

แต่งงาน พ่อแม่หญิงรู้ไม่ฟ้องร้องว่ากล่าว แล
มันปลูกเรือนอยู่ด้วยกัน โดยฉ้อฉลเมีย หญิงเป็น
เมียชาย

(ควร สังเกตว่า ที่ พ่อแม่รู้แล้ว ไม่ฟ้องร้องว่า
กล่าว กฎหมายถือว่าพ่อแม่ได้ยินยอม การปลูก
เรือนอยู่ด้วยกัน เป็นการลักคอง ค่อ ชำระกำหนดว่าเขาเป็น
ฉ้อฉลกัน)

ฉ้อฉล ๓๐๒

(ก) ชายผู้ขอลูกสาว ทាំងถึง หลบฝาก ยัง
แต่จะทำงาน พ่อแม่ให้เลี้ยงดูอยู่กินด้วยกัน ครั้น
๒-๓ ปีแล้ว หญิงเป็นเมียชาย

ฉ้อฉล ๓๐๖

(หลบฝาก แปลว่า ไม่ออกหน้า ควรสังเกต
ว่าเวลา ๒-๓ ปี นานพอที่จะให้คนทั้งหลายรู้แล้ว)

ฉ้อฉล ๓๐๗

(ข) แต่ถ้าชายผู้ขอหญิง แล ชายเข้ามาฝาก
บ้านเรือน (คือ เข้ามากินอยู่ ในเรือน) ยังมีได้ทำ
งาน เว้น ลัก หมอม หญิง ยัง ไม่สิทธิเป็นเมียชาย

ส่วน การ เป็น ฉ้อฉล โดย เนื่อง จาก การ ลัก พา
หรือ การ ลัก คอง ทำ รุกกัน ให้ ดู ส่วน ที่ ๕ หมวด ๓ ว่า
ด้วย ชำระ ติ กระ ใน หญิง

พิธีแต่งงาน

ใน ตอน ต้น ข้าพเจ้า ได้ กล่าว แล้วว่า การ แต่ง งาน เป็น การ สำแดง การ เป็น คู่ เมีย คู่ อาระ กำเนิด อย่าง หนึ่ง เมื่อ เดิมๆ การ แต่ง งาน แล้ว หญิง ชาย ก็ เป็น คู่ เมีย กัน บริบูรณ์ การ แต่ง งาน นี้ หมาย ไม่ ได้ หมายความว่า ให้ ทำ เป็น พิธี อย่าง ไร จะ ทำ ตาม ประเพณี นิยม ตาม หมู่ เหล่า ของ ชน จำพวก นั้น ๆ หรือ จะ ทำ พิธี อย่าง ใด ๆ ก็ ชน ทั้งปวง พึง เข้า ใจ ได้ ว่า เป็น การ แต่ง งาน ก็ ได้

คู่ เมีย ๓๐๕. ก่อน แต่ง งาน เรามี วิธี ทำ สัญญา อย่าง หนึ่ง
๓๐๖. เรียกว่า "หมั้น" หมั้น เป็น แต่ การ มี คำ ความ ตก
๓๐๗. ดง ที่ จะ เป็น คู่ เมีย กัน เท่านั้น ยัง ไม่ เป็น การ สำ
แดง และ หญิง ยัง ไม่ ได้ เป็น เมีย ชาย แต่ ถึง คั้ง
นั้น เมื่อ หญิง มี ชู้ ชาย ก็ ยัง พ้อง ได้ เรียกว่า "ชู้
ชู้ เห็นอ ชนหมาก เห็นอ ชนหมาก"

สำหรับ ชาว ต่าง ประเทศ จะ แต่ง งาน ใน กรุง สยาม พ. ร. บ. แต่ง งาน มี พระราช บัญญัติ กำหนด วิธี ให้ อย่าง หนึ่ง เรียกว่า พระ
คน ต่าง ประเทศ ราช บัญญัติ สำหรับ แต่ง งาน คน ต่าง ประเทศ ใน กรุง สยาม
ศก ๓๓๖ ข้าพเจ้า ได้ คิด มา ลง ต่อ ไป นี้

มี พระบรม ราช โองการ ใน พระบาท สมเด็จฯ พระ
บรมนิกม มหา รุพา ลงกรณ พระจุลจอม เสด็จ

เจ้าอยู่หัว คำว่า เห็นเกล้า ฯ ให้ ประกาศ ให้ทราบทั่วกัน ว่า

ปรากฏ

ด้วย ทรง พระราช คำว่า เด่นชัด ว่า การ ต่าง ประเทศ ได้ นำ ความ ข้น กราบ บังคม ทูล พระ กรณา ทราบ ได้ ว่า ของ รุดี พระบาทว่า คน ต่าง ประเทศ ที่ เข้า มา อยู่ ใน พระราช อาณา เขต นี้ บาง คน มี ความ ขัด ข้อง อยู่ เมื่อ ได้ พบ กัน แล้ว หรือ คิด จะ พบ กัน แล้ว จะ มี การ แล จะ พินิจ พิจารณา ได้ แต่ง งาน เป็น สาม มี ภาระ กัน ถูก ต้อง ตาม กฎหมาย แห่ง พระราช อาณา จักร นี้ แต่ ว่า เพราะ เหตุ อัน การ จึง ปรากฏ ว่า ควร ที่ จะ ประกาศ เป็น พระราช บัญญัติ ขอบ บัง ความ ให้ คน เหล่า นั้น ทราบ ไว้ ว่า มี ข้อ ความ ตาม กฎหมาย ว่า แต่ง งาน เป็น สาม มี ภาระ กัน ถูก ต้อง อย่างไร แต่ เมื่อ ผู้ ที่ จะ แต่ง งาน กัน ทั้ง สอง ฝ่าย ก็ ดี หรือ แต่ ฝ่าย หนึ่ง ฝ่าย ใด ก็ ดี เป็น คน ต่าง ประเทศ แล้ว ควร จะ พินิจ พิจารณา ให้ เป็น หลัก ตาม ใน การ แต่ง งาน อย่างไร ด้วย จึง ทรง พระ กรณา โปรดเกล้า ฯ ให้ ตรา พระราช บัญญัติ นี้ สืบ ไป ดังนี้ ว่า

กฎหมาย ต่ อรรถน มาตรา ๓ การ แต่ง งาน ตาม กฎหมาย แต่
นิยม ไทย อรรถน นิยม ฝ่าย สยาม นั้น เป็น การ ปฏิญาณ สัญญา

กัน ในระหว่าง ดำเนิน กับ ภริยา มี ข้อ สำคัญ ตาม
 ปรกติ ใช้ ได้ เหมือน กับ ข้อ สำคัญ กับ อย่าง อื่น ๆ แต่
 เหตุ นั้น เมื่อ ได้ แสดง ข้อ คำ ปฏิญาณ ต่อ กัน หรือ ได้
 ทำ การ มงคล พิธี ให้ เป็น ที่ ปรากรู ชาติ เจน ว่า ชาย หญิง
 ทั้ง สอง ฝ่าย นั้น ยิน ยอม พร้อม ใจ กัน หน้าที่ ที่ จะ เป็น
 ดำเนิน ภริยา ต่อ กัน แต่ ฝ่าย ชาย ก็ ดี หรือ ฝ่าย หญิง ก็ ดี
 ไม่ ได้ กระทำ การ อัน เป็น ที่ ต้อง ห้าม ตาม กฎหมาย ฉะนั้น
 แล้ว ก็ นับ ว่า เป็น อัน ได้ กระทำ การ แต่ง งาน กัน ถูก
 ต้อง ใช้ ได้ ตาม กฎหมาย

ปฏิญาณ ต่อ หน้า
 พยาน

มาตรา ๒ เมื่อ ชาย แด่ หญิง ทั้ง สอง ฝ่าย ก็ ดี
 หรือ แต่ ฝ่าย หนึ่ง ฝ่าย ใด ก็ ดี แน่ ผู้ ที่ อยู่ ใน กรง
 สยาม แล้ว การ ที่ ตก ลง ประชง สอง พร้อม ใจ กัน ที่
 จะ เป็น ดำเนิน ภริยา ซึ่ง กัน แด่ กัน นั้น จะ พึง พิสูจน์ ให้
 เป็น หลัก ตาม กฎหมาย ได้ ใน เวลา ที่ กระทำ การ
 แต่ง งาน กัน หรือ ใน เวลา ที่ แต่ง กัน แล้ว โดย แสดง
 คำ ปฏิญาณ อัน นั้น ให้ ปรากรู ต่อ หน้า ผู้ มี ชื่อ ซึ่ง รู้จัก
 กัน มาก เป็น พยาน อย่าง น้อย ที่ สิบ ๕ คน ถ้า แต่ง
 กัน ใน กรุง เทพ ๆ ก็ ให้ แสดง คำ ปฏิญาณ นี้ เฉพาะ
 หน้า เสนาบดี กระทรวง พระ นคร ราช หรือ ผู้ แทน
 เสนาบดี นั้น ถ้า เป็น การ นอก กรุง เทพ ๆ ก็ ให้

หนังสือ คำ
ปฏิญาณ

แสดง ต่อ ผู้ว่าราชการ เมือง ซึ่ง ชาย แด หญิง
ฝ่าย ทั้ง ฝ่าย ไต อยู่ใน ขณะ นั้น ชย เมือง นั้น
มาตรา ๓ ให้ เจ้า พนักงาน ผู้ รับ คำ แสดง นั้น
เขียน คำ ปฏิญาณ ดัง กล่าว มา ใน มาตรา ๒ เป็น ภาษา
สยาม อย่าง เดียว หรือ ถ้า ชาย หญิง คู่ นั้น จะ ต้อง
การ ให้ มี คำ แปล ให้ เขียน เป็น ภาษา ไทย กับ ภาษา
อังกฤษ ให้ ถูก ต้อง กัน ใน ความ หมาย แล ความ ประ
สงค์ ทั้ง สอง ภาษา ให้ มี ศุภมาศ วัน ปี ที่ แต่ง งาน
กัน มี ชื่อ ชาย แด ที่ เกิด ของ ชาย แด หญิง นั้น ทั้ง
สอง ฝ่าย ถ้า เจ้า พนักงาน ที่ กล่าว มา แล้ว นี้ จะ
ขอ ให้ ส่ง หลัก กาน อัน ไต ซึ่ง จะ ได้ เป็น พยาน ยืน
ยืน ความ ที่ กล่าว ไว้ ให้ เป็น ที่ พอ ใจ ก็ ต้อง ให้
มี มา แสดง ด้วย เหมือน กัน แล คำ ปฏิญาณ เช่น นั้น
ให้ ทำ เป็น สอง ฉบับ ลง ชื่อ เจ้า พนักงาน ที่ กล่าว มา
แล้ว ลง ชื่อ ชาย หญิง ทั้ง คู่ ลง ชื่อ พยาน ทั้ง หาย
กับ ทั้ง ใน ที่ สุด ลง ชื่อ บิด มารดา ของ ชาย แด หญิง ทั้ง สอง
ฝ่าย หรือ แค่ ฝ่าย ไต ฝ่าย หนึ่ง ซึ่ง ชย ใน ที่ นั้น
ด้วย ทุก ฉบับ ต้น ฉบับ คำ ปฏิญาณ นี้ ให้ เก็บ รักษา
แล จด บัญชี ไว้ ใน ห้อง เก็บ หนังสือ ของ กระทรวง ที่ ทำ
การ นั้น ฉบับ หนึ่ง อีก ฉบับ หนึ่ง ให้ ส่ง ไป เก็บ
รักษา แล จด บัญชี ไว้ ใน ห้อง เก็บ หนังสือ

แต่งงาน คน ต่าง ประเทศ

๑๓

คำ ธรรมเนียม

กระทรวง ว่า การ ต่าง ประเทศ

มาตรา ๕ ถ้าผู้หนึ่งผู้ใด ต้องการ แด ขอ
สำเนา คำ ปฏิญาณ ตั้ง ถ้าว มา ใน มาตรา ๓ แต่
โดย ดั้งเดิม หรือ โดย เติม ความ บริบูรณ์ ก็ ดี ให้
คัด สำเนา แด ลง ชื่อ เจ้าพนักงาน ไว้ เป็น สำคัญ ว่า คัด ดูก ต้อง
กับ ต้นฉบับ ว่า เรียก คำ ธรรมเนียม ที่ คัด ดั้งเดิม
หรือ สำเนา นั้น ภาษา ไทย ฉบับ ตะ & บาท
ภาษาอังกฤษ ฉบับ ตะ & บาท

ประกาศ มา ณ วันที่ ๘ มกราคม วันทศมาส
ปี ๒๓๖๖ เป็น วันที่ ๓๐๖๕๒ ในรัชกาล บัณฑิต
(พุทธศักราช ๒๔๔๐)

พระราชบัญญัติ ไม่ ได้ ห้าม ไม่ ให้ แต่งงาน โดย
วิธี อย่าง อื่น เป็น แต่ กำหนด พิธี แต่งงาน อื่น อีก
อย่าง หนึ่ง เท่านั้น

หมวด ๒๓

ชนิด คน ที่มี ผัว หรือ เมีย ไม่ได้

ใน หมวด ๓ ข้าราชการ ได้ กล่าว ถึง ตักขณ การ
เป็น ผัว เมีย ใน หมวด นี้ จะ ได้ กล่าว ถึง บุคคล บาง
จำพวก ซึ่ง กฎหมาย ไม่ อนุญาต ให้ มี ผัว หรือ เมีย ได้

(ก) ชาย ที่มี เมีย ไม่ได้ คือ

ผัว เมีย ๔๓.

(๓) ภิกษุ แด่ ตาม เณร มี เมีย ไม่ได้

ถ้า มี เรียกว่า บัณฑิต

กำหนด ใหม่ ๓๔.

แต่ ถ้า ข้าราชการ มี เมีย แล้วย

เมีย ไม่ มา จาก ผัว นั้น ว่า พระ ชนิด นี้ ยัง มี เมีย อยู่
โดย ความ บัญญัติ แห่ง กฎหมาย (หน้า ๔๗)

ผัว เมีย ๓๖.

(๖) พ่อ แม่ ลูก พี่ น้อง ยาย หลาน

ลุง น้า หลาน เป็น ผัว เมีย กัน ไม่ได้

(ผัว เมีย ๓๖ - พ่อ แม่ ลูก ฯลฯ ทำ คู่ กัน ไซ้ ให้
ทำ แพ ทย ผู้ นั้น เสีย ใน ท.ถ)

ตาม กฎหมาย บท นี้ ให้ ลงโทษ ทาง อาญา ด้วย แต่
ได้ ทราบ ว่า ไม่ ไซ้ แล้ว คง มี ผล แต่ เพียง ไม่ ยอม

ให้เป็นตัวเมียกันไว้เท่านั้น

(๒) หญิงที่มิใช่ไม่ได้ คือ

(๑) เด็กหญิงที่ยังเด็กเกินสมควร

จะมีไม่ได้

กฎ. ๓. ขาวญา ควบคุมกฎหมายลักษณะอาญา มาตรา ๒๔๕ ผู้ใดกระ
ม. ๒๔๕. ทำชำเราด้วยเด็กหญิงอายุต่ำกว่า ๑๒ ให้มีโทษ
ผู้เมีย ๕. (๒) หญิงคนเดียวกันจะมีผู้ตายคน

ไม่ได้ ข้อนี้หนึ่งว่า หญิงที่มิใช่อยู่แล้วจะเป็น
เมียใครอีกไม่ได้ เรียกว่ามีฐ

(ให้ดูส่วนที่ ๒ ว่าด้วย ผู้ผลิตเมียอย่างอื่น)

ผู้เมีย ๒๘. ผู้ใดทำฐกับเมียเขาแล้ว จะเอาเมียเขา
มาเป็นเมียตนไม่ได้

ผู้เมีย ๔๓. (๓) หญิงที่ยังอยู่ได้ยาวนานอิสระ
" ๔๔. ของพ่อแม่ จะมีผู้ตามชอบใจ โดยพ่อแม่ไม่ยินยอม
ด้วยนั้นไม่ได้

(ผู้เมีย ๔๓—ชายตอบทำฐด้วยลูกสาวท่าน ๑
ให้ใหม่ชาย ๑)

(ผู้เมีย ๔๔—ชายหญิงตอบสมรักกัน ต่อมีท้องพ่อแม่
จึงรู้ ถ้าชายชั่วชาก็หลุด พ่อแม่หญิงมิให้ก็ตามใจ)
หมาย ความ ตลอดจน บุตรีผู้มีบรรดาศักดิ์ (ดูหน้า ๗๒)

ให้ดูตอนที่ ๕ หมวด ๓ ว่าด้วยอำนาจชำระหนี้ในหนังสือ
 ทาสี ๓๐. (๕) หนังสือมีฉ้อโกงไม่ได้
 (คือว่า ชายจะเอาทาสีทำนาเป็นเมีย โดยไม่
 ได้ค่าตัวนั้นไม่ได้)

ฎีกา ๓๕/๓๓๗

ฎ. ๓๕- ชายได้เบี้ยบริษัแล้ว ฉ้อโกงคู่หนี้ จะยังคงเป็น
 จมื่นโดยบรรณาการ ฉ้อโกงกันต่อไปไม่ได้. (๑)

ทพวต ๓

เม็ย มี ก. ๓ นิต

ทวาม กัณ ชยฺ เตจฺว่า ตาม กฎหมาย ของ เรา ชาย
 มี เม็ย ได้ หลาย คน แต่ หญิง นี้ ผู้ ได้ คน เดียว
 การ ทา ได้ ผิด กัน แต่ เพียง นี้ ไม่ ฝ่าย ชาย ซึ่ง เป็น
 ผู้ กฎหมาย ไม่ ได้ แยก ชนิด โพร หรือ ผิด ก็ เป็น
 ผู้ ได้ เหมือน กัน หมด แต่ ส่วน หญิง ซึ่ง เป็น เม็ย
 กฎหมาย แยก ชนิด ให้ เป็น น้อย เน้ม ทตวง ตั้ง คำ กว่ กัณ
 เหมือน หยค์

ผู้ เม็ย ก.

ใน กฎหมาย ผู้ เม็ย	เม็ย มี ๓ ชนิด คือ
(๑) เม็ย กตาง เม็อง	หรือ เม็ย ทตวง
(๒) เม็ย กตาง มอก	หรือ เม็ย น้อย
(๓) เม็ย กตาง ทวชฺ	หรือ ทาษ ภรรยา

ใน กฎหมาย ลักษณะ มรฎก เม็ย มี อีก ๒ ชนิด
 คือ เม็ย พรราชา ทาน กับ เม็ย ทุต ชื่อ พรราชา ทาน
 แต่ เม็ย สอง ชนิด นี้ ไม่ เป็น ข้อ วินิจฉัย ใน กฎหมาย ลักษณะ

ผู้ เมีย

เมีย ที่ แต่งงาน การ สัม รัศ กัน อย่าง เอิก เทริก ตาม
ธรรมเนียม เป็น ข้อ ธรรมเนียม ว่า เป็น เมีย หลวง แต่ เมีย
ที่ อยู่ กิน กัน เอง โดย ไม่มี พิธี แต่งงาน นั้น การ เคียง
คู่ ของ ผู้ เมีย ข้อ วินิจฉัย ว่า เป็น เมีย ชนิด ไท

ฎีกา ๔๗๗ / ๒๕๗
ขุนคเชนทราภคย์ ว่า ผู้ เคียง คู่ ให้ คำ ติง มาก ว่า เมีย ขึ้น นม
— สังวาลย์. ก็ ว่า เป็น เมีย หลวง นม มี ว่า ชาย คน เคียง มี เมีย
หลวง หลาย คน ให้

ผู้ เมีย ก. กฎหมาย ลักษณะ ผู้ เมีย บท ก. กล่าวว่า
“หญิง ขึ้น นม ภาว ภาว กุม มี ให้ เป็น เมีย ชาย ได้ ข้อ
ว่า เป็น เมีย กตาง เมือง” (เมีย หลวง) ข้อ ความ
ขึ้น นม หมาย ความ เฉพาะ แต่ เมีย ไม่มี ข้อ ตก ลง ว่า จะ ให้
เป็น เมีย น้อย

ผู้ เมีย ก. เมีย น้อย คือ เมีย ที่ ชาย ได้ มา โดย มี ข้อ ตก ลง
ว่า จะ ให้ เป็น รอง เมีย หลวง หรือ ข้อ น้อย นั้น
คือ เมีย ที่ ผู้ เคียง คู่ คำ ติง ว่า เป็น เมีย หลวง

ผู้ เมีย ก. ทาษ ภรรยา นั้น คือ หญิง ที่ เป็น ทาษ มี ดำรง กรม
แต่ ชาย ได้ มา เคียง เป็น เมีย
ถ้า ไม่มี ดำรง กรมธรรม์ ไม่ใช่ ทาษ ภรรยา

เมฆ เมฆ.๑๓๓.

ถ้าชายไปมา ทำธุระหญิง ที่มา ขอหาใครก็ได้ หญิง
 ที่ชาย ประทับ ไว้ก็ได้ แต่ เกิดบุตร ด้วย กัน
 แล้ว กฎหมาย ถือว่า หญิง นั้น เป็น เมฆ น้อย
 (ความ สันนิษฐาน นี้ เห็น จะ ใช้ แต่ เมื่อ คดี ไม่ ได้ ความ
 เป็น อย่างอื่น คง ไม่ คดี อื่นๆ ใน การ ที่ ผู้ จะ เติง
 คุก ย่อม ขน เป็น เมฆ หลวง)

เมฆ เมฆ.๑๓๔.

ชาย ขอ ชุก ชาว ท่าน ถึง หลบ ฝาก ยัง แต่
 จะ ทำ งาน ชาย ฝาก บำ เริช แต่ ทำ กิณ ชย ด้วย กัน
 เป็น ๕-๓ ปี ท่าน ว่า หญิง ผู้ นี้ เป็น เมฆ ชาย
 เหมือน เมฆ ทำ งาน (แต่ง งาน)

ส่วนที่ ๒

ฐาน และ ผลิต ทรัพย์ ประเภทอื่น

หมวด ๑ ผลิต ทรัพย์

(๓) อย่างไร จึง เรียกว่า ผลิต ทรัพย์

ถ้าเรา ผลิต ทรัพย์ ไม่ว่าจะ ชนิด ใด โดย เรา ได้
กระทำ ถูก ต้อง ครบถ้วน ความ ความ มี ญัตติ แห่ง กฎหมาย
แล้ว เรา มี อำนาจ เต็ม ทั่ว ทั่ว ที่ จะ ไม่ ให้ ใคร มา จับ
ต้อง ทรัพย์ เรา เช่น ตาม ชอบ ใจ เมื่อ ใคร บัง หมาย
กระทำ ดัง กล่าว นั้น กฎหมาย เรียกว่า ผลิต ทรัพย์
ตาม ประเพณี ถือ กัน ว่า เป็น การ ถูก ถูก หมาย กระทำ
ให้ เสีย เสีย ทรัพย์

ผลิต ทรัพย์ ประเภท คือ

กำหนด แก่ ๖๕.

ตัว ทรัพย์ ๑.

(๑) ผลิต ทรัพย์ ถึง ซ้ำ ทรัพย์ หรือ ฐาน

(๒) ผลิต ทรัพย์ ไม่ ถึง ซ้ำ ทรัพย์ คือ ๑ หยอก

เช่น จับ ม้า ถึง นม ขอบ กอด เป็น คัน ๒. ดัก ทรัพย์ พุทจา

๓. ไป หา ทรัพย์ ที่ จับ ๔. ไป หา ถึง ใน เรือ ใน เวลา

ผิด ไม่ อยู่ ๕. ไป หา ถึง ใน ห้อง นอน.

ผิดเมีย ๓๖.

ถึงแม้ว่าผิดตายแล้วก็ตาม ถ้าศพยังอยู่
กับเรือนเมีย เมียยังไม่มัวเมา มีผัวใหม่
ถ้าเมียซักขานมา นอน ท่านว่ามีฐั

(๒) ปรับผู้ผิดเมีย

ผิดเมีย ๕.

เมื่อใครผิดเมียเรา เรามีอำนาจฟ้องขอให้
ศาลปรับไหม

ผิดเมีย ๕๐.

ถึงเป็นภิกษุสามเณรก็ตาม เมื่อผิดเมียเขา
ถึงชำเรา เรียกว่าปราณีต ท่านให้ไหม
ศาลก็มี

ผิดเมีย ๓.

เมื่อใครข่มขืนทำชำเรา เมียเขา ผัวฟ้อง
เรียกเบยปรับตามผิดเมียได้ หรืออีกนัยหนึ่ง
ว่า การที่หญิงยินยอมด้วยชาย หรือไม่นั้น ไม่เป็น
ข้อสำคัญ ใน การฟ้องเรียกเบยปรับจากผู้ผิดเมีย
(พระราชกำหนดแก้บทที่ ๖๘ นี้ความว่า ใคร
ชำเรา เมียเขา ให้ปรับเท่า นั้นเท่านี้)

(๓) เบยปรับตามเป็นฐั

ประกมผิดเมีย.

เบยปรับตาม ผิดเมียถึงชำเรา นั้น เรียกว่าปรับ

ผิดเมีย ๕.

โดยประกมผิดเมีย

กำหนดแก่ ๖๕.	เบี้ยปรับ โดย ประถม ฉ้อโกง	มี กำหนด ตาม
	บรรดา คดี โดย อัครา ดังนี้.—	
	เจ้า พระยา นามัน เอกอ ปรับ	๓๐ ชั่ง
	เจ้า พระยา นามัน เอกมอ "	๒๕ ชั่ง
	เจ้า พระยา นามัน เอกธอ "	๒๐ ชั่ง
	พระ หลวง นา ๕๐๐ "	๑๕ ชั่ง
	พระ หลวง นา ๓๐๐ "	๑๒ ชั่ง
	พระ หลวง นา ๒๕๐—๓๗๐ "	๑๐ ชั่ง
	ขุน นา ๓๖๐—๓๒๐ "	๘ ชั่ง
	ขุน นามัน นา ๓๐๐—๓๐๐—๖๖๐ "	๖ ชั่ง
	นา ๕๐๐ ถึง ๕๐๐ "	๔ ชั่ง
	นา ต่ำกว่า ๕๐๐ ถึง ๓๐๐ "	๓ ชั่ง
	นา ๒๐๐ ถึง ๕ ไร่ "	๒ ชั่ง
กำหนดแก่ ๖๕.	เบี้ยปรับ โดย ประถม ฉ้อโกง เป็น สั้น โทษ ทั้ง	
	หมด เว้น แต่ นาคำ กว่า ๕๐๐ จึง เป็น สั้น โทษ	
	ถึง พันย กิ่ง	
กำหนดแก่ ๖๕.	ถ้า ชาย ชู้ กับ ชาย ฉ้อ คดี นาน ไม่ เหมือน กัน ให้ ปรับ	
	โทษ ตาม บรรดา คดี ผู้ ส่ง นา	
ฉ้อโกง ก.	โทษ โดย ประถม ฉ้อโกง ตาม อัคราข้าง ต้น เป็น	
	โทษ สำหรับ ทำ ชู้ ด้วย เบี้ย หลวง ถ้า เบี้ย ชฉ้อ	
	อื่น อัครา ปรับ ค่า ลง คือ—	

- ผิดเมีย ก. (๑) ชู้ด้วยเมียหลวง ปรับเต็ม อัตราประณม
ผิดเมีย
- (๒) ชู้ด้วยเมียหย่า ปรับ ๕ ใน ๕ ส่วน
- (๓) ชู้ด้วย ทาส ภรรยา ปรับ ๓ ใน ๕ ส่วน
แห่งอัตรานั้น
- ผิดเมีย ข๑. (๔) ชู้ด้วยเมียร้าง โหมกถึง ประณมผิดเมีย
ปรับ โดย ประณม ผิดเมีย เป็น อัตราสำหรับ
ปรับชายชู้ด้วยเมียหลวง ตาม บรรพดา แต่มี
เหตุบาง อย่าง ที่ทำให้ อัตรา ปรับ สูง ขึ้น คือ :-
- ผิดเมีย ค. (๑) เป็นชู้ ในระหว่างมิ่ว ไปราชการ ปรับ
ทวีคูณ
- ผิดเมีย ง๓. (๒) เป็นชู้ ในระหว่าง พระมยุ เป็นเจ้า ใช้ ไปแรง ส่ง
ความ ไปซื้อ เมือง ปดอม เมือง ปรับ
จตุรคูณ
- ผิดเมีย ฉ๑. (๓) เป็นชู้ด้วยเมีย แล้ว ยัง ทำร้าย ร่าง กาย มิ่ว
ด้วย (นอก จาก โทษ ของเขา) ปรับ ทวีคูณ
ซึ่ง ถ้า นาย เจ็บ เป็นชู้ด้วยเมีย ทาส
ผู้เจ้าผิด มี อำนาจ ส่ง ส่งคน คือ
- ผิดเมีย ค๓. (๓) พ้อง ขอ ให้ โหม โดย ประณม ผิดเมีย ก็ ได้
- (๒) พ้อง ขอ ให้ หลุด ล่า ตัว ก็ ได้
- ผิดเมีย ง๒. (ส่วน เมีย นั้น ให้ แก่ มิ่ว นั้น ไป ถ้า เมีย นั้น ไม่ ไป

ให้นำเงิน คิด ค่า ตัว เนีย ให้แก่ผู้ นั้น)

(๔) ปรับ ตาม ช่ม ชั้น

ผู้ เนีย ๓. การ ผิด เนีย ถึง ชำเรา โดย หลง ยิน ยอม เรียก
ว่า ช่ม ชั้น ปรับ โดย วิธ ก่อร่าง มา แล้ว แต่ ถ้า การ
ผิด เนีย นั้น เป็น การช่ม ชั้น ชำเรา ข้อ ๓ ปรับ
ผู้ เนีย ๔๔. สูง กว่า เบน ช่ม ชั้น คือ ช่ม ชั้นถึง ชำเรา โทษ โดย ประถม
ผิด เนีย ทวิ คุณ ถ้า ไม่ ถึง ชำเรา โทษ คุณ
เดียว

(๕) ปรับ ผิด เนีย ไม่ ถึง ชำเรา

ผู้ เนีย ๕. ส่วน ผิด เนีย ไม่ ถึง ชำเรา นั้น ถ้า ผิด ตาม
ประการ ๓, ๓, ๔ และ ๕ ที่ ก่อร่าง ชำกัน
ให้ ปรับ ถึง ประถม ผิด เนีย ถ้า ผิด ประการ ที่ ๒
เป็น แต่ เกยว หรือ ตก ดชบ พุดจา ได้ ปรับ ๓ ใน
๔ ส่วน ประถม ผิด เนีย

ผู้ เนีย ๖. ถ้า เป็น การ ช่ม ชั้น โดย หลง ไม่ ยิน ยอม ให้
โทษ โดย ประถม ผิด เนีย คุณ เดียว

(๖) ผิด เนีย ใน ช่มหมาก

การ ผิด เนีย ข้อ ประการ ที่ หนึ่ง เรียก ว่า ผิด

- ผิดเมีย ๓๐๔. เมีย โห่ ชนหมาก คือ เมีย ชาย ชู้ หึง แด
 มี ชนหมาก หมั้น กัน ไว้ แล้ว ยัง ไม่ ถึง กำหนด จะ
 แต่ง งาน กัน ใน ระหว่าง นั้น ชาย ชู้ มา ทำ ชู้ กับ
 หึง ท่าน ว่า ผิด เมีย โห่ ชนหมาก ให้ เขา
 ราคา ชนหมาก ตั้ง โหม ทิ้ง คุณ ยก ทน ให้ เจ้า ของ
 เหลือ นั้น เป็น สิน โหม ทิ้ง พิษ ถึง
 (ราคา ชนหมาก ให้ คู่ ส่วน ที่ ๕ หมวด ๕)
- ผิดเมีย ๓๐๕. ชาย ไป ชู้ รด ตก ล่วง ทำ นก บิดา มารดา
 เป็น คำนับ ชาย ยัง มี ได้ อยู่ กับ ด้วย กัน กับ หึง
 มี ชาย ชู้ มา ทำ ชู้ แด ตก พา หึง ไป โดย พ่อ แม่ ไม่
 รู้ ให้ โหม ชาย ผู้ ตก พา เสมอ ผิด เมีย โห่ ชนหมาก
- ผิดเมีย ๓๐๕. ถ้า ชาย โด่ หมั้น หึง ไว้ แล้ว ยัง ไม่ ได้ แต่ง
 งาน อยู่ กับ ด้วย กัน ใคร มา รุด ตก จาก หึง นั้น ไป ร่ม
 ชน ถึง ชู้ เรา หรือ มี ถึง ก็ ตี ให้ โหม โดย ผิด เมีย
 โห่ ชนหมาก
- ผิดเมีย ๓๐๖. ชาย ชู้ รด ตก ล่วง หลาน ล่วง ท่าน ถึง หลบ ผาก แด
 หึง มี ชู้ ด้วย ชาย ชู้ ก็ ตี ตาม ชาย ชู้ ไป ก็ ตี
 ท่าน ว่า ให้ ชาย ผู้ ชู้ คิด เขา ค่า ชนหมาก แต่ แรก มา
 ชู้ รด เท่า ถึง ชนหมาก หมั้น เขา หมั้น เป็น คู่

หมวด ๒ ฟ้องร้อง

(๓) ใครเป็น ผู้ มีอำนาจฟ้อง ร้อง เรื่อง รู้

ตาม ขบวนการ เมื่อ ใคร ผิด เหมย เขา ผู้
 ของ หนึ่ง นั้น เป็น ผู้ มี อำนาจ ฟ้อง แต่ ผู้ ชื่น ที่ ไม่
 ฎบฟ้อง ๒๓. ได้ เกยว ข้อง ไม่ มี อำนาจ ฟ้อง ร้อง แต่ ใน เรื่อง
 รู้ นั้น มี เหตุ บาง อย่าง ที่ กฎหมาย บอสม ให้ คน อื่น บาง
 จำพวก มี อำนาจ ฟ้อง ร้อง ได้ เช่น

ผู้ เหมย ๓๐. (๑) ถ้า ผู้ ตาย คัพ ชึ่ง อยู่ กับ เหมย เหมย
 เหมย คล้อย ใจ ทำหัต ชัก เขา ชาย มา นอก ให้ ปรบั
 ชาย รู้ เหมย เหมย ๓๐ แ่งน (๓๒๕) บาท ให้
 ญาติ พี่ น้อง เมา ผู้ ตาย

ผู้ เหมย ๓๑. (๒) เมื่อ ผู้ ไป ราชการ หรือ ไป ค้า ค่าง หัต เหมย
 เหมย มี รู้ ถ้า ญาติ พี่ น้อง รู้ ให้ จ้ง ความ ได้
 (แต่ ไม่ มี อำนาจ เป็น โจทก์ ฟ้อง ต้อง รอ ให้ ผู้
 กตัม มา ฟ้อง เอง)

ผู้ ไม่ มี อำนาจ ฟ้อง รู้
 เมื่อ ผู้ ใด เป็น รู้ กับ เหมย เขา ผู้ เขา ไม่

ฎีกา ๓๒๖ / ๑๖๒๒ ฟ้อง แด่คน ไม่ได้เลย คุณหญิง เต็ม ที่ ถ้าหญิง
 หด. ด้ง— นั้น มี ชู้ ต่อ ไป ผู้ นั้น ฟ้อง ชู้ ครั้ง ที่ ๒ ไม่ได้
 จ. เจียก

(๓) อำนาจฟ้อง ชู้หมด ไป เมื่อ ไรบ้าง

เมื่อ หญิง ทำ ชู้ เหนือ ตัว ผู้ เป็น ผู้ มี อำนาจ
 กิจการ ฟ้อง ชู้ แด่ หญิง ได้ สิ่ง กล่าว มา แล้ว แต่ อำนาจ
 ฟ้อง น อาจ หมด ไป ได้ ด้วย เหตุ ประการ ต่าง ๆ ดังนี้ คือ

ผู้เมีย ๕.

(๓) หญิง ได้ มี ชู้ ผู้ ฟ้อง เรียก เมีย ปรับ ได้ ถึง
 สอง ครั้ง แล้ว ถ้า แด่ หญิง ยังมี ชู้ อีก ผู้ ฟ้อง ชู้
 ครั้ง ที่ ๓ แด่ ครั้ง ต่อ ๆ ไป นั้น ไม่ได้

ผู้เมีย ๒๐.

(๒) ผู้ เมีย เกิด บตร ด้วย กัน แล้ว เมีย หัน ไป
 ไป มี ชู้ ผู้ ฟ้อง ชาย ชู้ ได้ เสมอ แต่ ถ้า ผู้ เมีย
 ยัง ไม่ เกิด บตร ด้วย กัน เมีย หัน ไป มี ชู้ ระหว่าง น
 ผู้ ยัง ฟ้อง ชู้ ได้ แต่ ถ้า หญิง อยู่ กับ กับ ชู้ จน เกิด บตร
 ครั้ง แด่ ๓ คน ขึ้น ไป แล้ว อำนาจ ฟ้อง ชู้ หมด ไป (ฟ้อง
 ได้ แต่ เรียก สิ้น สิ้น หมด หรือ สิ้น ที่ ช่วย ไล่ มา แด
 ททรัพย์ ของ คน ที่ เมีย เก็บ เอา ไป ด้วย นั้น ก็น ได้)

ฎีกา ๖๔๘/๓๓๓ (๓) ผู้ส่งมอบให้เมียผู้ชู้ แล้วจะฟ้อง
 ขน ครุภัณฑ์— ชายผู้ชู้ไม่ได้
 ขน ประพจน์คดีสาร.

(๕) ผู้ไม่เลี้ยงเมียเหมือนอย่างเมีย ผู้ฟ้อง
 ชู้ไม่ได้

บัญญัติ ๓๗

“ข้อเขียนภาษา ภรรยา หลวง หลวง จันดา เตย ไม่
 เป็น ขรรณ ฉ้น เมีย ใช้ให้ข้อเขียน ไปจ้าง ขน เข้า ขน ฉาง
 เหมือน เขา ตก เบย รายวัน ข้อเขียน ไปจ้าง ขน เข้า
 นาย บุญรอด เสียเงิน สี่ตั้ง ข้อเขียน ไปให้นาย บุญรอด
 ทำชู้ ตั้ง ข้าเรา จ้าง ไปรถเกตุฉาง ว่า
 แต่มีสืบ ไปเมียเก่า ถ้ามีผู้ใด มารับขัง ฟ้อง ว่า ชาย
 ทำชู้ ด้วยภาษา ภรรยา ถ้าได้ ความเป็น
 เหมือน อย่าง ข้อเขียน ตั้งนี้ ย่าง ให้ วัน ฟ้อง
 ผู้ไม่ ใจ พิจารณา เป็น อันขาด ที่เดียว”
 (จ้าง ใน ที่นี้ หมายถึง ความว่า รับจ้าง เมียเก่าเมีย
 ชาย ไม่ได้เลี้ยง หญิง เหมือน อย่าง เมียแล้ว หญิงมี
 ชำนาญ ถัดคน เหมือน หนึ่งใน ไม่ได้เป็น เมีย เลย)

ฎีกา ๘๘๕/๓๓๓ (๕) ฟ้องว่าทำชู้ ไม่ได้ กล่าวหา ทำชู้เมือวัน
 จ. ทองดี—น. หิน เตือนบ่ได้ หรือรู้เหตุเมือไร ตั้งเงินว่าเป็น
 ฟ้อง เกิดอบ คตุม

รับ พงษ์ ๓๓.

(๖) ถ้าตัวรู้ว่าเมียมีชู้ แต่รู้จักตัวชู้ แล้ว
ตัวต้องฟ้อง เสียภายใน สาม เดือน หรือ ถ้า ในกำหนด
นั้น ไม่สามารถฟ้องได้ (เช่นไปราชการ) ต้องฟ้อง ภายใน
เดือนหนึ่ง นับแต่วันสามารถ เกินกว่านั้น เป็นพ้นกำหนด
อายุ ความ.

อนึ่ง ถึง ตัว มีอำนาจฟ้องชู้ ก็ดี แต่ อำนาจ ที่ จะ ได้
รับ เมีย กลับ อาจ หมด ไป ได้ คือ

ตัว เมีย ๓๕.

เมื่อ ตัวฟ้อง ใคร ว่า เป็นชู้ กับ เมีย ตน ถ้า แต่
ในระหว่าง ความ นั้น ตัวเข้าหา เมีย ตน ท่าน ให้
ใหม่ ชาย ชู้ โดย พระราชกฤษฎีกา แต่ห้าม ไม่ ให้
แก่ ชาย ผู้ ตัว ให้รับ เป็นพินัย หดง เสีย ให้หมด

(๗) ข้อ แก่ตัว ของ ชาย ชู้ เมื่อ ถูก ฟ้อง

บุคคล ผู้ถูกฟ้อง เป็นจำเลย ตาม ชาย ชู้ อาจ
มี ข้อ แก่ตัว ให้พ้น จาก ความ รับผิด ชอบได้ แต่ ไม่ ได้ตั้ง
ข้อ โต้ น คอ

ตัว เมีย ๓๗.

การ ที่ เมีย ใคร มาหาเรา ถึง เว้น เรา จึง ทำชู้
ด้วยนั้น ไม่ เป็น ข้อ แก่ตัว ให้พ้น จาก ความ รับผิดชอบได้

ตัว เมีย ๓๘.

ถ้า หญิง หนึ่ง ตัว ไปต่าง เมือง ชาย หนึ่ง มี รู้
ว่า มีชู้ จึง ทำชู้ ด้วย หญิง นั้น ชาย หนึ่ง เหตุ
ที่ ไม่รู้ว่า มีชู้ จน เป็น ข้อ แก่ตัว ได้

หมวด ๓

การ ใน ส่วน ตัว หญิง คน กตาง

(๑) ทรัพย์สิน ของ หญิง ที่ มี ฐ

- ผู้ เมีย ๓๐. บรรดา ทรัพย์สิน ส่วน ตัว ของ หญิง ที่ ทำ ฐ เพื่อ ตัว
 " ๓๑. นั้น ให้ รับ ให้ แก่ ตัว ให้ หมส ให้ หญิง ไป แก่ ตัว
 หนึ่ง ตัว หนึ่ง ตัว
 ผู้ เมีย ๓๒. ถ้า หญิง ที่ มี ฐ เป็น ทาส ภรรยา แต่ ยัง ไม่
 เกิด มตร หญิง ต้อง ส่ง ตัว ตัว

(๒) ตัว หญิง คน กตาง

- ผู้ เมีย ๓๓. ผู้ ใด ทำ ฐ ด้วย เมีย เขา แล้ว จะ เขา เมีย เขา
 มา เป็น เมีย คน ไม่ ใด ต้อง คืน ให้ เจ้า ฐ
 ผู้ เมีย ๓๔. แต่ ถ้า ผู้ ใด เมีย ปรบ แล้ว บาง ที่ จะ ให้
 (ลักษณะ ผู้ เมีย บท ๓๐ ใช้ คำ ว่า " ถ้า ผู้ ใหม่
 มี ฐ ใด ยิง หึง ต่อ ไป ")
 ผู้ ภา ๓๕ / ๓๓๗. หนึ่ง ตัว พ้อง ชาย ฐ ได้ เมีย ปรบ แล้ว จะ ยัง
 อ. วาด-จมีน โวย. คง เขา หญิง ไร่ เป็น เมีย ต่อ ไป ไม่ ได้

หมวด ๔

หา ความ จำ เป็น ชู้

(๓) หา จำ เมีย มี ชู้

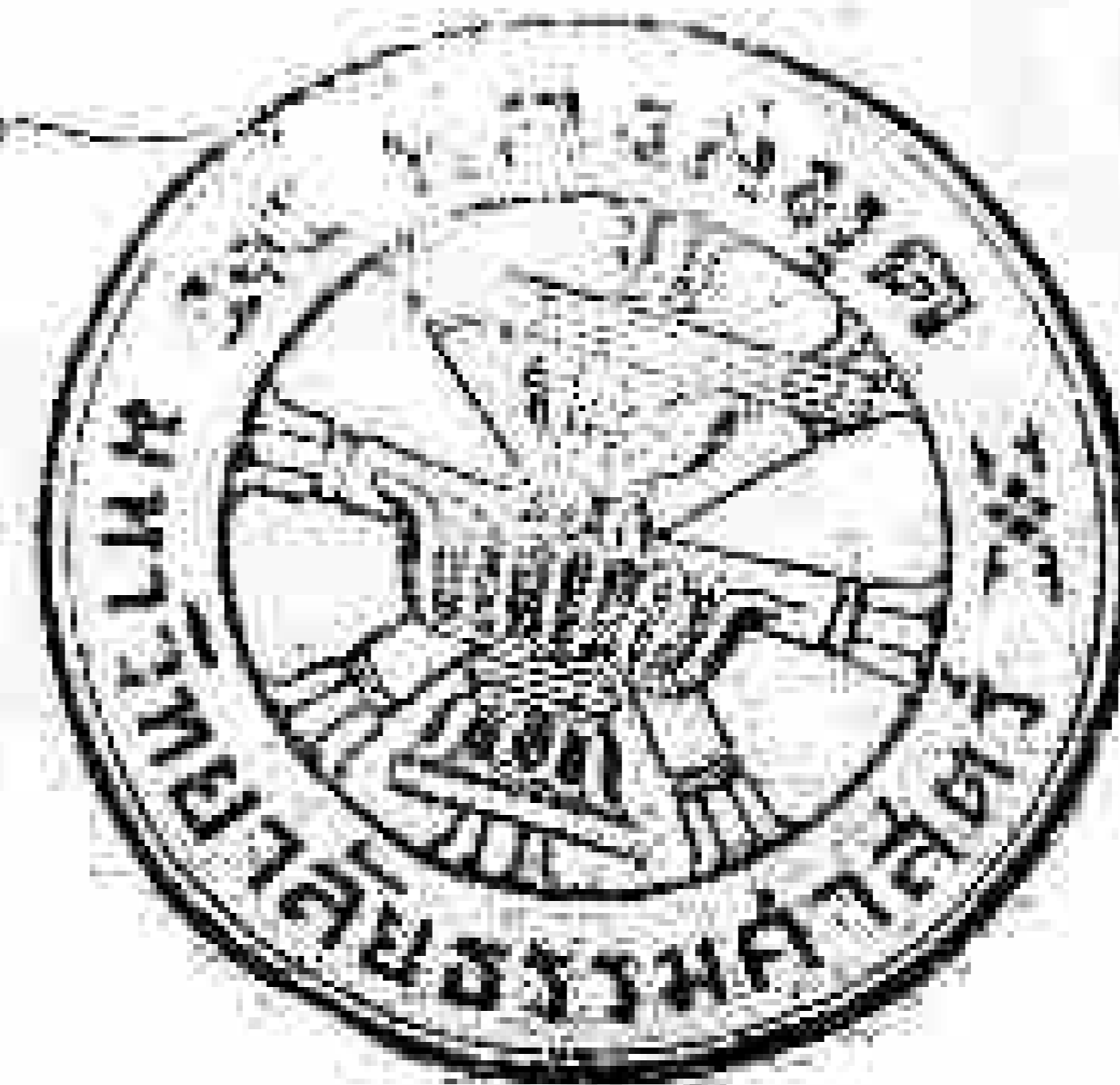
ผู้ เมีย ๒๖.

เมีย ไม่ ได้ มี ชู้ ผู้ หา จำ มี ชู้ แต่ ทำ
ร้าย ร้าง กาย เมีย อย่าง ต่ำ หืด ให้ โหม ชาย ตั้ง คน
ตั้ง ท่าน ถ้า ชาย หญิง มี เสีย กัน ให้ โหม ให้ แก่
พ่อ แม่ ๑ เพราะ เขา เคย มา ยาก

(๓) หา จำ เมีย เขา เป็น ชู้ คน มา ก่อน

ผู้ เมีย ๒๗.

หมื่น ประมาท เมีย เขา จำ เป็น ชู้ กับ คน มา ก่อน ถึง
การ เป็น จริง ก็ ให้ ปรณี เพราะ แก่ ตั้ง พุด เต็ม แต่ จะ
ให้ หญิง ได้ ฮาย

หมวด ๕

ฉ้อโกง

เรื่องฉ้อโกง เป็นปัญหาสำคัญมาก ตาม
กฎหมายเดิม มีดังนี้ คือ

ฉ้อโกง ๓๒. ฉ้อโกง โดยปลอมแปลงตัวฉ้อโกง
อำนาจฉ้อโกง โดยปลอมแปลงตัวฉ้อโกง

ฉ้อโกง ๓๓. แต่ทั้งนี้ ใคร ก่อตั้ง กระทำ ทุจริต กับฉ้อโกง
ได้ ใน ขณะนั้น แต่ บันดาล โทษะ ฉ้อโกง กับ
ฉ้อโกง ก่อตั้ง ฉ้อโกง โทษะ

ฎีกา ๓๐๗ / ๓๒๒
อัย. ม. ๓๒๒-
จ. เนศวบุรี.
จำเลย เดินทาง ไปพบผู้ตาย ก่อตั้ง ทำ ทุจริต กับ ภรรยา
จำเลย ที่ ได้ค้น มะม่วง จำเลย เขา มีคน พันตาย
ศาลฎีกา พิพากษาว่า จำเลย ได้ฉ้อโกง เพราะ บันดาล
โทษะ ตาม ลักษณะ ฉ้อโกง บท ๓.

นี่ เป็น กฎหมาย ตั้งเดิม ซึ่ง ควร ระลึก
ว่า ขอบให้ การ ยึด โทษะ เป็น เหตุอื่น ควร ยกเว้น อาญา
ได้ ครั้น เดือน กันยายน ค.ศ. ๓๒๗ (พ. ศ. ๒๔๕๓)
ตั้งต้น ใช้กฎหมาย ลักษณะ อาญา และ ตาม มาตรา ๕๕
แห่ง กฎหมาย ใหม่ นี้ บัญญัติว่า การ ยึด โทษะ เป็น เหตุ

ยื่น ควร ดลห่มน น่อน ธาญา ได้ เพียง กิ่ง หนึ่ง เทวณน จึง
เป็น บัณฑิต ว่า การ ฆ่ารัฐ ใน เวตาลี จะ เป็น อย่างไร

บัด นี้ ได้ เกิด สัตว์ อัน ควร ยึด เป็น บรรพัต ฐาน ได้ แล้ว
ศาล ฎีกา วินิจฉัย ว่า บท ลักษณะ ฆัวเมีย ได้ นำ มา
ประมวล ลง ไว้ ใน กฎหมาย ลักษณะ ธาญา และ การ
ฆ่า รัฐ นี้ เป็น การ บ้อง กัน เกียรติยศ ให้ พัน
รายน คราย ซึ่ง ถ้า ไม่ เกิน ส้มควร แก่ เหตุ แล้ว

กฎ. ๓. ธาญา ไม่มีโทษ (ตาม มาตรา ๕๐ แห่ง กฎหมาย ลักษณะ
ม. ๕๖. ธาญา)

เพราะ ฉนั้น คือ ไป สด เรื่อง ฆ่า รัฐ จึง มี ข้อ
จริง ทั้ง ซึ่ง จะ ต้อง วินิจฉัย ว่า ทำ เกิน หรือ มี ได้
เกิน ส้มควร แก่ เหตุ เจ้า ฆัว ธาญา มี โทษ ก็ ได้ ธาญา
ไม่มี โทษ ก็ ได้

ใน คำ พิพากษา ศาล ฎีกา ฌบ ที่ ฆัวพเจ้า กล่าว
น เจ้าเลย ไป เทียว ใน หมู่ บ้าน เมีย เจ้าเลย
ฎีกา ๓.๕๖๖ / ๕๓๑ อยู่ เรือน คน เคี้ยว ออก มา นอน ร่วม สังกาศ กับ
ชัย. มณ. อีสาน นาย กา ฆาย รัฐ ที่ ฆาน หน้า เรือน เจ้าเลย กตัม
น. ฌบ. มา พบ เจ้า จึง เข้า บัน ยิง ถูก นาย กา ตก จาก เรือน
แล้ว เขา ตาม พัน ฆัว นาย กา ตาย ศาล ฎีกา
พิพากษา ว่า มี ได้ เกิน ส้มควร แก่ เหตุ ให้

ปด้อยตัวจำเลย

ควรพิจารณาความวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ด้วย
ข้าพเจ้าได้คัดลงไว้ดังต่อไปนี้แล้ว

คำพิพากษาที่ ๓๔๖๒ มี ๓๓๓

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้กรม
การตรวจผู้ทักโจทก์อุทธรณ์คำพิพากษาศาลอุทธรณ์
ข้าหลวงพิเศษ

อัยการ มณฑล ยี่สาร

โจทก์

ไม่คดีระหว่าง

นายจันทา

จำเลย

ฟ้อง

คดีนี้ โจทก์ฟ้องต่อศาล มณฑล ยี่สาร ว่า เมื่อ

วันที่ ๓๗ เมษายน ๓๓๐ เวลากลางคืน

จำเลย

เข้าบ้านยิงนายกาแดงตามพันข้า

นายกาชาติ

โจทก์อยู่ด้วยที่

ขอให้ตั้งโทษตามกฎหมาย

ลักษณะอาญา ส่วนที่ ๗ หมวดที่ ๓ แด่รับอาชญาเป็น

ของหลวง

ให้การ

จำเลยให้การรับว่าได้ฆ่า นายกาชาติจริง เพราะ

นายกาเป็นชู้กับข้าแดง บักรรยาจำเลย

จำเลย

ได้พบทั้งสองคนกำลังร่วมสังวาสกัน

เป็นการ

ชั่วโทษเหี้ยมที่ จะชดถน

จึงได้เข้าบ้านยิง

ฐานพิจารณา

แต่ พัน นาย กา ตาย

ฐาน พิจารณา ฐาน พิจารณา ได้ ความเป็น หลัก ตาม พัง
 ได้ ว่า เมื่อ วัน เวลา ที่ โจทก์ นั้น จำเลย ได้ ไป
 เทียบ เต็ม ใน หมู่ บ้าน อำเภอ บัว ภรรยา อยู่ เรือน คน
 เดียว อำเภอ บัว ได้ ออก มา นอก ที่ ฐาน หน้า เรือน
 ขณะ นั้น นาย กา ชาย ชู้ ของ อำเภอ บัว ได้ ขึ้น มา หา
 อำเภอ บัว แต่ ได้ ร่วม สืบ วาศ ซึ่ง กัน เด กัน ใน
 วัน ไ้ นั้น จำเลย กลับ มา ถือบ น มา ๓ กระบอก
 ตาม ๓ เต็ม เห็น นาย กา แต่ อำเภอ บัว ภรรยา คน
 กำลัง ร่วม สืบ วาศ จึง เอา บัน ยิง ไป ๓ นัด กระสุน
 ถูก นาย กา พัด ลี ตก จาก ยก อำเภอ บัว เคย ตก ลง
 มา จาก เรือน จำเลย จึง ตาม ลง มา เขา มี ต ตาม
 พัน ชั่ว นาย กา ชาย โจทก์

ศาล มณฑล

ศาล มณฑล ยึด ฐาน ปฤชา ว่า จำเลย มี
 มี ฐาน ชั่ว คน ตาม โดย สืบ เจตนา ตาม ลักษณะ อาญา
 มาตรา ๕๕๙ ให้ จำคุก ๓๕ ปี ๓๕ ฐาน ชั่ว โทษ
 ตาม บท มาตรา ๕๕ แต่ ฐาน รับ สาร ภาพ ตาม
 มาตรา ๕๘ เสีย คง ให้ จำคุก จำเลย มี กำหนด
 ๓ ปี ๘ เดือน แต่ ให้ รับ บัน แต่ ตาม ของ จำเลย เสีย
 คุ้ม

ศาล อุทธรณ์
ข้าหลวง พิเศษ

จำเลย ร้อง อุทธรณ์ ศาล อุทธรณ์ ข้าหลวง
พิเศษ เห็น ว่า การ ที่ จำเลย ข่านาย ทาย นั้น ได้
ชื่อ ว่า บอง กิม เกียรติกัย ชื่อ เสียง ตาม บท มาตรา ๕๐ แห่ง
กฎหมาย ดักชน อาญา แต่ จะ เกิน เหตุ หรือ ไม่
นั้น เห็น ว่า การ ส่ง ประเวณี กับ เครื่อง ครัว ว่า เป็น
การ ขี้ ร้าย อ้าง ดักชน ผู้เมี้ย มาตรา ๘ ไม่
เรียก ว่า ทำ เกิน กว่า เหตุ แต่ คดี เช่น นี้ ได้ มี คำ
พิพากษา ศาล ฎีกา ที่ ๓๐๗ / ๑๒๒ คดี สืบ ไล่ เปน บรรทัด
ฐาน ว่า ผู้ เมี้ย ขี้ ร้าย ไม่ มีโทษ คดี นี้ จึง เห็น
ว่า ไม่ ควร ลง อาญา แก่ จำเลย ให้ ยก คำ พิพากษา
ศาล เดิม แล พ้อง โงท ปล่อย ตัว จำเลย

ศาล ฎีกา

โจทก์ ทูลเกล้า ฯ ทวาย ฎีกา
กรรม การ ศาล ฎีกา ให้ บรรณ ปกฤษา ด้านฉนั้น
ตลอด โดย ที่ ถ้วน แล้ว ทาง พิจารณา คง ได้ ความ
ความ ที่ กล่าว ได้ ข้าง ต้น เห็น ว่า บท ดักชน ผู้เมี้ย
นั้น ท่าน ได้ ดำริ หัด ถึง แต่ ได้นำ มา ประมวล ลง ได้
แล้ว ใน ดักชน อาญา หมวด ๘ ว่า ด้วย เหตุ ควร ยก
อาญา ตบ หย่อน ผ่อน อาญา นั้น เปน แล แก่ ชื่อ
วินิจฉัย จึง มี คำ คดี นี้ จะ เข้า บท โศ ใน หมวด ๘ นี้ เปน
เบอง ต้น มาตรา ๕๐ มี โจศความ ว่า บุคคล โศ
กระทำ การ เพราะ ความ จำ เปน จะ ต้อง บัง กั้น ให้

พัน ภัยอันตราย ซึ่ง จักร
 คน หรือ ของ คน อื่น แต่ การ กระทำ ดัง นั้น พอ สมควร
 แก่ เหตุ ที่ เขา ต้อง ประทศฐูรภัย นั้น ท่าน ว่า ไม่
 ควร ลง อาญา คง มี คดี จะ ต้อง พิเคราะห์ ว่า มี
 เหตุ จำเป็น เกิด ขึ้น ฤๅ ไม่ เพื่อ บังคับ ภัยอันตราย
 ฤๅ ไม่ แต่ การ ที่ กระทำ ดัง แล้ว นั้น พอ สมควร
 แก่ เหตุ ซึ่ง เกิด ขึ้น ฤๅ ไม่ คดี นี้ จำเลย มา พบ
 นาย ทา ทำ ชู อยู่ กับ ภรรยา ของ คน นี้ เป็น เหตุ จำเป็น
 เกิด ขึ้น โดย ถูก เต็ม แต่ จำเลย นี้ เป็น ตัว จำ เป็น
 ต้อง บังคับ เกี่ยว คืบ คืบ ชื่อ เต็ม ของ คน เอง ด้วย ของ
 เมีย ด้วย ดัง นี้ มี ปราบกฎ แท้ เมื่อ คำนั่ง พิเคราะห์
 ข้อเท็จจริง แห่ง การ ที่ จำเลย ได้ กระทำ ดัง นั้น ว่า จะ
 เป็น การ พอ สมควร แก่ เหตุ ที่ เกิด ขึ้น โดย ความ
 จำเป็น ถูก เต็ม หรือ ไม่ ไร ก็ มีความ เห็น พร้อม
 กัน ว่า จำเลย ทำ นั้น พอ สมควร ไม่ เหลือ เกิน
 คดี จึง เข้า บท ๕๐ ประมวลกฎหมาย ท่าน ว่า อย่า ให้
 เขา โทษ แก่ เขา เลย คำวินิจฉัย ของ กรรมการ
 ดัง นี้ ยอมรับ ข้อเท็จจริง จำเพาะ คดี ซึ่ง พิเคราะห์
 ว่า ทำ มิได้ เกิน สมควร แก่ เหตุ จำ เป็น ต้อง บังคับ
 ภัยอันตราย ซึ่ง เกิด ถูก เต็ม ขึ้น นั้น คำพิพากษา คำนั่ง
 อรรถาธิบาย หวดง พิเศษ ปฎักษา มา ชอบแล้ว ให้ ยก

ผู้ทนายการ โจทเสี่ย ปลออย จำเลย ไป ทิม ที่

ศาลฎีกา วันที่ ๘ มีนาคม ๑๙๓๓

กรม ๕๖๕๕

พระยานรเทศบัญชาการ

พระยาเกษม ศึกษการ

สีกันเพชร เคอร์ เพอร์

ชยันต์ ทรง ปฤกษา

เจ้าหน้าหอสมุด
31/11/2548

หมวด ๒

ผู้สมรู้แต่ชักสื่อ ในการทำชู้

นอกจาก พ้อง เว้น สั้นใหม่ จากชายชู้ แต่หญิงที่มีชู้
ตัว ยังมี บิดา มารดา พ้อง ผู้ที่ สมรู้ เป็น ใจ ช่วย ออกหนุน หรือ
ผู้ที่ เป็น สื่อ ช่วย ชัก ให้ทำชู้ กัน ได้ ชัก ทำน บัญญัติ
ไว้ ดังนี้

ฉฉ ฉฉ ๘ ผู้ชักสื่อ ในการทำชู้ ให้ปรับถึง ประถม นิก
เมีย ถ้า เป็น แต่ผู้สมรู้ ให้ปรับถึง ผู้ชักสื่อ
แต่ ถ้า ผู้ชักสื่อ หรือ ผู้สมรู้ เป็น บ่าว ของ ผู้ทำชู้
กฎหมาย ยกเว้น ไม่ปรับ บ่าว แต่ ให้ปรับ นาย แทน
บ่าว ชักสื่อ นั้น

ฉฉ ฉฉ ๙ ถ้าผู้เมีย จิวา ทักกัน เมีย หมั้น ไป อยู่ เรือน
ฉฉ ฉฉ ๑๐ พ่อแม่ ตง ตา ๆ หญิง มีชู้ ถ้า พ่อแม่ ตง ตา ชู้ เห็น
ด้วย ต้อง รับผิด ชอบ – โทษ โทษ ขนาด
(ถ้า โทษ ตาม ผู้สมรู้ หรือ ฐานชักสื่อ อย่าง โทษ อย่าง หนึ่ง
สุด แต่ ว่า ได้ กระทำ เพียง ไร)

ฉฉ ฉฉ ๑๑ ชาย พาเมีย เขา มา ทำชู้ ผู้ใด ละ เป็น ญาติ

ดักพา ๘. กัด หรือ โกร ๆ กัด รัเห็น ให้ ที่ ดำนถ ผู้ นนเป็น
ผู้ ตม รุ ปรบ กิ่ง ชัก ล้อ

ผู้ เมีย ๘๒. ชาย ทบึง มี ทน ดิน อยู่ กน เป็น ผู้ เมีย กน เด
จิวาท กน ชาย ไป จาก เวชน ทบึง ชำ นาม พน กำหนด
แต่ ทรพย ดิ่ง ดิน ชาย มี ได้ เขาไป จะ เขาเป็น
จาด จาก ผู้ เมีย กน มี ได้ ทบึง มี ชู ให้ โหม พ่อ แม่
โดย ชัก ล้อ

(ทบึง คง ค่อง อยู่ บ้าน เวชน เดชง กับ พ่อ แม่)

ฎีกา ๖๘๓ / ๑๑๓ ถ้า พ่อ แม่ เขา ถูก ล้าง ซึ่ง เป็น เมีย ชาย อยู่ เดจ ไป
น. พ. - น. ค. ด. ง. ยก ให้ เป็น เมีย ชาย อื่น พ่อ แม่ มี ผิด ตาม
ชัก ล้อ

ส่วนที่ ๓

การ ขาด จาก เป็น ผู้ เขียน กัน

หมวด ๑

ผู้ เขียน ขาด กัน ด้วย เหตุ อย่างไรบ้าง

ใน ส่วน ที่ ๑ ข้าพเจ้า ได้ กล่าว ถึง การ ที่ หญิง ชาย จะ ทำ สมรส เป็น ผู้ เขียน กัน ได้ อย่างไร แต่ เมื่อ หญิง ไต่ ได้ เป็น ผู้ เป็น เขียน กัน แล้ว การ เป็น ผู้ เขียน กัน ที่มี ทาง จะ เด็ก กัน เสีย ได้ เช่น ๒ กับ การ เด็ก สัญญา ธรรมดา เขา อาจ เด็ก เป็น ผู้ เขียน กัน โดย กฎหมาย บัญญัติ ให้ เด็ก หรือ โดย กฎหมาย ให้ อำนาจ แก่ ฝ่าย ไต่ ฝ่าย หนึ่ง หรือ เขา ทั้ง ๒ ฝ่าย ตก ลง กัน เอง ก็ ได้ เช่น น เว้น ภา เป็น คำ รวม ว่า ผู้ เขียน ขาด กัน

ผู้ เขียน ขาด กัน ได้ ด้วย เหตุ ประการ ต่าง ๆ ดัง

๕
๖ คือ :-

(๓) หย่ากัน

(๔) ผู้หรือเมีย บวช

ฎีกา ๓๕/๓๓๘

(๓) เมียเมีย มีรัฐ

แต่ผู้ฟ้องเรียกได้

อ.วาศ-จมนไฉย. เมียปรับจากชายชู้แล้ว

ผู้เมีย ราชกัน โทษไม่

ต้องฟ้องหย่าอีกครั้งหนึ่ง

(๔) เมียผู้ทั้งเมียเสีย

(๕) ผู้ไปกำเมืองไกล

(๖) คายจากกัน

ประมวลที่ (๓) ที่ (๔) ที่ (๕) แต่ที่ (๕)

จะได้จำแนกคดี โป โฆ หมวดหลัง

เมียผู้ เมีย ราชกัน แล้ว

บุตรจะตกอยู่กับ

ฝ่ายใด ให้ดูส่วนที่ ๕ หมวด ๖.

-----๐๐๐๐๐-----

หมวด ๒๓ หย่า

แบ่งทรัพย์สินเมื่อหย่า ให้คู่ "วิธีแบ่งทรัพย์สิน"
ตอนที่ ๔ หมวด ๓

(ก) เหตุอันควรฟ้องหย่าได้

เมื่อฝ่ายหนึ่งฟ้องขอหย่า และอีกฝ่ายหนึ่ง
ไม่ยอมหย่า ศาลจะพิจารณาว่า มีเหตุผลอัน
ควรให้หย่ากันหรือไม่ ถ้าเหตุผลยังไม่พอ
ศาลจะไม่พิพากษาให้หย่ากัน เหตุที่ควรยอม
ให้สมยอมหย่ากันนั้น ท่านบัญญัติไว้ดังนี้ :-

ถ้อยคำ ๒๗.

(๑) ภรรยาสามีมิชอบเนื้อพัวใจกัน จะ
หย่ากันไว้ ตามน้ำใจเขา

(๒) สามีเถียงเมียมิเป็นกรรม เมียฟ้อง
หย่าได้

ถ้อยคำ ๒๘.

ที่สามีเถียงมิเป็นกรรมนั้นคือ เมียผิดคิด
เอาใจออกนอกใจหญิง แต่ (๓) ยักย้ายทรัพย์สินไป
ไว้กับบิดามารดาญาติพี่น้องแห่งตน หรือไปมีเมีย

อื่น หรือ (๒) เก็บเอาทรัพย์สินไป ร้างเมียไว้
จนพ้นกำหนด หรือ (๓) แกรังจับได้หญิงเสีย
เก็บเอาทรัพย์สินดังของไว้แต่ผู้เดียว เช่นนี้ ท่านว่า
ชายนั้นเพียงหญิงมิเป็นกรรม

ผู้เมีย ๒๖. อีกอย่างหนึ่ง แล้วไปค้าได้เมียใหม่มาด้วย
แล้วทำเคียดแก่เมียก่อน เมียก่อนฟ้องหย่าได้

บัญญัติ ๓๗. อีกอย่างหนึ่ง ผู้ไม่ได้เลี้ยงเมียเหมือน
อย่างเมีย เหตุเหล่านี้ ท่านว่าชายมิเป็นกรรม

ผู้เมีย ๕๖, ๕๗, (๓) ชายไม่ยำเกรงพ่อแม่ผู้แก่ผู้แก่แห่งหญิง
๖๓, ๓๓๗. และหย่าช้าต่ำคือ

ผู้เมีย ๖๘. (๔) ชายทำผิดทามบ
๖๖ ๓๐๗. ชายทำทามบให้ต่อหน้าผู้แก่ผู้แก่ว่า จะ

ละความร้าย ไม่เล่นเบียดคบหาใจ,
ถ้าสืบไปเมื่อน่า มันมีละความร้ายไว้ ให้จับ
มันเสีย ๑

ผู้เมีย ๓๐๗. (๕) ชายเป็นโจร
(๖) หญิงเป็นเมียชายโดยถูกข่มขืน

ผู้เมีย ๓๓๓. ชายมีเมียแล้วพรางว่าไม่มี ขอหญิงอื่น
มาเป็นเมีย แต่เมื่อก่อนคือค้าหญิงซึ่งผู้ขอมาเป็น
เมียนั้นเจ็บปวด ถ้าหญิงยังไม่เกิดบุตร หญิง
ฟ้องหย่าได้ แต่ฟ้องเรียกสินไหมจากชายตาม

ถ้อยตวงได้ด้วย แต่ถ้ำหญิงเกิดบุตรด้วยชาย
เสียแล้ว พ้องหย่าไม่ได้

ฉัวเมีย ๓๕๓.

หญิงใดมีทุกข์ยาก ชายต้อตวงว่า จะช่วย
ทุกข์ยาก หญิงจึงยอมเป็นเมียชาย ชายไม่
ช่วยทุกข์ หญิงพ้องหย่าได้ แต่พ้องเรียกสินไหม
ตามต้อตวงมาเป็นเมียได้ด้วย (เป็นสินไหม
ถึงพันยี่สิบ)

ฉัวเมีย ๓๕๓.

ถ้ำชายได้เสียเงินช่วยทุกข์ยากหญิงบ้างพอเป็น
ที่ และหญิงยังหาบุตรมิได้ หญิงพ้องหย่าได้
แต่ต้องคืนเงินที่ชายช่วยนั้นให้แก่ชาย

ถ้ำชายได้เสียเงินช่วยทุกข์ยากหญิงบ้าง แต่
หญิงได้เกิดบุตรด้วยชายนั้นแล้ว พ้องหย่า
ไม่ได้

(๗) เหตุขึ้นขึ้นพ้องจะให้ฉัวเมียขาดกันเอง
ได้ เมียจะพ้องหย่าขอให้ศาลพิพากษาว่า ตน
ขาดจากเป็นฉัวเมียกันก็ได้ เช่นที่ถ้าวได้ ใน
หมวด ๓ หมวด ๕ และ ๕.

(๘) ฉัวหมั้นเมีย โดยทำโทษเมีย
มากเหลือเกิน เห็นว่าพ้องหย่าได้

(ข) วิธีหย่า

มขก จาก พ้อง ขข หย่าคือ ค้างค ฉ้อ โฉนด ย้ง
หย่า กัน ได้ ด้วยวิธี ดัง คอ ไป น้

ฉ้อ โฉนด ๒๕. สามี ภรรยา จะ หย่า กัน สามี ให้ หนังสือ
แก่ ภรรยา ภรรยา ให้ หนังสือ แก่ สามี ก่อน หน้า
ผู้ เล่า ผู้ แก่ ท่าน ว่า พัง เขา หนังสือ สามี ภรรยา นั้น
แนบ หนังสือ หย่า ได้

ทษ ๕๖. ชาย มี ทาษ ภรรยา เกิด บุตร ด้วย กัน ถ้า แด
จะ หย่า กัน ไม่ ต้อง ส่ง คำ คอ ส่วน บุตร นั้น เป็น
พงษ์ ผู้ ต ให้ สิทธิ แก่ บิดา.
(บุตร - ประกาศ รัชกาล ที่ ๕ มี ความ ทับ ให้ ส
ส่วน ที่ ๕ หมวด ๖)

ฉ้อ โฉนด ๕๖. ชาย มี ทาษ ภรรยา ยัง ไม่ เกิด บุตร ด้วย กัน ถ้า

ทษ ๕๗. แต่ ทาษ จะ หย่า ต้อง ส่ง คำ คอ ลง ทรน
ชาย มี ทาษ ภรรยา ยัง ไม่ เกิด บุตร ด้วย กัน
ถ้า แด นาย เงิน มี พอ ใจ อยู่ ด้วย มัน ให้ ทำ คำ คอ
เป็น สอง ส่วน เขา แก่ ทาษ ภรรยา ส่วน หนึ่ง

(ค) พ้อง หย่า

ฎีกา ๒๖๕ / ๓๓๑ พ้อง หย่า เรือง หนึ่ง ภาย พ้อง จึง พ้อง ขข

ช. เก่ง-ข. เก่ง แบ่งทรัพย์สินกัน อีกเรื่องหนึ่งก็ ได้
 ฎีกา ๕๒๖ / ๑๒๖ แม่ชาย ไม่มีอำนาจ พ้อง ให้ ตก ส่วน หย่า จาก ตก
 จ. อิ่ม-ข. เขม เรข ถึง ตก ส่วน เป็น คน เสี้ย จริต กี่ ต่
 ฎีกา ๕๒๕ / ๑๓๓ ศาล เดิม ตัด สิณ ให้ หย่า ศาล อรรถธรณ์ พิพากษา
 จ. ทองดี- ยืน ถ้า มี บัน ทา ว่า ตัว เมีย ซาด กัน เมีย ไร
 น. พิณ. ศาลฎีกา ถึง ว่า ซาด กัน ตั้งแต่ วัน ศาล เดิม ตัด สิณ (ข้าพเจ้า
 ส่วนภาพ ว่า ไม่ เข้า ใจ ความ มุ่งหมาย ของ
 ฎีกา ฉบับ นี คง คง ถ้า ท่าน ประสงค์ จะ ดู ให้ เดี่ยว
 เชิญดู มโนสาร เต็ม ๓ หน้า ๕๖๔)

(ง) หย่า แล้ว คืน สิณ

เมีย เมีย ๒๖. ตัว ให้ หนังสือ หย่า แก่ เมีย มี ผู้ ตก ผู้ หนึ่ง ไร
 เห็น คน หนึ่ง แดง ตัว กลับ คืน อยู่ กับ เมีย เมีย ก็
 อยู่ ด้วย มี ผู้ เห็น ว่า คืน สิณ กลับ เป็น ตัว เมีย
 คืน ใหม่ ตาม กฎหมาย

เมีย เมีย ๓๓๓. แด่ดำ เมีย หย่า กัน แล้ว หญิง กลับ มา อยู่
 เว้น บิดา มารดา บิดา มารดา เป็น อีกระ แก่ หญิง
 อีก ถ้า แด่ บิดา มารดา ไม่ ยิน ยอม ให้ กลับ คืน สิณ
 หญิง ชาย หร เป็น ตัว เมีย กัน ได้ ไม่ ถึง หญิง จะ ยิน
 ยอม กี่ ต่
 ตาม บท นี หญิง ต้อง อายุ ยัง ต่ำ กว่า ๒๐ ปี

ให้ดูส่วนที่ ๕ หมวด ๓ ว่าด้วยอำนาจ อิศระ โน
ทบัง

๒๐๒๒

เจ้าพนักงานอรรถาธิบาย

หมวดที่ ๓
ผู้ เมีย บวช

ผู้ เมีย *๓๘.* ถ้า ผู้ สตรี เมีย แด ทวิ พย ไป บวช เป็น พระ
ภิกษุ เป็น สามเณร ภิกษุ หญิง ชาย ชาติ จาก เป็น ผู้
เมีย กัน

กำหนด ใหม่ แต่ ถ้า ชำ ทูต ของ ๑ ทูต ตา บวช เมีย
๓๙. ของ ชำ ทูต ของ ๑ ยัง เป็น เมีย อยู่ ไม่ ชาติ กัน
“หญิง ซึ่ง ชำ ทูต ของ สตรี แด บวช นั้น เหมือน
หนึ่ง มี ราชกิจ ไป โทศ ”

ผู้ กา *๔๐. ๔๑.* ถ้า ผู้ บวช ๗ วัน แล้ว ก็ ตัก ทวิ พย
น. ดิน-ธ. ทรม. ของ ผู้ ที่ อยู่ กับ เมีย นั้น หา ชาติ จาก กรรมสิทธิ์ ของ
ผู้ ไม่

ผู้ เมีย *๔๒.* ถ้า เมีย บวช โดย ผู้ รู้ เห็น ยิน ยอม ผู้ เมีย
ชาติ กัน แต่ ถ้า เมีย นั้น ผู้ ไป บวช โดย ผู้ ไม่ รู้
เห็น ยิน ยอม ผู้ เมีย ไม่ ชาติ กัน

หมวด ๔

ผู้ ทั้ง เมีย

ผู้ เมีย ๕๑. ผู้ เมีย วิวาท กัน ผู้ ตง ตง จาก เว้น ละ หนึ่ง
ไว้ ถ้า ผู้ มี ได้ กลับ มา ผู้ หา หนึ่ง จน หนึ่ง กำหนด
เวลา ตั้ง ก่อ ไปนี้ ผู้ เมีย ชาติ กัน ได้ คือ
(๓) ผู้ อยู่ ทง วัน หนึ่ง ใน กำหนด ๓ เดือน
(๒) " " ๓ วัน " ๖ เดือน
(๓) " " ๗ วัน " ๗ เดือน
(๔) " " ๑๕ วัน " ๑ ปี
(๕) " " ๓ เดือน " ๓ ปี ๕ เดือน

ผู้ ก ๑๗ / ๓๑๗. แต่ หนึ่ง ต้อง หา ผู้ แก่ ผู้ แก่ กำเนิด พัน นาย บ้าน แต่ ผู้ นี้
จ. ทง ฮัว— บรรดา ศักดิ์ ให้ ช่วย ส่ง ทรัพย์ ของ ชาย คืน ให้ แก่ ชาย
น. เด็ก เสง. เสีย ก่อน จึง จะ ชาติ กัน ชาย จะ ยอม รับ หรือ ไม่ ก็ ตี
ไม่ เปน ข้อ สำคัญ ถ้า ไม่ พบ ชาย ให้ ส่ง แก่ พ่อ แม่
ญาติ พี่ น้อง ของ ชาย ถ้า เขา ไม่ รับ ก็ ให้ บอก ก่อ
ไว้ เปน พอ หนึ่ง ถ้า ชาย ไม่ มี ทรัพย์ ส่ง ไร ที่ หนึ่ง
ต้อง ส่ง ก็ ให้ หนึ่ง บอก ก่อ ไว้ เปน คำนับ

ผู้ เมีย ๕๑. ถ้า ใน กำหนด นี้ ชาย กลับ มา หรือ ส่ง ทรัพย์

มาเขียน เยือน ชาย หญิง ไม่ขาด จาก เป็น ผัว เมีย
กัน

ผัว เมีย ๕๖. ถ้าผัว โกรธ เมีย ตง จาก เรือน ทั้ง เมีย ไว้
แต่เอา มีด พร้า พัน เล้า เรือน ทอ เตี้ย ไป อยู่ ที่อื่น
ท้วง ว่า ถ้า ชาย หา สิ้น เต็ม มี ได้ หรือ ชาย มี สิ้น เต็ม
แต่เห็น เขา ไม่ เตี้ย ใน เวลานั้น ด้วย แล้ว ผัว เมีย
ขาด กัน ใน วัน เดียว นั้น โขบ หญิง ไม่ ต้อง ส่ง ททรัพย์สิน
สิ่ง ใด

อันนี้ ถ้า ชาย มี สิ้น เต็ม ชาย ไป แ่ ตัว มี ได้ เก็บ
เอา สิ้น เต็ม ไป ด้วย แต่ ชาย ไม่ กลับ มา ใน
๓๕-๓๐ ๓๖-๓๖ วัน ให้ หญิง ส่ง สิ้น เต็ม ของ ชาย ให้ แก่
ชาย สง กัน หญิง ชาย จึง ขาด จาก กัน

ผัว เมีย ๕๗. จึง คง แปล ว่า ใน เรื่อง ผัว ทั้ง เมีย ไป จาก
เรือน แต่ ไป อยู่ เตี้ย ที่อื่น นั้น ถ้า ผัว เมีย มี
ทรัพย์สิน บริคณฑ์ ปรน กัน อยู่ แต่ ชาย ไม่ ได้ เก็บ เขา ไป
ด้วย แล้ว ผัว เมีย หา ขาด กัน ไม่ “ ท่าน ว่า
ชาย ยัง รัก หญิง อยู่ จึง มี ได้ เขา ททรัพย์สิน สิ่ง ของ ไป ”

ผัว เมีย ๕๘. ถ้า ผัว คิด เขา ใจ ขอก นอก ใจ เมีย แต่ เก็บ
เอา ททรัพย์สิน สิ่ง ของ ไป ร้าง เมีย ไว้ พัน กำหนด

เมื่อฟ้อง หย่า ตาม เงื่อนไข ไม่เป็น ขอรณ ได้

ฎีกา ๖๘๓/๒๕๓๓. เป็น ฉ้อโกง กัน ได้ เคอเนเศษ ก่อ ค้อท ทา
น.แพ-น.คตจ. โน ค้อท อากา น้อ ทอบ ทน ไปจากบ้านเมีย ๒ ปี
แล้ว ไป คีล คราง อย่ ประมาณ ๘ เดือน แล้ว ไป น้เมีย
อย่ ที่ อ้น ด้วย ไม่ ก่อท กลับบ้าน เพ็ชงน ฉ้อโกง
ยัง ไม่ ชาติ กัน

(แต่ เป็น เหตุ ฟ้อง หย่า ได้)

หมวด ๕

ฉ้อ โป้กำ

ฉ้อ เมีย ๒๓.

ฉ้อ โป้กำ แต่จังหวัด หัวเมือง ใน พระราชอาณา
 จักร์ แม้น โป้พัน กำหนด ปี หนึ่ง ชาย มิ มา
 ทาน ว่า หญิง ชาย ขาด จาก เปน ฉ้อ เมีย กัน ถ้า ชาย
 มิ มา แต่ ได้ ผาก ของ มา ถึง เมีย คน กี่ คี่ ให้
 หนังสือ บอก คู่ซุทุกซ์ ให้รู้ กังวล แห่ง คน กี่ คี่
 กำหนด ๓ ปี ถ้า พันกำหนด น ขาด กัน

ฉ้อ เมีย ๒๓.

แม้น ว่า ชาย ไป เมือง จีน
 ไป ชาว พัว แลง ทาน ให้ หญิง อยู่ ถ้า ๓ ปี ถ้า
 ได้ ชาว ว่า สัตติ จับ ชาย ฉ้อ โป้ ได้ หรือ สำเภฯ ซัด
 ไป ตก คัก ให้ อยู่ ถ้า ๘ ปี ถ้า พัน ๓ ปี เจ็ด ปี
 แล้ว หญิง มี คู่ ฉ้อ มิ ให้ มี โทษ แก่ หญิง ชาย นั้น เหย

ตอนที่ ๔

ทรัพย์สิน ใน ระหว่าง ฉ้อโกง

หมวดที่ ๑

อย่างไร จึง เรียกว่า ทุน ดิน เดิม แล สมนวล

ฉ้อโกง ๗๒. ทรัพย์สิน ที่ มี ความหมาย ว่าง หมาย ให้ แก่ ทรัพย์สิน กิ่ง
ไม้ สาย ให้ แก่ ชาย กิ่ง ถ้า ให้ ไม้ หนึ่ง แล (ไม้
ค่างาน) ให้ เขา ปลูก เติม ถ้า ไม้ หนึ่ง อยู่ ทุน เดิม
ฉ้อโกง กิ่ง เดิม เป็น สมนวล

ประกาศ เวียง สิบ ถ้า มี ความหมาย ว่าง กิ่ง ไม้ ของ คน หนึ่ง ให้ ใน
ดิน ของ คน หนึ่ง ๓๓๘ ระหว่าง ไม้ เป็น ไม้ เดิม กิ่ง เดิม ให้ ไม้ หนึ่ง แล ของ
ไม้ หนึ่ง ให้ แก่ ทรัพย์สิน กิ่ง หนึ่ง (เป็น สมนวล)

ฉ้อโกง ๖๕. มรดก ที่ ได้รับ จาก ญาติ ฝ่าย ฉ้อโกง หนึ่ง หนึ่ง หนึ่ง
๗๒ กิ่ง หนึ่ง ทรัพย์สิน ที่ ได้รับ ทรัพย์สิน กิ่ง กิ่ง กิ่ง
ไม้ หนึ่ง ระหว่าง ไม้ อยู่ ทุน เดิม เป็น ไม้ เดิม กิ่ง เดิม เป็น สมนวล
“ กิ่ง หนึ่ง ฉ้อโกง หนึ่ง หนึ่ง หนึ่ง หนึ่ง หนึ่ง ”

ฉ้อโกง ๖๔. ทรัพย์สิน เดิม ของ ฝ่าย ฉ้อโกง หนึ่ง หนึ่ง หนึ่ง หนึ่ง หนึ่ง หนึ่ง หนึ่ง

บุตร เมื่อ เขา อยู่ กับ ด้วยกัน แล้ว ตัว ทาย เป็น
สินเต็ม ตก ทาย นี้ เป็น สมรค์

ฎีกา ๕๕๘ / ๓๕๓ ถ้า ฝ่าย ผู้ ออก เงิน ทำ เรือน ทอ เรือน ทอ
น. สัตย์—น. กัด นี้ เป็น หิน เต็ม ของ ผู้

ฎีกา ๓๖๗ / ๓๖๕
ข. กุมาร ประสิทธิ์— ครุฑย์ สมบัติ ที่ เมีย ได้ มา ใน ระหว่าง เมื่อ ผู้
น. เม ว่าง ๓๖ ไม่ แล้ว นี้ ไม่ เป็น สมรค์

ฎีกา ๓๖๖ / ๓๖๓ ยี่สิบ เมีย หย่า กับ แล้ว คน ต่ กับ ทำต ฎีกา ๖๓๖ ๖๓๖
จ. ล้วน—จ. ไร่ ทอ พันธ์ เป็น ของ สอน คง คน นม โทม เมื่อ คน ต่ กับ

สิน ส่วน ตัว

คำว่า “สิน ส่วน ตัว” เป็น ศัพท์ ที่ ไม่มี ใน
กฎหมาย ครุฑย์ ทุก ประเภท กฎหมาย ได้ แบ่ง เป็น สินเต็ม
แฉ่ สมรค์ โดย กำหนด เศษ อย่าง แน่ นอน ไม่ เคย มี
กฎหมาย ที่ อนุญาต ให้ หญิง เมีย ชาย มี สิน ส่วน ตัว ได้.

หมวด ๒

วิธี แยก สินบริภคณี

เมื่อ มี ทวิ พัย บริภคณี ระหว่าง ผู้ เมีย ชยู่ กอง หนึ่งใน
วิธี จะ แยก เป็น สินเติม เท่าไร สมรส เท่าไร นั้น
ตาม ขรรษา ต้อง แบ่ง เป็น สินเติม ให้ หมส กอน (แต่
มี ข้อ ยก เว้น) เหลือ เท่าไร จึง เป็น สมรส

ผู้ เมีย ๗๒.

ผู้ เมีย มี สิน เติม ทั้ง สอง ฝ่าย แต่ สิน เติม
นั้น สูญ หาย ก็ ตี เช่น เสีย ก็ ตี ถ้า ขาด ทน ก็ ตี
ฉิบหาย ด้วย ประการ อื่น ๆ ก็ ตี ท่าน ให้ เอา สมรส ใช้
เติม ลง ถ้วน เหลือ จึง เป็น สมรส

ผู้ เมีย ๗๓.

แต่ มี ข้อ ยก เว้น คือ ถ้า ฝ่าย ผู้ ก ตี ฝ่าย
เมีย ก ตี เอา สิน เติม ของ คน ให้ สูญ หาย ฟ้นของ
พ้อง พันธ์ ของ คน ไม่ ให้ เอา สมรส ใช้ เดียว

ผู้ เมีย ๗๔.

เมื่อ สิน บริภคณี ทั้ง หมส มี จำนวน ไม่ พช กับ
สิน เติม ของ ผู้ เมีย ทั้ง สอง ฝ่าย โดย เหตุ ไต ๆ ก็
ตาม ถ้า เป็น บัณหา ว่า ควร ตี ให้ แก่ ฝ่าย ผู้ ก ตี
เมีย ก ตี แล้ว ให้ แบ่ง เหลือ ตาม ส่วน ของ
สิน เติม ตาม มาก แล น้อย

ผู้ เมีย ๗๒. ถ้า สอง ฝ่าย มี สิน เดิม บริคณห์ กัน อยู่ แต่
 ไม่ปรากฏว่า ฝ่าย ไต มี สิน เดิม เท่า ไ ให้ ถือ ว่า
 ทั้ง สอง ฝ่าย มี สิน เดิม ฝ่าย ละ เท่า กัน

ผู้ เมีย ๗๒. ถ้า ฝ่าย หนึ่ง ว่า เปน สิน เดิม แต่ อีก ฝ่าย
 หนึ่ง ถือ ว่า เปน ส้มรด แต่ หา สัก ช้ พยาน มิ ได้
 ให้ ถือ ว่า เปน สิน เดิม กิ่ง หนึ่ง ส้มรด กิ่ง หนึ่ง.

หมวดที่ ๓

วิธี แบ่ง ทรัพย์สิน เมื่อ หย่า หรือ ตาย จาก กัน

(ก) เมื่อ หย่า

เมื่อ ชาย หญิง หย่า จาก กัน แล้ว มี ทรัพย์สิน กัน แล้ว
ทรัพย์สิน นั้น มี คน หนึ่ง ระหว่าง เขา ทั้ง สอง นั้น ย่อม ต้อง แบ่ง กัน
โดย วิธี ดัง จะ กล่าว ต่อ ไป นี้ คือ

ผู้เมีย ๖๗.

สิน เดิม ทั้ง สอง ฝ่าย ต่าง เว้น ค่า ค่า เขา ไป

ผู้เมีย ๖๘.

สมรส ให้ แบ่ง ออก เป็น ๓ ส่วน ถ้า มี ทุน

ด้วย กัน ทั้ง สอง ฝ่าย ให้ ชาย สอง ส่วน ให้ หญิง ส่วน

หนึ่ง ท่าน ว่า ชาย ทาบ หญิง คน

ผู้เมีย ๖๙.

ถ้า หญิง มี ทุน ชาย ไม่มี ทุน ให้ หญิง ได้ สอง ส่วน

ผู้กา ๖๓๗/๓๒๗

ชาย ได้ ส่วน หนึ่ง ท่าน ว่า ชาย ได้ ไป เรก วิชา จึง

จ. ย่น-อ. ย่น ได้

ผู้กา ๗๗๓/๓๒๓

ถ้า ชาย มี ทุน หญิง ไม่มี ทุน หญิง ไม่มี ส่วน

อ. พดัม-

สมรส

จ. สมนุญ

แต่ มี ข้อ ยก เว้น ที่ จะ ไม่ แบ่ง อย่าง ชาย ทาบ

หญิง คน หนึ่ง ใน เหตุ ดัง จะ กล่าว ต่อ ไป นี้ คือ

ผู้เมีย ๕๕. (๑) เมื่อชาย ยก ย้าย ทรัพย์สิน แล้ว ร่าง หญิง ไว้
พันกำหนด กี่ปี หรือ เมื่อชาย แยกตั้ง บ้าน ได้ หญิง
เสีย แล้ว เก็บ ทรัพย์สิน ไว้ผู้ เดิม กี่ปี เช่นนี้ ใน การ
ที่จะ แบ่ง สัมรด ยัน ให้แบ่ง คน ละ ครึ่ง

ผู้เมีย ๕๖. (๒) ผู้เมีย อยู่ ด้วย กัน ผู้ไป ได้ เมีย
ใหม่ มา แล้ว พาด โกวรช เมียเก่า แล จะ หย่า กัน
ให้แบ่ง สัมรด แยก กึ่ง หนึ่ง ท่านว่า ชาย ๓๖ รรม

ผู้เมีย ๕๗. (๓) ดู เหมือน ว่า ใน คดี ทุก เรื่อง ที่ ชาย
ทำการ ทูจรัก ต่อ หญิง ใน เรื่อง ทรัพย์สิน สัมบัติ ของ หญิง
ศาล จะ ไม่ แบ่ง สัมรด อย่าง ชาย หรือ หญิง คน

ผู้เมีย ๕๘. นอกจาก ที่ กกล่าว มา นี้ แล้ว ถึง ผู้ จะ เป็น
ข. หย่า - น. ผู้ ทั้ง แร่ง ทำ มา หา กัน แต่ ผู้ เดียว ก็ ยัง ต้อง แบ่ง สัมรด
ตาม กฎหมาย

ผู้เมีย ๕๙. ถึง แม้ ว่า ชาย ทำ ทาน บน ให้ พ่อ แม่ หญิง แล
ชาย นั้น ทน ผู้ส ทาน บน กี่ปี เมื่อ หย่า กัน ต้อง เว้น
ทุน สิ้น เดิม ให้ แก่ ชาย เหมือน กัน

ประกาศ เรื่อง สิ้น เมื่อ หย่า กัน ชาย หญิง ไม่ ต้อง คืน สิ้น สอด
สอด แล ของ แล ของ หมั้น เลย
พ.ร.บ. ๓๓๘.

(๑) เมื่อ คาย

ฉ้อโกง ๓๐๘.

ชาย ส ขอบ ถก ถ่วง หลอมน ถ่วง ทำม ชาย ได้ ให้
เงิน สอด ถั่ว ยังมี ได้ คง การ มงคล แต่ ชาย ยัง
ไม่ได้ ไป อยู่ หลบ นอน ด้วย หญิง ชาย คาย ให้ คน
เงิน สอด ให้ แก่ ชาย กิ่ง หนึ่ง

ถ้า หญิง คาย เงิน สอด ให้ ไว้ แก่ นิตา มารดา
หญิง จง สัน

ถ้า หญิง ได้ เสีย คง แก่ ชาย แล้ว ชาย คาย
ให้ ไว้ แก่ หญิง จง สัน.

(๒) หย่า กั ต์ คาย กั ต์

ฉ้อโกง ๓๐๙.

ซึ่ง เงิน ที่ นอน แต่ เข้า เหล่า ของ ก็น เอง
ผู้ แก่ ผู้ แก่ เมื่ อ วัน มี แยก มี พง ษร เขา แก่ ก็น ถ้า ษร
หย่า กั ต์ คาย จาก กั ต์ กั ต์ ท่วง ให้ ยก เสีย

ฎีกา ๓๕๓ / ๓๓๘.

เครื่อง แต่ง ตัว ซึ่ง เป็น เสีย ฆ่า ตาม ขรรค ภา ไม่ เป็น
อ. แต่ง-หล. อินท. เงิน สมอง ที่ ควร เขา มา แบ่ง
พิศุคร

หย่า กั ต์ หรือ คาย จาก กั ต์ กั ต์ ส่วน สมอง นั้น
แบ่ง เหมือน กัน

หมวด ๔

ผู้ หรือ เมีย มี อำนาจ แด่ กรรมสิทธิ์
ใน ทรัพย์สิน ระหว่าง เขา เพียง ไร

อำนาจ แด่ ความ รับผิดชอบ ใน หนี้ ให้ คู่สมรส ที่ ๕ หมวด ๔

ทรัพย์สิน ของ เมีย

ฎีกา ๖๕๐ / ๑๓๓๓ สิ้น หนี้ ของ เมีย ผู้ ไม่มี อำนาจ เป็น เจ้า ของ
น. เป็น-น. ยวง ผู้ ชาย เป็น เจ้า ของ ได้ ต่อ เมีย เมีย ตาย แล้ว

อำนาจ ทำ พิณัยกรรม

ฎีกา ๑๓๓ / ๑๒๒๒ ผู้ ไม่มี อำนาจ ทำ พิณัยกรรม ยก สมรส
อ. แปง-หนานพรม ทั้ง หมด ให้ ใคร โดย ไม่ แบ่ง ส่วน ของ ภรรยา ให้ ให้
แก่ ภรรยา

ฎีกา ๓๐๕๘ / ๑๒๕๓ หญิง ที่ เป็น ภรรยา ชาย แต่ ชาย ไม่ ได้ อยุ่
อ. แย้ม-อ. แซ่ บ้าน เดียว กับ หญิง นั้น แต่ ไม่ ประอง ตอง กัน แต่ ยัง
ไม่ ถึง กับ หย่า หญิง มี อำนาจ ทำ พิณัยกรรม ยก ทรัพย์สิน
ใน บ้าน ให้ แก่ ผู้ ยื่น ได้

กรรมสิทธิ์ ที่ดิน

ฎีกา ๕๓๒ / ๒๒๗.
 น. วอน-น. อิม
 ผู้เช่า ๕๓๒ / ๒๒๗.
 น. วอน-น. อิม

ผู้เช่า มีสิทธิที่จะเช่าที่ดินได้โดยชอบด้วยกฎหมาย
 หากผู้เช่าได้เช่าที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว
 ผู้ให้เช่าจะอ้างว่ามีส่วนเป็นเจ้าของที่ดิน
 ไม่ได้ เป็นสิทธิแก่ผู้เช่าทั้งหมด

ฎีกา ๕๓๗ / ๒๒๗.
 อ. พูน-อ. นิม
 ผู้เช่า ๕๓๗ / ๒๒๗.
 อ. พูน-อ. นิม

ผู้เช่า มีสิทธิที่จะเช่าที่ดินได้โดยชอบด้วยกฎหมาย
 หากผู้เช่าได้เช่าที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว
 ผู้ให้เช่าจะอ้างว่ามีส่วนเป็นเจ้าของที่ดิน
 ไม่ได้ เป็นสิทธิแก่ผู้เช่าทั้งหมด

ประทุษร้าย ต่อ ททรัพย์

ฎีกา ๕๓๘ / ๒๒๗.
 น. อ.ล.

ความผิดตามกฎหมายประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน
 ได้แก่ การฉ้อโกง การขโมย การลักทรัพย์ การชิงทรัพย์
 การทำผิดต่อทรัพย์สิน การบุกรุกที่ดิน การฉ้อโกง
 การทำผิดต่อทรัพย์สิน การขโมย การลักทรัพย์ การชิงทรัพย์
 การทำผิดต่อทรัพย์สิน

แต่ถ้าผู้เช่าได้เช่าที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว
 ผู้ให้เช่าจะอ้างว่ามีส่วนเป็นเจ้าของที่ดิน
 ไม่ได้ เป็นสิทธิแก่ผู้เช่าทั้งหมด

อำนาจ เด กรรณสิทธิ์ โท ทรัพย์

ฎีกา ๕๕๖ / ๓๒๑
 อ. แอม— น. เปลี่ยน
 แอม เป็น เมีย เปลี่ยน เป็น ผัว พงษ์ หยา
 และ เรียกทรัพย์ จากกัน คิด ได้ พิพากษา ให้ หยา
 และ ให้ แอม คืน ทรัพย์ หดหาย อย่าง ให้ เปลี่ยน คิด ถึง
 ที่ ส่ง ยัง แต่ จะ ส่ง ทรัพย์ ตาม คำ พิพากษา ระหว่าง นี้
 เปลี่ยน พา พวกเพื่อน ไป ทรัพย์ ถึง ซอง มา จาก บ้าน แอม
 ไม่ เวลา แอม ไม่ อยู่
 ศาล ฎีกา พิพากษา ว่า เปลี่ยน ตก ทรัพย์
 ให้ มี โทษ.

๒๐๗

ฎีกา ๓๓๕ / ๓๒๒
 น. เวียง—น. วิต
 ก (ไม่มีภรรยา) ทั้ง ที่ คน ให้ ง รักษา ไว้
 แล้ว ไป บวช ภายหลัง ก ซื้อ มา อยู่ ตาม เดิม
 คิด เห็น ว่า ก ไม่ได้ ถึง ทรัพย์

ฎีกา ๓๓๕ / ๓๒๓
 น. เต็ม—อ. หวัง
 ถ้า ผัว บวช ๗ วัน แล้ว ก ตั้ง ทรัพย์
 ของ ผัว ที่ อยู่ กับ เมีย หา ชาว จาก กรรณสิทธิ์
 ของ ผัว ไม่

ฎีกา ๓๓๕ / ๓๒๔
 น. เต็ม—อ. หวัง
 ราษฎร เป็น ผัว เมีย กัน ผัว ส่ง เมีย แด ทรัพย์
 ไป บวช เป็น พระ ถัด เสร็จ ถัด ผัว เมีย ชาว กัน แด
 ทรัพย์ ทั้ง หมด เป็น สิทธิ แก่ หญิง ผู้ เดียว (เงิน เสีย
 แด เมื่อ บวช บวช ผัว ได้ แบ่ง ส่วน ของ ตน ออก ไว้)

ฎีกา ๓๓๕ / ๓๒๕
 น. เต็ม—อ. หวัง
 ต่อ เมื่อ ชาย ตั้ง ออก มา อยู่ กับ หญิง แด หญิง

ยอม อยู่ กับ ศรัย
ความ เต็ม

ทรัพย์ จึง กลับ เป็น จี๊ทซ์ แก่ ชาย

กำหนด ใหม่ ๓๔.

แต่ ถ้า ฆ่า ทูต ของ ชุด พระบาท ทูต ตา บวช ห้าม
เวลา ชาติ กั้น ได้ ไม่

หมวด ๕

เรือนหอ

- ผู้กา ๑๒๑ / ๑๒๓
 น. คตชัย... ช่างมือออกเงิน ทำเรือนหอ เรือนหอ
 นั้นเป็น สิ้นเต็ม ของตัว
- ผู้กา ๑๒๒ / ๑๒๓
 อ. กตัง, ถูกเซยกับ พ่อตา ได้ ช่วยกัน ออกเงิน ทำ เรือน หอ
 ผู้กา ๑๒๓ / ๑๒๔
 น. กตัญ-อ. ทิม, ชน ใน ที่ สิ้น ของ พ่อตา แต่ ค้อมมา ถูก เซย กับ
 ภรรยา ได้ หย่า จากกัน เรือนหอ นั้น หา เป็น
 สิทธิ แก่ พ่อตาผู้เดียว ไม่
- ผู้กา ๑๒๔ / ๑๒๕
 จ. เข็ม-จ. สอน พ่อตา ปลุก เรือน หอ ใน ที่ ของ พ่อตา ถูก
 เซย เป็น แก้ว ออก แวง คน ช่วย ปลุก แต่ ช่วย เสีย ค่าจ้าง
 คน ปลุก บ้าง เรือนหอ นั้นหา เป็น สิทธิ แก่ ชาย ผู้ตัว ไม่
- ผู้กา ๑๒๕ / ๑๒๖
 จ. พัก-น. เขียว เงิน ที่ ฝ่าย ชาย ได้ ออก ไป เป็น ค่า เรือน หอ
 เมื่อ แ่ง งานนั้น ถ้า ผู้เมีย หย่ากัน ฝ่าย หญิง
 ต้อง คืน เงิน หรือ คืน เรือน นั้น ให้ แก่ ชาย
- ผู้กา ๑๒๖ / ๑๒๗
 น. หุ่น-น. บัว ผู้เมีย ปลุก เรือน หอ อยู่ ใน บ้าน พ่อตา ผู้
 จิตวาทกับ เมีย แต่ พ่อตา ผู้ กับ พ่อ ตา ทำ ยอม ให้ ผู้
 วิธ เรือน หอ ไป เมีย ชาย เรือน หอ เสีย ผู้
 พ้อง พ่อ ตา ไม่ ได้

หมวด ๒
วิธีพิจารณา

(ก) การฟ้องร้องเรื่องทรัพย์สิน

- ฎีกา ๒๑๐ / ๒๒๐. ผู้ล้มละลาย ต้อง ริบ ทรัพย์สิน เมี้ย จะ
จ. ชัยกัมเฮง — ร้อง ขอให้ ให้นำ คืน เดิม ของ คน ใด ไม่ ได้
จ. ไต้เมง.
- ฎีกา ๒๐๕ / ๑๓๘. ฟ้อง หย่า คดี หนึ่ง แล้ว จึง ฟ้อง ร้อง แบ่ง ทรัพย์สิน ออกจาก
น. แก้ว - น. เถิง คดี หนึ่ง ก็ ได้
- ฎีกา ๕๓ / ๑๒๗. ผู้ เมี้ย หย่า กัน แล ได้ ว่า กต่าง เรื่อง ทรัพย์สิน กัน ใน
น้อยกตวงษ์ — ค้าง เดิม ไป ครั้ง หนึ่ง แล้ว ภายหลัง จะ มา ฟ้อง
อ. บัว จัน. เรื่อง ทรัพย์สิน ออกจาก ไม่ ได้ ถึง เม ทรัพย์สิน ที่ ฟ้อง กัน ใหม่ จะ
จะ ไม่ ได้ ชัย ใน บาเบอ์ เดิม ก็ คดี
- ฎีกา ๑๗๖ / ๑๓๗. ถ้า เจ้า หน กับ ลูก หน มา ได้ เดีย เป็น ผู้ เมี้ย กัน
เจ้า หนชาวดี — หน ขึ้น หน เป็น หน ยก เล็ก จะ เรียก ร้อง เอา จาก
น. ผต. กุ หน ๖๒. กัน ไม่ ได้
- ฎีกา ๘๔๓ / ๑๒๓. พ่อ ตา ทำ ยอม กับ ลูก เขย ให้ ลูก เขย รือ

น. ทรัพย์ - น. บัว. เวียน หอ ไป จาก ที่ พ่อ ศา เมีย ชาย เวียน หอ เต็ม
ฟ้อง พ่อ ศา ไม่ ได้

อายุ ความ ฟ้อง ขอ แบ่ง สิ้น ส้มรส ต้อง ฟ้อง ภายใน
๓๐ ปี นับ แก่ วัน ชาติ จาก เปน ส่ว เมีย กัน

ผู้ท ก ๕๐๘/๓๒๘. โจทย์ เปน เมีย ๕. เปน ส่ว เกิด บุตร
๒. เต็ก - ๑. บัญ ด้วย กัน หลาย คน รวม ทั้ง ๒. จำเลย ก่อน ฟ้อง
ประมาณ ๒๐ ปี ๕. ขยับ โจทย์ ออก เสีย จาก บ้าน
ไม่ เต็ม เปน เมีย โดย กต่าง ว่า โจทย์ มี ส่ว โจทย์
ไป มี ส่ว ใหม่ และ ไม่ ได้ ฟ้อง ร้อง ว่า กต่าง ถึง
เรื่อง ส้มรส ใน ระหว่าง โจทย์ กับ ๕. จน กัด ได้ ตวง
มาก ว่า ๓๐ ปี ครั้น ๕. ตาย มี พันัยกรรม
ยก ทรัพย์สิน ให้ ๒. จำเลย แต่ บุตร ขึ้น โจทย์ จึง
ฟ้อง เรียก ส่วน ส้มรส ของ โจทย์ จาก ๒. โดย อ้าง
ว่า ๕. ผู้ ส่ว ไม่ มี อำนาจ ทำ พันัยกรรม ยก ให้ ๒. ได้
ศาล ผู้ท กัด สิ้น ยก ฟ้อง โจทย์ โดย กต่าง
ว่า " โจทย์ ไม่ ได้ เรียก ร้อง. ข้า นาน เกิน กว่า
๓๐ ปี. เปน อัน พัน กำหนด กฎหมาย ที่ โจทย์ จะ
เรียก ร้อง. ส้มรส แห่ง คน คิน ใน เวลา นี้ ได้. "

อุททณ. ถูก เขย ฟ้อง พ่อ ศา แม่ ชาย เปน อุททณ หรือ ไม่ มี
ผู้ท ก อยู่ ๒ ฉบับ ซึ่ง ควร พิเคราะห์ จำ ไว้

ฎีกา ๔๔๘ / ๓๓๓๓. ผู้เมียฝากทรัพย์สินซึ่งเป็นสินเดิมของเมีย
 น. สม—น. พดอย (และคู่เหมือนเป็นสมรสบ้าง) ไว้กับพ่อตา
 แม่ยาย พ่อตาแม่ยายรับฝาก แล้วไม่คืนให้
 ผู้ฟ้องเรียกทรัพย์สินเหล่านั้นทั้งหมดจากพ่อตาแม่ยาย
 ศาลฎีกาพิพากษาให้พ่อตาแม่ยายคืน โดย
 ไม่กล่าวถึงอุทธรณ์

ฎีกา ๒๕๐ / ๓๓๓๓. คดีมาอีก ๘ ปี มีคดีใหม่อีกเรื่องหนึ่ง
 น. เป็น—น. ยวง. คดีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๐ / ๓๓๓๓
 ผู้เมียฝากทรัพย์สินซึ่งเป็นสินเดิมของเมียบ้าง
 เป็นสมรสระหว่างผู้เมียบ้าง ไว้กับพ่อตาแม่
 ยาย ภายหลังพ่อตาแม่ยายไม่คืนให้ เหมือน
 เรื่องก่อน ผู้ฟ้องพ่อตาแม่ยาย เรียกทรัพย์สิน
 เหล่านั้น

ศาลอุทธรณ์ข้าหลวงพิเศษพิพากษาว่า ส่วน
 ที่เป็นสินเดิมของเมียนี้ ผู้ไม่มีอำนาจเป็น
 เจ้าของ ผู้ฟ้องไม่ได้เป็นอุทธรณ์ เพราะฟ้อง
 แทนเมีย แต่ส่วนที่เป็นสมรสหามาได้ด้วยกัน
 ผู้มีอำนาจฟ้องเรียกคืนได้

ศาลฎีกาศักดิ์สินว่า คำพิพากษาศาลอุทธรณ์
 ข้าหลวงพิเศษชอบแล้ว

(๑) คดีเงิน

ฎีกา ๒๒๗ / ๑๒๓๓. เมีย มี เงิน เดิม ผู้ พ้อง หย่า แด เวียภ ททรัพย์
 น. ชน-อ. ตม. ใน มือ เมีย มา แบ่ง เมีย ยอม หย่า แด ให้ การ เกี่ยว
 ถึง ททรัพย์ ที่ ชย์ ใน มือ ผู้ (แต่ ไม่ได้ พ้อง แยัง) ศาล
 แบ่ง คดีเงิน ให้ หย่า แด ให้ เขา ททรัพย์ ใน มือ เมีย มา
 แบ่ง ตาม พ้อง แต่ ไม่ วนิจฉย ถึง ททรัพย์ ใน มือ ผู้
 ตาม ให้ การ โดย กล่าว ว่า นอก ค่า หา

ฎีกา ๕๐๑ / ๑๒๓๒. ผู้ มี เมีย ๓ คน ต่าง อยู่ บ้าน คน ละ แห่ง
 อ. มา-อ. ไร่. ผู้ ชาย เวียน ของ เมีย คน หนึ่ง ซึ่ง หา ได้ มา กับ ผู้
 คดีเงิน ให้ เวียน เป็น สิทธิ แก่ เมีย คน หนึ่ง แต่ ททรัพย์
 ยื่น ที่ ชย์ ใน เวียน ให้ เขา ออก แบ่ง

ตอนที่ ๕

เบ็ดเตล็ด

หมวด ๑ เมียหนีตัว

หนีไปมีตัวใหม่

เมีย ๒๐.

หญิง มีสามี เกิด บุตร ด้วย กัน แล้ว แต่ หญิง
หนี หนีตัว ไป สถานที่ ที่ โกลธ โกลธ กัด หรือ หนีไป มีตัว ใหม่
เกิดบุตร หรือ ไม่ กัด ให้ โหม ชาย หญิง โดย พระราช
กฤษฎีกา (โหม โดย พระราช กฤษฎีกา แปลว่า
โหม ตาม สัตราภิ กฏหมาย บัญญัติ ได้)

เมีย ๒๑.

ถ้า หญิง อยู่ ด้วย ตัวเก่า ยัง หาบุตร มิได้ แล
หนีตัว ไป มีตัว ใหม่ เกิด บุตร แค่ คน หนึ่ง สอง คน
ให้ โหม โดย ประถม ผิด เมีย ถ้า มีบุตร กับ ตัว ใหม่
ตั้งแต่ ๓ คน ขึ้น ไปแล้ว จะ โหม ชาย หญิง มิได้
แต่ ถ้า ตัวเก่า ตั้ง ขอม มี ขันหมาก ช่วย โภ ได้ มา กัด หรือ
หญิง เก็บ เอา ทพย สิ่ง สิ้น ของ ตัวเก่า ไป ด้วย กัด ให้
หญิง ส่ง คืน จง ถ้วน ตัว ผู้หญิง ให้ สิทธิ แก่ ตัว ใหม่

เมีย ๕๓, ๕๔.

เมีย ต่ำ วิวาทกัน หญิง สง เวชน หนี ไป

อยู่ด้วยพ่อแม่จนตาย ๆ ชายจะรับคืนมาหญิงมีมา
แต่หญิงมีลูกให้ ให้ใหม่โดยขนาด

แนะนำให้เมียทำหนังสือ

ตักทก ๘

เขียนสอนให้เมียทำหนังสือ

ทำหนังสือฉบับ

ในร่างแนะนำ (๑)

ตักทก ๓๑.

“มีใจศุภกษัยาม เจรจาแนะนำข้าคนตักเมีย
ทำหนังสือ เจ้าชายเจ้าคนเสียบ้านหนึ่งจึงได้
คืนมา บ้านหนึ่งนั้นตกอยู่แก่มีศุภกษัยาม ๆ แต่”

หมวด ๒

อำพราง แถ เล็อก ไส

ด้เม็ย ๒๒.

เม็ย ทำน ทนั มา อยุ่ ด้วย บัควา มารดา พ็ ท้อง
ถ้ำ แถ ชาย ด้มา ถาม ทา อำพรวง วัถ ถึถึ ทนั อยุ่
เล็อก ถึถึ เล็อก ไส ไป ด้วย บระการ วัถ ถึถึ
โหม ด้นั เป็น วัช เล็อก (เม็ย เล็อก มี ๒๒๕ ถัง แถ
๒๐ บาทจน ถึถึ ๒๐๕ บาท เศษ ตาม บวรสาส์ถึถึ
ตุ กรมเศถึถึ ถึถึ ใน กฎหมาย ราชวัช)

ด้เม็ย ๒๔.

“ เม็ย ทำน ทนั มา อยุ่ ด้วย ใน เว็ช ด้ ไส
เว็ช เชา เม็ย ทำน วัถ ถึถึ ถ้ำ แถ เจ้า เม็ย มา ตาม ทา
อำพรวง ถ้ำ ทา ด้ มา อยุ่ ไม่ อยุ่ มา เจ้า เม็ย มา พบ
ใน เว็ช ตน เถ่า ทำน ให้ โหม เล็อก ถึถึ เม็ย ทำน ”

ถึถึ ๒๗, ๓๔.

“ ด้ ภรรยา ทำน ใน ๓๐ วัน เด็ช ทนั ไส
ถึถึ แถ ไส ให้ เชา ไป ถึถึ เจ้า ภรรยา ทนั ถึถึ
อำพรวง วัถ ไส การ งาน เอง ไส ให้ โหม ถึถึ
ถึถึ เชา ไป ชาย ด้ถึ ไส ถึถึ (เชา ไป ชาย
ให้ กฎหมาย ถึถึ ๒๒๕) ถึถึ
เชา ไป ถึถึ ให้ ถึถึ ถึถึ เป็น ๓ ส่วน ให้

ให้ ได้ แก่ ผู้ เขา มา ส่ง ส่วน หนึ่ง สอง ส่วน . โดย โกต
เด โกต" (ตัก พาบท ๓๔ ให้ ได้ ส่วน เดียว)

ตัก พา ๒๘.

"ผู้ ไต เขา ๑ เมีย ท่าน โป เสือก ไล ชุ่ม ชุ่ม
แห่ง ไต ๆ ก็ ดี จับ ไต พิหารณา เปน สัจ ท่าน
ให้ เขา คำ คำ ใหม่ ทวี คุณ ยก ทน คำ คำ ให้ เจ้า
ของ เหตุ ยัน เปน สัน ใหม่ กิ่ง พัน ยัน กิ่ง"

หมวดที่ ๓
อำนาจ อิศระ ใน หญิง

- ประกาศ รัช. ๕ หญิง อายุต่ำกว่า ๒๐ ปี ไม่มี อิศระแก่ตน
- จ. ศ. ๑๒๒๗ เอง ระหว่าง เมื่อ ยัง ไม่มี สามี บิดา มารดา
- ฉ้อฉล ๗๗. ของ หญิง มีอำนาจ อิศระ เหมือน หญิง นั้น ถ้า มี สามี
- ฉ้อฉล ๑๕๐. แล้ว ถ้า มี เป็น อิศระ พ่อ แม่ จะ เขา หญิง คืน
ไม่ได้
- ฉ้อฉล ๒๐๐. แต่ ถึง หญิง มี สามี แล้ว ก็ดี ถ้า ยัง ยัง ใน
เรือน บิดา มารดา บิดา มารดา ยัง มี อิศระ เหมือน
หญิง ยี่
- ฉ้อฉล ๓๓๗. อนึ่ง ถ้า เป็น ผู้ เมีย กัน แล้ว หย่า กัน ใน
หญิง กลับ มา อยู่ เรือน บิดา มารดา บิดา มารดา กลับ
มี อิศระ เหมือน หญิง ยี่
- ประกาศ รัช. ๕. ใน การ มี ผู้ หญิง อายุ ไม่ ถึง ๒๐ ปี ซึ่ง
- จ. ศ. ๑๒๒๗. ยัง อยู่ ได้ อำนาจ อิศระ ของ บิดา มารดา นั้น จะ เดือด
- ฉ้อฉล ๗๓, ๗๕. ถ้า ตาม ชอบ โดย บิดา มารดา ไม่ ยิน ย่อม ด้วย ไม่ ได้ แต่
ถ้า หญิง อายุ ครบ หัก เก่า ๒๐ ปี หญิง อาจ เดือด ก็
ตาม ชอบ ใจ ได้

ชานาญ อิศระ

ประกาศรัช. ๘.
 ๑. ค. ๑๒๓๐

แต่มีข้อ ยก เว้น คือ
 ผู้ มี บรรดา ศักดิ์
 ที่ มี ครอบ ถู งกว่า หรือ เสมอ กับ คน เท่า นั้น ถ้าแม่
 จำ ชาย มี ครอบ ถู งกว่า ต้อง ได้ รับ ความ ยิน ยอม
 ของ บิดา มารดา ด้วย ถึง หญิง มี อายุ สูง กว่า ๒๐
 ปี ก็ได้

ผู้ เมีย ...

ซึ่ง มี ทา มารดา จะ ยก บุรุษ ให้แก่ ใคร ๆ ตาม
 ขอบใจ โดย หญิง ไม่ ยิน ยอม ด้วย ไม่ได้ เหมือน กัน
 เพราะ เมื่อ หญิง ที่ ไม่ มี อิศระ แก่ คน จะ มี ถ้ำ มี สิ่ง
 จำ ต้อง มีความ ตก ลง ของ คน ถึง ๓ ฝ่าย คือ ชาย ๑
 หญิง ๑ บิดา มารดา ๑ และ ดู เหมือน กฎหมาย
 ที่ บิดา มารดา เป็น ตัว แทน ของ หญิง ใน การ
 ทำ สัญญา แต่ง งาน นั้น

ผู้ เมีย ๑๓๑.
 .. ๑๓๐๖.

เมื่อ หญิง มี บิดา มารดา ชั่ว แล้ว
 ไม่ มี ชานาญ ยก หญิง ให้ เป็น เมีย ใคร โดย พ่อ แม่
 เขา ไม่ ได้ รั เห็น ยิน ยอม ด้วย

ผู้ เมีย ๑๓๓.
 .. ๑๓๒.
 .. ๑๓๑๖.
 .. ๑๓๑๘.

เมื่อ หญิง ได้ ยัง ชู้ ได้ ชานาญ อิศระ ของ พ่อ แม่
 การ ที่ ชาย มา รวบ ทำ ชู้ ด้วย หรือ ตัก พา เขา ไป นั้น
 เป็น การ เด็ดขาด ชานาญ พ่อ แม่ เขา ยาก พึ่ง
 แยก สิ้น โทษ ได้

ผัวเมีย ๑๘.๑. แต่ ถ้า หญิง มาหา ให้ชาย ทำ ชู้ ถึง บ้าน ชาย แล้ว กลับ ไป ชาย ไม่มีผิด (ถ้า ชาย เขา ตัว ไว้ เลี้ยง มีผิด เป็น ตก พา)

ผัวเมีย ๑๘.๒. และ การ ตอบ ทำ ชู้ หรือ ตก พา ไป นั้น ไม่ ทำ ให้ หญิง ชาย เป็น ผัว เมีย กัน ได้ กฎหมาย ถือ ว่า เป็น ชู้กัน แต่ มี ข้อ ขก เว้น จึง ต้อง พิเคราะห์ ตาม บท ต่าง ๆ ต่อไปนี้ คือ—

ตอบ ทำ ชู้ (ก) “ชาย โด ไป ตอบ ทำ ชู้ ด้วย ลูก สาว หลาน สาว ท่าน มี ได้ กต่าง ตาม แด พ่แม่ หญิง รั ชู้ ชน ลง ไป มา หา ลูก คน ตัง นั้น ให้ ท่าน ว่า คือ เมีย มัน ให้ มัน แดง สมาเป็น พ่แม่ หญิง ฟัง ให้ พ่แม่ หญิง รับ สมาเป็น”

ควร สังเกต ว่า การ ที่ รั แดง เพิก นาย เลี้ยง กฎหมาย ถือ ว่า เป็น กิริยา ยินยอม จึง ยอม ให้ หญิง ชาย เป็น ผัว เมีย กัน แล ให้ ชาย สมาเป็น เลี้ยง เท่า นั้น

ผัวเมีย ๑๘.๓. (ข) ชาย หญิง ตอบ สมาเป็น รักัน พ่อ แม่ หญิง มี รั ต้อง มี ทั้ง จึง รั ถ้า พ่อ แม่ หญิง นั้น ตาย ถ้า ชาย หญิง อยู่ ด้วย กัน จน ถึง ลูก ท่าน ว่า ลูก เป็น ชู้หมาก หญิง เป็น เมีย ชาย

ผัวเมีย ๑๘.๔. (ค) ชายหญิง รักัน อยู่ ด้วย กัน โดย ไม่ได้ แดง

งาน พ่อแม่หญิง รั้งไม่ พ้อง รั้ง ว่ากล่าว แด
มัน ปลูก เวียน อยู่ด้วยกัน โดย ฉันทน์ เมีย หญิง เบน
เมีย ชาย ตาม กฎหมาย ถ้า ไม่ ได้ ปลูก เวียน อยู่
โดย ฉันทน์ เมีย หญิง ไม่ เป็น เมีย ชาย

(นัยว่า ถ้า พ่อแม่ยอม ให้ เขา แต่ง ตัว เป็น
ฉันทน์ เมีย โดย เบ็ด เหย แถ้ว ก็ เป็น ฉันทน์ เมีย กัน ได้)

ฉันทน์ เมีย ๓๖.

(ง) เขา สมนรส์ ด้วย กัน ทำ ซันหมาก มี ได้

พ่อแม่หญิง รั้ง ว่า มี รั้ง ก็ ดี แต่ มัน ปลูก เวียน อยู่ กัน ด้วย
กัน เขียว มี ต้น ได้ ปลูก ก็ ดี และ มัน เติง ตู อยู่
กัน ด้วยกัน โดย ฉันทน์ เมีย แต่ เกิด บุตร ด้วย กัน
ท่าน ว่า เกิด ลูก เป็น ซันหมาก แถ้ว หญิง สิทธิ เป็น
เมีย ชาย

ฉันทน์ เมีย ๓๗.

(จ) ชาย รั้ง ขย ลูก สาว ท่าน ชาย นั้น ทำ

ภาษา ยัง มี ได้ แถ้ว การ มงคต ชาย หญิง สมน
รักกัน พ่อแม่รั้ง หญิง เบน เมีย ชาย ตาม กฎหมาย

ถัก พา

(ฉ) พ่อแม่หญิง ไม่ ยอม ยก หญิง ให้ เป็น เมีย

ฉันทน์ เมีย ๓๘.

ชาย แต่ รั้ง ชาย หญิง สอน เป็น ซันกัน พา กัน
หนี ไป แถ้ว มา สมน ท่าน ท่าน ยอม ยก ให้
หญิง จึง สิทธิ เป็น เมีย ชาย

เพื่อ ก็ จะ ให้ เขา ได้ กฎหมาย หมวด นี้ ชัด เจน ซัน

นคร นครฯ ประกาศ รัชกาลที่ ๔ ว่า ด้วย ถัก พา

เจ้า วัฒน เดิม ๔ แรม ๓๓ ค่ำ ปีมะเส็ง ๓๓
 เจตฯ พดฯ ค่ำ บิดา มารดา ข้า พระพุทธเจ้า ให้
 นายภูมุด ศิว ข้า พระพุทธเจ้า ไปที่ บ้าน นายภู นายภู
 ให้ ข้า พระพุทธเจ้า เข้า ไป ใน ห้อง เรือน ข้าพระ
 พุทธเจ้า ไม่ ไป ข้า พระพุทธเจ้า ก็ นั่ง อยู่ ที่ ซาน
 เรือน นายภู จน รุ่ง เวลา เช้า ชาย หญิง ชาว บ้าน
 ได้ รั เห็น เป็น อัน มาก แล้ว ข้า พระพุทธเจ้า ก็
 กลับ มา บ้าน เรือน บิดา มารดา ข้า พระพุทธเจ้า บิดา
 มารดา ก็ ดำ ว่า ทบ ตี ข้า พระพุทธเจ้า ตัก จะ ให้ ข้า
 พระพุทธเจ้า ยอม เป็น ภรรยา นายภู ให้ จง ได้ แล้ว
 บิดา มารดา ข้า พระพุทธเจ้า ให้ นายภู อด ศิว ข้า พระ
 พุทธเจ้า ไปที่ บ้าน เรือน นายภู อีก ครั้ง หนึ่ง ข้า
 พระพุทธเจ้า ก็ หา ตี ขน ไป บน เรือน นายภู ไม่ แล้ว
 ข้า พระพุทธเจ้า ก็ กลับ มา บ้าน เรือน บิดา มารดา ข้า พระ
 พุทธเจ้า บิดา มารดา โกรธ ดำ ว่า ทบ ตี ข้า พระ
 พุทธเจ้า แล้ว ว่า ถ้า ข้า พระพุทธเจ้า ไม่ ยอม เป็น
 ภรรยา นายภู จะ เอา มัน ยัง ข้า พระพุทธเจ้า ให้
 ตาย ข้า พระพุทธเจ้า กลับ ก็ พ้น ไป หา นายริต
 ชู เต็ม ข้า พระพุทธเจ้า ได้ สอง สาม วัน บิดา
 มารดา ข้า พระพุทธเจ้า สั่ง ผู้ มี ชื่อ ให้ บอก นายริต
 ให้ เอา ตอก ไม้ ชูป เทียน มา สาม บิดา มารดา ข้า พระ

พุทธเจ้า นายวิต ก็ ให้ ผู้ มี ชื่อ เจ้า แก่ เขา คอก ไม้
 รูป เทียน มา ถวาย บิดา มารดา ข้า พระพุทธเจ้า
 บิดา มารดา ข้า พระพุทธเจ้า จึง ภา ถ้ำ แก่ เขา คอก ไม้ รูป
 เทียน ไป ที่ บ้าน กำเนิด ใน เวลานั้น นายภู ไป
 คอย อยู ที่ บ้าน กำเนิด นาย ภู จึง ชาญ คัด ใจ เจ้า แก่
 ไร่ แก่ กำเนิด ครั้น ณ เดือน เจ็ด ปี ฤกษ์ ปศุศก มี
 หมาย หลวง สยาม นนท เขตร ชาญ ปลัด ไป เกาะ ข้า พระ
 พุทธเจ้า กับ นายวิต กับ บิดา มารดา นายวิต มา ที่
 ศาลากลาง เมือง นครบุรี หลวง ปลัด แส กรม การ
 ถวาย ข้า พระพุทธเจ้า ข้า พระพุทธเจ้า ให้ การ ว่า
 ข้า พระพุทธเจ้า หา ได้ รัก ใคร ยอม เป็น ภรรยา นายภู ไม่
 พระนพบุรี แส กรมการ เปรียบ เทียบ คัด สั้น ว่า
 ถ้า นายภู สบาย ใจ ได้ ว่า ข้า พระพุทธเจ้า ได้
 ยอม เป็น ภรรยา นาย ภู ให้ นาย วิต แพ้ ความ นาย
 ภู นาย ภู ไม่ ยอม สบาย แล้ว กรมการ
 เปรียบ เทียบ ว่า ถ้า ข้า พระพุทธเจ้า สบาย ใจ ได้
 ว่า ไม่ ได้ ยอม เป็น ภรรยา นาย ภู ให้ นาย ภู ยอม แล้ว
 ความ แก่ กัน นาย ภู หา ยอม ให้ ข้า พระพุทธเจ้า
 สบาย ใจ ครั้น เดือน ๘ ขึ้น ๒ ค่ำ มี ฤกษ์ ปศุศก
 นาย ภู กลับ พ้อง กลาง โทษ นาย วิต กับ บิดา มารดา นาย วิต
 กับ ผู้ มี ชื่อ เจ้า แก่ ๒ คน ความ แจง อยู

ใน พียง นายภู่ นั้น แล้ว พระมณฑุรี เด กษมการ
 เคาร ได้ ตัว นาย วิต กับ บิดา มารดา นาย วิต กับ
 ผู้ มีชื่อ เจ้าแก้ว ๒ คน มา แล้ว บังคับ ให้ นาย วิต ส่ง
 ตัว ข้า พระพุทธเจ้า นาย วิต ที่ ส่ง ตัว ข้า พระพุทธเจ้า
 ให้ ครอบ การ นาย วิต กับ บิดา มารดา นาย
 วิต และ ผู้ มีชื่อ เจ้าแก้ว ๒ คน ที่ เปน คู่ คู่ ความ กับ
 นายภู่ แต่ ตัว ข้า พระพุทธเจ้า ได้ ให้ การ ไว้ คือ
 ครอบ การ เปน ความ อดัย ความ จริง ข้า พระพุทธ
 เจ้า หา ได้ เปน ภรรยา นายภู่ ไม่ แจง อยู่ ใน คำ ให้
 การ นั้น แล้ว นาย เมียม พ้อ มรัง คุม ตัว ข้า พระพุทธ
 เจ้า ก็ กัก ขัง ไว้ ที่ ตรวง แล้ว มารดา ข้า พระพุทธ
 เจ้า ก็ มา ดำ ว่า ขู่ เชิญ จะ ให้ ข้า พระพุทธเจ้า ยอม
 เปน ภรรยา นายภู่ ให้ จง ได้ ข้า พระพุทธเจ้า ไม่
 ยอม ข้า พระพุทธเจ้า เตือน ให้ ครอบ การ ข่าระ
 ความ ก่อ ไป ก็ ไม่ ข่าระ ให้ นาย เมียม พ้อ มรัง
 ก็ คุม ตัว ข้า พระพุทธเจ้า กัก ขัง ไว้ แดง ใช้
 การ งาน ต่าง ๆ เหลือ ทน ได้ ความ ทุกข์ ร้อน นึก
 ข้า พระพุทธเจ้า จึง ได้ หนี มา ทำ ฎีกา ทูล เกด้า ๑
 กวาย พระราช อาญา เปน ถิ่น เกด้า ๑ ข้า
 พระพุทธเจ้า ไม่ ยอม เปน ภรรยา นายภู่ ข้า พระ
 พุทธเจ้า สมัค เปน ภรรยา นาย วิต ขู่ เต็ม ของ ข้า พระพุทธ

เจ้า คอ ไป ขอ พระบารมี ปกเกล้า ฯ เป็น
 ที่ พัง ควร นี้ ควร แล้ว แต่ จะ ทรง พระกรุณา โปรด
 เกด้า ฯ ขอ เศษ
 ฎีกา น ทรง แดง จึง ทรง พระราชหัตถ์
 ด้งก หลัง ฎีกา ดง ถ้า สวม เรื่อง ที่ คด่าง ใน ฎีกา
 นี้ ไม่ผิด เกิด จาก การ ที่ เป็น จริง นิด ให้ จมื่น
 ราชามาตย์ กับ นาย รอด มอญ มหาด เล็ก ขน ไป จัด
 การ ตั้ง ขึ้น ให้ หมิง ผู้ ร้อง ฎีกา ตก เป็น ภรรยา ชาย
 ชู้ ตาม ตมัต เพราะ หมิง นั้น อายุ ก็ มาก ถึง ๕๐ ปี
 เศษ แล้ว ควร จะ เลือหา หา มัว ตาม ชอบใจ ตัว ได้
 แต่ ให้ ชาย ชู้ เดิม เสีย ค่า เดิม ให้ บิดา มารดา หมิง ซึ่ง
 หนึ่ง ให้ ชาย ผู้ ที่ ได้ หมิง นั้น ด้วย บิดา มารดา ยอม
 ยก ให้ ชู้ ค่า ตั้ง รวม แรม เงิน ๓๐ ค่า ตั้ง ค่า
 ฤช รรรม เนียม ให้ ชาย ชู้ เดิม เสีย แทน บิดา มารดา
 หมิง แต่ ชาย ที่ ว่า เป็น เจ้า ของ หมิง นั้น ด้วย
 ความ เบน เด็ก แดง แก่ กัน ทั้ง เรือง แต่ ถ้า ความ
 แดง จะมี นอก จาก ที่ ว่า ใน ฎีกา นี้ จะ ต้อง คัด
 ตั้ง ตาม ด้ง ต้อง อย่าง คือ กิริยา ที่ บิดา มารดา ยอม
 ยก ให้ บุตร หมิง ของ ตัว ไป แก่ ชาย ที่ มา ขอ แล้ว
 ยอม ให้ เขา ดูด คร่า บุตร หมิง ของ ตัว ถึง ๒ ครั้ง นั้น
 แดง หุ ขุ เป็น ที่ แดง ว่า บิดา มารดา จะ ทำ หนังสือ

ชายบุตร หญิง ของ คัว ไป แก่ชาย นั้น กระมัง จึง
 ต้อง ยอม ให้เขา ลูก ก็ถ้า การ เป็น ตั้ง น ก็ ให้
 ตัดเงิน จำ บิดา มารดา ไม่ ได้ เป็น เจ้า ของ บุตร ชายบุตร
 หญิง ตั้ง ทั้ง คน เจ้า ของ โศก กรรม บิด ช้าง มี ๑๖
 ตั้ง ราคา ชายตาม ชอบใจ ได้ หรือ ตั้ง มาย เงิน
 เป็น เจ้า ของ ทาส ที่มี ค่า คัว ๑๖ ๑๖ ชาย ทาส นั้น
 ตาม ค่า คัว เดิม ได้ เมื่อ บิดา มารดา ยาก ๑๖ ๑๖
 ชายบุตร คือ บุตร ยอม ให้ ชาย จึง ชาย ได้ ถ้า
 ไม่ ยอม ให้ ชาย ก็ ชาย ไม่ ได้ ฤๅ ยอม ให้ ชาย ถ้า
 บุตร ยอม รับ หั้น ค่า คัว เพียง เท่าไร ก็ ชาย ได้ แต่
 เพียง เท่านั้น ฤๅ หมายถึง เท่า อย่างไร ฆิต ไป
 จาก น อย่า เขา เพราะ ฉนั้น ใน ความ เรื่อง นี้ ถ้า
 บิดา มารดา เขา ชื่อ หญิง นั้น ไป ชาย ให้ แก่ ชาย ที่
 มา นสุ เท่าไร ก็ ให้ บิดา มารดา ใช้ เงิน เขาเอง
 อย่า ให้ ชาย ช้ เดิม แด่ คัว หญิง ต้อง ใช้ เพราะ เห็น
 ช้ ถ้า คัว หญิง ไม่ ยอม ให้ ชาย แด่ หญิง นั้น เมื่อ หั้น
 บิดา มารดา ตาม ชาย ช้ ไป ถ้า เขา เงิน ทอง สิ่ง ของ
 ของ บิดา มารดา ตัด คัว ไป ด้วย ถ้า บิดา มารดา
 ไม่ ยอม ให้ ก็ ให้ เร่ง คั้น ให้ เว้น ไว้ แต่ ฝ้า นุ่ง ห่ม
 แด่ เบย เงิน หรือ สิ่ง ของ ราคา สัก ตาม ค่า ตั้ง ให้

กฎหมาย ผัว เมีย

บิดา มารดา อด ให้ หมิง เพ็ช จะ เป็น เลี้ยง เลี้ยง ตัว อยู่
สัก เดือน หนึ่ง สอง เดือน กว่า จะมี ที่ ทำ มา หา กิน
กับ ชาย ที่ ตัว หมิง นั้น ขณ เป็น เมีย เขา ความ วิวาท
ชาย ัก แด พ้อง แก่ แก่ ให้ เลิก เสีย ให้ หมด

ตาม ตัทธิ ผู้ ชาย ใน บ้าน เมือง ทุก วัน นี้ พอ ใจ
ก็ ว่า หมิง คน ไก่ ชาย ได้ พา เข้า ไป ใน ที่ ดับ จับ ต้อง ถึง
ตัว แก้ว ก็ พอ ใจ ถือ ว่า เป็น เจ้า ผัว ตัว ความ
ก็ ว่า อย่าง นั้น ผู้ กสิ ษณ์ ก็ ว่า อย่าง นั้น เด็ด คัด
สิ้น ให้ ผัว เป็น เจ้า ของ ให้ เมีย เป็น สัตว์ เตียราน
เพราะ ตัทธิ อย่าง นั้น แด จึง ให้ คัด สิ้น ใน
เวลา หนึ่ง ให้ เลิก กฎหมาย แก่ ว่า หมิง หย่า ชาย
หย่า ได้นั้น ให้ ยก เสีย แต่ เมื่อ พิเคราะห์ ที่ ว่า
อย่าง นั้น มี ติ ยุติธรรม ไป หมิง จะ หย่า ชาย ก็ หย่า
ได้ ตาม กฎหมาย นั้น ต้อง ยุติธรรม อยู่ ให้ เขา
เป็น ประมาณ ความ เรือง น ที่ เปรียบ เทียบ พิจารณ
ว่า เป็น เมีย ว่า ไม่ ได้ เป็น เมีย ให้ ยก เสีย เขา แด
ตาม ใจ หมิง ที่ ส้ม ัก ไม่ ส้ม ัก เป็น ประมาณ

อธิบาย การ หมิง ไต่ มี ชาย มา ขอ บิดา มารดา ยก ให้
เป็น ผัว เมีย คัว ยอม แด ไป อยู่ ด้วย กัน มี ผู้ รู ู้ เห็น ด้วย กัน มาก
ว่า เขา สอง คน เป็น ผัว เมีย กัน ร่วม คัว ทก ฐ ทุน
รวม เดียว กัน อยู่ นาน หลาย วัน หลาย เดือน

ประจักษ์แจ้ง แก่ คน รอบบ้าน รอบเมือง ไม่มีใครคิด
 ใครเล็ง จึงควร คิด สั้น ว่า เป็น ผู้ เมีย กัน ใน
 ความ เรือง นี้ จะ ให้ เป็น ถึง อย่าง นั้น ไม่ ได้ จึง
 ต้อง ให้ เป็น ไป ตาม ใจ หญิง ส้มค ความ คดๆ กับ
 เรื่อง นี้ แต่ ก่อน ที่ เคย คิด สั้น มา แต่ ก่อน ผู้ มี ชื่อ พา
 บุตร หญิง ไป ขาย ไว้ แก่ พระยาสิงหราชบุรีใคร ผู้
 บิดา หดวง เต็มภักดี แต่ หญิง นั้น ยัง เป็น เด็ก ครั้น
 หญิง นั้น เจริญ เป็น สาว หดวง เต็มภักดี ส้มค เป็น
 ภรรยา ครั้น ภายหลัง บิดา มารดา ของ หญิง มา
 ยุง หญิง ให้ ทอน ตัว จาก หดวง เต็มภักดี ไม่ ยอม
 เป็น ภรรยา จะ ส้มค สั้น ไป กับ บิดา มารดา หดวง
 เต็มภักดี ก็ ยอม ปล่อย บิดา มารดา จึง เขา เงิน
 ค่า ตัว มา ส่ง หดวง เต็มภักดี แล้ว รับ ตัว หญิง ไป ไว้
 ไม่ ซ้ำ ก็ บอก ขาย ให้ ผู้ อื่น ยอม ยก หญิง นั้น ให้ เป็น
 ภรรยา ผู้ อื่น หญิง นั้น ไม่ ส้มค มา ร้อง ทัก จะ ขอ
 ถลับ สั้น มา เป็น ภรรยา หดวง เต็มภักดี หดวง เต็ม
 ภักดี ก็ ยอม ใช้ เงิน แรก กว่า ค่า ตัว เดิม แต่ ยัง
 พ้อ ว่า จำนวน เงิน ที่ บิดา มารดา ชน ใจ บุตร ไป ขาย ให้
 ผู้ อื่น ความ เรือง นี้ ก็ ได้ โปรด คิด สั้น ให้ ตาม ใจ
 หญิง แต่ หดวง เต็มภักดี ไม่ ให้ ตาม ใจ บิดา มารดา
 แต่ ขาย ซึ่ง จะ เข้า มา เป็น เจ้า ของ ใหม่ ความ

ต้อง เรือง ^๕ โปรต คัด สีน ให้ตาม ใจ หญิง แต่ ชาย
ที่ รัก ใคร ^๕ กัน ไม่ตาม ใจ บิดา มารดา

๑๓๖

๑๓๖

๑๓๖

หนึ่ง กฎหมาย เก่า ว่า

ฉวี เมีย หย่าร้าง กัน

แยก ย้าย กัน ไป บุตร ชาย ให้ ได้แก่ มารดา บุตร
หญิง ให้ ได้แก่ บิดา กฎหมาย บัด นี้ มี พระบรม ราช
โองการ ดำรัส ว่า ให้ ใช้ ได้แต่ บุตร ของ บิดา
มารดา ที่ เป็น ศักดิ์ ค่า ก็ ถ้า ว่า บุตร ของ บิดา มารดา
ที่ เป็น ศักดิ์ สูง ศักดิ์ กว่า ๕๐๐ ขึ้น ไป ให้ ตาม
ใจ บิดา ถ้า บิดา ไม่ รับ เลย จับ ได้ บุตร เสีย
ด้วย บุตร จึง ตก เป็น ของ มารดา ถ้า บิดา รัก
ชาติ ทรู กุด ยศ ศักดิ์ ยี่ ไม่ ยอม ให้ ไป กับ มารดา
บุตร ก็ ต้อง ตก เป็น ของ บิดา หมด
ด้วย นั้น ถ้า ใน บาง ที่ บาง คราว หญิง
ที่ มี ศักดิ์ สูง ไป ได้ ฉวี โพร่ มี บุตร เกิด ด้วย กัน บุตร
นั้น ก็ ตก เป็น ของ มารดา หรือ ของ ศา แต่ ญาติ
ข้าง มารดา หมด ตาม บันดาล ศักดิ์

๑๓๖

๑๓๖

๑๓๖

ประกาศ มา ณ วัน จันทร์ เดือน มิ

๕ ๖ ๗
ชน คำ หนึ่ง

ปี ๒๕๓๖ คีกราช ๓๒๒๗ ๗๗ เป็น วันที่ ๕๐๐๒๒
รัชกาล ใน ประจวบ นี.

ประกาศ พระราชบัญญัติ ลัก พา

มี พระบรม ราช โองการ ให้นำ พระบัญญัติ ลัก พา
 ลง หมาย ให้ ปรากฏ ให้ ทราบ ทัว กัน ว่า คน มี
 แผล คน ถ้า จะ ห้าม ไม่ ให้ เกา ยิง มี ที่ ว่า ควร จะ
 ห้าม อยู่ เพราะ ว่า เกา เข้า หนึ่ง ถอด ก ฎ ที่ คน นั้น
 เป็น เม็ด ยอง เจ้า ญี่ ก็ ให้ โทษ มาก ก็ ผู้ มี บุตร หญิง
 จะ มา ชั่ง ใจ ไม่ ให้ มี ผัว นั้น ต้อง การ อะไร ก็ ผู้ มี
 บันดา ศักดิ์ จะ ถัก บุตร หญิง ไร่ ไม่ ให้ มี ผัว เพราะ
 ถัก จะ ปน รคน ด้วย ซาศิ คำ ซ้ำ เพราะ บุตร เกิด
 มา เขา นับ ถึง ชน ชี้ ตาม หนึ่ง บิดา ถ้า ชาย ซาศิ คำ
 ซ้ำ มา เป็น ผัว หญิง บุตร ผู้ ตี มี บุตร เกิด ชน มา ก็ คง
 จะ ต้อง รั ต้อง เขี่ย ก ว่า เป็น บุตร ไพร่ ตาม ครอบ ก
 บิดา จะ เข็ด ชุ ตาม ผ่าย มารดา มี ได้ ด้วย
 เหตุ นี้ บิดา ของ หญิง ที่ มี บันดา ศักดิ์ จะ ชั่ง จะ ถัก
 บุตร หญิง ของ ตัว ไร่ ด้วย ถัก ปน รคน กับ คน คำ ๆ
 ก็ ควร เพราะ ฉนั้น ถ้า บิดา หญิง หรือ มารดา หญิง มี
 ศักดิ์ ภา ส่ง กัง แต่ ๕๐๐ ชน ไป ถ้า ผ่าย ครอบ ก
 ชาย คือ ตัว ชาย ฎ บิดา ของ ชาย ฎ บิดา บิดา ช้าง

ชีวิต ๆ ของ ชาย มีบัณฑิตศักดิ์ สูง เสมอ บิดา หญิง ๆ
 สูง กว่า บิดา หญิง ถ้า บู่ แล บิดา ยังมี ตัว อยู่ มา
 เปรียบ เทียบ ตก ลง กับ บิดา ของ หญิง ที่ เป็น สัก ถ้า
 มี ตก ลง ก็ ต้อง ตัด สิ้น ว่า ตาม แต่ ใจ หญิง สนม เพราะ
 ฝ่าย ชาย เป็น บุตร ผู้ มี บัณฑิตศักดิ์ มี ไซ้ โพร่ ก็ ถ้า
 ฝ่าย ชาย ๆ บิดา แล บู่ ของ ชาย ทำ สักดิ์ กว่า บิดา ของ หญิง
 ก็ ยง สูง แต่ ใจ บิดา ของ หญิง เมีย บิดา ของ
 หญิง ไม่ รัง เกียด เสีย ใจ ด้วย บุตร ของ ข้า แล้ว เมีย จะ ระวัง
 เขา ตัว คั้น ก็ ได้ เพีย จะ เขา มา ตก ลง ไว้ รักษา
 ครอบ กว บัณฑิตศักดิ์ ก็ สูง แต่ ใจ ของ บิดา หญิง
 ที่ มี บัณฑิตศักดิ์ จะ ยอม ยก ให้ ก็ ได้ ไม่ ยอม ยก ให้
 ก็ ได้ จะ เรียก ตัว คั้น มา แล้ว ไป ยอม ยก ให้ คน อื่น
 ก็ ได้ ชาย ที่ ต่ำ ศักดิ์ มา ถ่วง เกิน จะ ให้ ทำ โทษ
 ให้ ๆ จะ ให้ ปรับ โหม แล เบย เถมิต ให้ ก็ ได้ ถึง
 มา ขอ สมาเป็น แล้ว ก็ ไม่ คั้น เบย เถมิต ได้ แต่ การ อย่าง
 นี้ ว่า แต่ ใน เรื่อง ฝ่าย ชาย บิดา หญิง มี บัณฑิตศักดิ์ สูง ด้วย
 กัน ก็ ตี ให้ ตัด สิ้น เขา ตาม ใจ หญิง สนม อย่าง เคียว
 ถ้า หญิง สนม จะ กลับ มา อยู่ กับ บิดา มารดา ก็ ให้ กลับ มา
 ถ้า สนม จะ ไป กับ ชาย ฐัก ให้ ไป ถ้า ได้ มา ขอ สมาเป็น
 รับ ผิด แล้ง ช่าง บิดา มารดา หญิง รับ สนม ก็ ตี ไม่
 รับ ก็ ตี ไม่ มี เบย เถมิต แต่ สิ่ง ของ ของ ฝ่าย

บิดา มารดา หญิง ชาย ไป เมื่อ เวลา สัก พา กัน
 เท่าใด ให้ เจ้าทรัพย์ สบาย ตาม สิ้น ไร่ โดย ไม่
 มี ครา สิ้น ด้วย เข้าใจ ว่า มี ไร่ ผู้ ร้าย ชื่น เมื่อ มา ให้
 การ กำหนด ของ แม่ ย่า ว่า เมื่อก่อน หาย ใน เวลา
 นี้ เวลา นี้ เข้า ไร่ สบาย ได้ เมื่อ จะ ยอม ให้
 แด่ บุตร หญิง ไป เท่า ไร่ ก็ ให้ ยอม เหลือ นม ให้ ชาย
 ผู้ สัก พา ต้อง เข้า ชื่น แต่ ผู้ สัก ชื่น แด่ พวก เพื่อน ที่
 มาร่วม รวย และ เจ้า สำนัก ที่ ต่าง ๆ ถ้า แม่ สัก พา
 กัน อยู่ หาย ไป ไม่ ได้ ตัว หญิง ไม่ ได้ ตัว ชาย ๆ
 ไม่ ได้ ทั้ง สอง คน จึง ควร ต้อง พ้อง ต้อง เกียร ของ
 เจ้า ไร่ ให้ ส่ง ให้ นม ถ้า ได้ ตัว หญิง ตัว ชาย มา
 แด่ ไร่ ไร่ ผู้ สัก ชื่น แด่ มา เป็น เพื่อน ผู้ สัก พา แด่ ผู้
 เป็น เจ้า สำนัก ให้ ย่า เลี้ยง แต่ การ ช่าง ผู้ มี บ้าน
 ศักดิ์ ยัง มี นม ที่ จะ ว่า ไป หาย อย่าง อยู่ ถ้า ที่
 อยู่ ของ บิดา มารดา เป็น เจ้า มี นม คง คน ผู้ ถ่วง
 เกิน เข้า ไร่ ก็ จะ ต้อง ให้ นม โทษ ส่วน ควร แก่ เจ้า ให้ อยู่
 เจ้า เลี้ยง ตาม บ้าน ศักดิ์ ใหญ่ น้อย ของ ท่าน เจ้า
 ของ เจ้า เจ้า ของ บ้าน ยี่ นม ผู้ มี บ้าน ศักดิ์ ส่ง คำ
 จะ ว่า ตาม ศักดิ์ นม เป็น แม่ ย่า ก็ ไม่ ได้ เพราะ
 ผู้ มี ศักดิ์ นม ส่ง ทาง เจ้า พวก นี้ เป็น แต่ ผู้ สัก ชื่น เตียว
 เมื่อ มา ของ มา เกี่ยว กับ ผู้ มี บ้าน ศักดิ์ ขึ้น ทรัพย์

มา ทลาย ครัว แผ่นดิน ก็ จะ ต้อง รู้ว่า ผู้มี บันดาล คัก คัด
 ชัน เดียว เหมือน กับ โพร แต่ การ ใน เรื่อง อย่าง นี
 ก็ ไม่ เป็น วินัย ที่ ถูก ขน จะ คัด สั้น ได้ ต้อง เว้น
 ท่าน เสนา มัต ให้ คัด สั้น ๆ ความ ทูต พระ กรุณา ให้
 ทรง คัด สั้น เพราะ ใน การ ใน ทิศ ใน ทาง ที่ ไม่ เคย
 ถ้า คัด สั้น ไม่ ชอบ กง ก็ จะ เป็น เขียง เป็น ขยง ไป ต้อง
 ให้ ผู้ ทัด ผู้ โทษ คัด สั้น จึง จะ ควร แต่ ใน การ
 ผู้ มี บันดาล คัก คัด ผู้ มี บันดาล คัก คัด สัก กัน ใน การ ที่
 เหมือน ๆ กัน เคย สวม สม กัน อยู่ แล้ว ให้ สัก สั้น
 ว่า สัก แต่ ใจ หมิง ๆ สัก แต่ ใจ บิลา มารดา ฝ่าย หมิง
 แต่ บิลา มารดา ทั้ง สอง ช่าง ประม ประม สม กัน ตาม
 ยศ บันดาล คัก คัด ทั้ง สอง ฝ่าย ๑๓๓ ๑๓๔ ๑๓๕
 ๑๓๖ ผู้ ถวาย สัก พา ถ้า ไม่ ได้ สัก ก็ ให้ มี เบย
 เตมิต ของ ช่าง หอย ใน เวลา หมิง หนี ตาม ชาย ไป
 เจ้า ทวัญย์ ถวาย ได้ ว่า หอย ใน เวลา นั้น ผู้ สัก พา
 ก็ ต้อง ไซ้ ต้อง เว่ง รัต ให้ ไซ้ เจ้า ของ ทวัญย์ จึง เต็ม
 หรือ ตาม ใจ เจ้า ของ ทวัญย์ จะ ยอม งด หอย ให้ บ้าง

๑๓๖ ๑๓๗ ๑๓๘

ประกาศ พระราชบัญญัติ "ใหม่" ณ วัน พุศ. เดือน
 เดือน ๑๒ ค่ำ ปีมโรง สีมุขีตรีศก พุศ. ๒๓๖๐
 หรือ เป็น วันที่ ๑๘๒๕ ในรัชกาล ประชุมที่ น.

(ข้อ ความ ค่อน ที่ ใ้เครื่อง หมายถึง ฯลฯ ใ้
เป็น พด ความ บ้าง และ เปน ข้อ ความ ที่ เข้า ใจ ว่า
ไม่มี ประโยชน์ ใน เจตนา บ้าง)

ข่ม ขั้น ตก ล่าว

การ เสมิต ข้ามาฯ พ่อ แม่ พญิง นอกจาก
ตอบ ท้า ขู่ หรือ ตก พา ไป ยังมี อีก อย่าง หนึ่ง คือ
ข่ม ขั้น กระทำ ข้าเรา ซึ่ง เขาม ข้ามาฯ พ้อง เรียก
สินใหม่ ได้

ผัวเมีย ๗๖.

“ชาย โต มีเมีย แล้ว ข่ม ขั้น ตก ล่าว หลาน
สาว ท่าน ถึง ข้าเรา ให้ โหม ชาย นัน กิ่ง ประถม นิต
เมีย ถ้า ข่ม ขั้น มี ถึง ข้าเรา ให้ โหม กิ่ง กิ่ง
ข้าเรา ”

(ประถม นิต เมีย ให้ ดู ส่วน ที่ ๒ หมวด ๓)

ผัวเมีย ๗๗.

“ชาย หา เมีย มี ได้ ข่ม ขั้น ตก ล่าว หลาน สาว
ท่าน ถึง ข้าเรา ให้ โหม กิ่ง เมีย ชาย มี เมีย แล้ว
ถ้า ข่ม ขั้น มี ถึง ข้าเรา ให้ โหม กิ่ง กิ่ง ข้าเรา ”

ผัวเมีย ๗๘.

“ชาย โต ข่ม ขั้น พญิง เด็ก ไม่ รู้ เดียงชา มี
ถึง ข้าเรา ให้ โหม เท่า เมีย ประถม นิต เมีย ถ้า
ข่ม ขั้น ถึง ข้าเรา โสกิด โสกิด ให้ โหม เท่า เมีย ประถม

ผิด เมีย ทวี คุณ ก็ขาย ตี หญิง ทำให้มีบาดเจ็บ ด้วย
ท่าน ให้ใหม่ โดย บาด เจ็บ อีก โสด หนึ่ง "

พา ไป ทิ้ง

ผิด เมีย ๓๒๕.

" หญิง ตาม ชาย ไป แต่ ชาย มี ได้ ส้ม กล้วย
ให้ พ่อ แม่ หญิง แต่ ชาย เขา หญิง เห็น ไว้ เป็น
เมีย ขย บ้าน เวณ ชน บ้าน ละ กัน สอง คน ถึง
สอง บ้าน ตาม บ้าน แล้ว แต่ ชาย มี เตย หญิง
เขา หญิง มา ส่ง ให้ แก่ พ่อ แม่ หญิง เอา ใช้ ท่าน ว่า
ชาย บังอาจ เขา ลูกสาว ท่าน ไป เร เตย ประจาม ถ้า
เขา ไป เตย สอง บ้าน ให้ เขา ค่า ตัว หญิง นั้น
ตั้ง ใหม่ ทวี คุณ ถ้า เขา ไป เตย ตาม บ้าน ชน ไป
ให้ ใหม่ ทวี คุณ เป็น ชน ใหม่ ถึง พันย ถึง "

ความ ผิด ผู้ ตัก พา

ผิด เมีย ๓๒๕.

ตัก พา กัน ไป แล้ว พา กัน กลับ คืน มา ชาย

ผิด เมีย ๓๓๘.

ไม่ มีความ ผิด

ผิด เมีย ๓๒๗.

" ชาย พา ตก ล่วง ท่าน ไป ทำ ชู้ ขย มา หญิง นั้น
มี สรรพ์ พ่อ แม่ หญิง นั้น มี รุ หญิง นั้น คาย
ท่าน ให้ ชาย ใช้ ค่า หญิง นั้น แล้ว ให้ อง โทษ แก่ ชาย
นั้น เป็น ขย เตมิต อีก โสด หนึ่ง "

ตัก พา ใน หมวดนี้ กล่าว จำเพาะ แต่ ตัก พา
กัน ไป เพื่อ การ ประเด็น เท่า นั้น ไม่ เกี่ยว ถึง การ
อย่าง อื่น และ ไม่ เกี่ยว ถึง ทาง อาญา คด้วย.

กฎหมาย ๕

หมวด ๔

อำนาจ แล นำ ที่ ของ ผู้ แล เมีย

อำนาจ ใน ทรัพย์สิน ให้ ล ส่วน ที่ ๔ หมวด ๔.
อำนาจ แล นำ ที่ ทิ้ง ไป

ผู้ เมีย ๖๑. เมีย มี ความ ผิด มี คดี โนย ได้ ถิ่น ปราน ปราม
ตาม ส้มควว เมีย คียง ไม่ หยาบ ซ้ำ ค้อ ผู้ ถ้า เมีย
หยาบ ซ้ำ ค้อ ผู้ ให้ เมีย ขย โทษ

ผู้ ไม่มี อำนาจ ทำ โทษ เมีย จน เหลือ เกิน
ผู้ เมีย ๖๒. เมีย ไม่ ได้ มี ชู้ ผู้ หา ว่า มี ชู้ แล ทำ ร้าย
เมีย มี บาด เจ็บ ถึง ส่าหส์ ให้ โหม ผู้ ตั้ง สก ตั้ง ทำน
ถ้า ผู้ เมีย มี เลี้ย กัน ให้ โหม นั้น แก่ พย แม่ เพราะ
เขา เอยง มา ยาก

ผู้ เมีย ๓๓. เมีย พลัด พราก ไป จาก ผู้ โดย เกิด จดจจด
ถักพา ๒๒ ๒๗, ๓๔. ก็ ดี หรือ ถูก ผู้ ร้าย ล้อ ถอง ไป ก็ ดี ถ้า แล ไทว ได้
เมีย เขา ไว้ ให้ ได้ ตาม ลู แล ให้ นำ ตัว มา ส่ง แก่ ผู้
หรือ ถ้า ภาย หลัง ผู้ มา พบ เขา ก็ ให้ คืน ให้ เขา
(แล ให้ ผู้ นั้น ได้ รับ รางวัล ตาม ส้มควว) แล จะ เขา
เมีย เขา ไว้ ไม่ ได้

อำนาจหน้าที่ของสัตว์เดรัจฉาน

๑๓

สัตว์เมีย ๑๔.	ตัว มีหน้าที่เลี้ยงเมีย โดย ยุติธรรม	
บัญญัติ ๑๕.	คือ ต้องเลี้ยงเมียเหมือนอย่างเมีย เลี้ยงเหมือนทาสไม่ได้	จะ
สัตว์เมีย ๑๖.	ชายใดไม่เลี้ยง ตกต่าง ท่าน	ให้ ย่า เกรง
“ ๑๗.	พ่อ แม่ ผู้เก่า ผู้แก่ แด่ญาติพี่น้องแห่งหญิง พี่น้องแห่งตน	เสมอญาติ
สัตว์เมีย ๑๘.	หญิงเจ็บ ตัวเขา มาส่ง ให้แก่บิดา มารดา หญิง บิดา มารดา หญิง รักษา โรคนี้ เท่าใด ให้สามีหญิง ใช้ทรัพย์ให้ ทิ้งหลาย เมื่อน้อย บิดา มารดา รักษา เรือนแล้ว ผู้เป็นสามีหากรักษา ”	สิ้นทรัพย์ “เทศบุตร กรรมนี้

ให้เมีย

เมตเสวี ๑๑๐.	ผู้ใดเห็นหาแก่ท่าน ให้แก่ท่าน ด้วยเห็นหาแล้ว แก่ ท่าน ว่า จะคืน มิได้เลย	ยกภรรยา ตั้งชีวิตไว้ แต่อย่าจะคืนเขา
(แต่จะ ให้ โดย หญิง ไม่ ยินยอม ด้วย ไม่ ได้ ประหลาด ที่มีบทกฎหมาย แต่ ไม่ปรากฏ ว่า เคย มีประเพณี แก่ยุคใด)		

หนี้สินของผู้เมีย

- ฎีกา ๒๘๗ / ๓๒๒. ผู้เมียไม่ต้องรับผิดชอบใช้หนี้ที่เมียเป็นหนี้เขา
 อ. ส่วน-อ. เริ่ม, ขยู่ ก่อหนี้มาเป็นผู้เมียกัน
 แต่หนี้สินที่เกิดขึ้นในระหว่างเมียเป็นผู้เมียกัน
 นั้น ตามธรรมดาผู้เมียต้องรับผิดชอบ
 ด้วยกัน
- ฎีกา ๓๗๘ / ๓๒๒. เมียผู้เดียวเป็นเจ้าของในศาล และ
 โท.-อ. ปย. เมียชอบความโจทก์ยึดทรัพย์ของตัวเขาเงิน
 ใช้ตามชอบได้
- ฎีกา ๒๖๓ / ๓๒๘. ถ้าผู้ทำผิดสัญญา แต่หลบหนีเสียโจทก์
 อ. แยม-อ. ทบทอง อาจฟ้องเมียได้
- ฎีกา ๔๓๔ / ๓๒๗. ผู้หรือเมียก็ตั้งไปทำผิดทางสัญญา โดย
 ชัยการ-น. แฉ้ว. เมียหรือผู้ อีกฝ่ายหนึ่งไม่รู้เห็นด้วย ถ้าแต่
- ฎีกา ๗๔๕ / ๓๒๗. ถูกปรับเป็นพินัย ศาลมีอำนาจยึดทรัพย์ที่รคณ ปน
 ชัยการ-อ. แพ. กันระหว่างผู้เมียได้
- ฎีกา ๓๗๖ / ๓๒๗. ชายหญิงเป็นหนี้สินกัน แต่มาได้เป็นผู้
 เจ้าหงษาวที่— เมียกัน หนี้สินระหว่างกันเป็นอันยกเลิก
 น. ผต. กู หนี้ ๖๒.
- ฎีกา ๒๓๗ / ๓๒๘. ถ้าผู้เคยใช้เมีย ชื้อซื้อของจาก ก. มา
 หต. วิชเขต— ชายในวันตน ผู้ต้องชำระราคาของที่เมียซื้อจาก
 น. เกศ ก. ถ้าจะไม่ให้ชื้อซื้ออีกต่อไป ต้องบอกให้

ชายก็ดี เมียชายก็ดี ได้ผู้ยังใช้เงินท่านจงเต็ม
วาจา."

ก๊วน ๑๕.

"ผู้ใดรู้ชยว่าเปม เมียน้อย ชย ข้างท่าน ให้
มัน ก๊วน เงิน.....มิได้บอกแก่เจ้าผัว.....ให้รู้
ท่านว่าเจ้าเงินนั้น ใจง่าย ถ้ามันมีเงิน เมื่อใด
จึงให้เอา แก้มัน เมื่อนั้น..... ถ้าเจ้าเงิน
ได้บอกแก่เจ้าผัว.....ให้รู้ให้ยอม.....แล้ว ให้
เจ้าผัว.....มัน ใช้เงิน ท่าน....."

ก๊วน ๑๖.

"ชายหญิง เมีย ยัง ไม่ได้ ชย กับ เปมแล้ว เมีย กับ
มัน ก๊วน ยม เงิน.....ก็คั่งชย.....เมื่อ
มา ชยกับ เปมแล้ว เมียกับ มัน เจ้าหน มา ทวงถาม
แต่ข้างฝ่ายชายก็ดี.....หญิงก็ดีจึง.....มา ชย
เปมแล้ว เปม เมียนั้น.....รับว่าจะใช้ คือ เจ้าหน...
.....แต่ ตกหน มัน หน ชาย ให้ผู้ ซึ่ง รับว่า จะ ใช้
หน หน ใช้ กิ่ง หนึ่ง ถ้าแก่.....มิได้รับว่า จะ ใช้
จะ เขามีได้"

ก๊วน ๑๗.

"เมีย ชนหมาก ทวง ไป ก๊วน ยม เงิน ท่าน เจ้า
หน มิได้ บอกกล่าว ผัว มัน ให้รู้ ท่านว่า ให้แค่ ต้น สิม
ท่าน ต้น ชย่า ให้เสีย ต้น ของ ท่าน ถ้า บอก ผัว
มัน ให้รู้ ให้เขา สอก เป็น ช้าง ถ้า ผัว รู้ เห็น
มี สำคัญ แกง ไต ด้วย เมียมัน ท่านว่า ให้เขา ต้นแก่

อุชก แก่ ตก ทน จง เค็ม "

ภูทอน ๑๒.

" ผัวเมียภูทอนด้วยกัน เขาจะหย่ากัน ให้

" ๑๓.

ชายไว้สองส่วน ให้หญิงใช้ส่วนหนึ่ง "

ภูทอน ๑๔.

" ถ้าชายผู้นั้นมีรูเป็นสี่ว่า หญิงหากก็
มาเถียงตกเต้าข้าคน ถ้าเขาจะหย่ากัน ให้ชายใช้
แต่ครึ่ง ถ้าหญิงก็มาบ่าเวอซู้ แต่พ่อแม่พี่น้องมัน
ให้หญิงใช้แต่ผู้เดียว "

ภูทอน ๑๕.

" ถ้าชายก็มาเถียงตกเต้าผู้คน แต่หญิง
มีรู ถ้าเขาจะหย่ากัน ให้ใช้คนละครึ่ง ถ้า
ชายก็มาบ่าเวอซู้สักพ่อแม่พี่น้องมันเอง ให้ชาย
ใช้แต่ผู้เดียว..... "

ภูทอน ๑๖.

" ภูทอน ท่าน ให้ชื่อเจ้าหนทงผัวทงเมีย
อย่ามาถ่ายเจ้าหน เมียตายยิ่งแค่ผัวก็ดี ผัว
ตายยิ่งแค่เมียก็ดี ให้เขาแค่ตั้งเงิน แต่บอกเมีย
จงเค็ม มีให้แบ่งตั้งท่านเป็นสองผู้ตายผู้ยังเดย

ภรรยา กระทำ ค่อ สามี
ท่านจำ ไม่มีโทษ

หรือ สามี กระทำ ค่อ ภรรยา

.....

เจ้าพนักงานสอบสวน
31/11/2568

หมวด ๕

สินสอด ชั้นหมาก ของหมั้น

ลักษณะฉ้อโกง ปท. ๑๑๕ กำหนดราคาชั้นหมาก
ว่าดังนี้ :-

ฉ้อโกง ๑๑๕. ชั้นหมาก ก่อร่าง ค่าง ๑๓ ชั้น ๆ ละ เพียง
ชั้นหมาก หมั้น ๕๐ ชั้น ๆ ละ สี่สิบ
รวม ๖๓ ชั้น เป็นราคา ๑๓ บาท ๓ สิบสี่
(ในเวลานี้ดูไม่ถือว่า มีราคา กั้น แล้ว)
ประกาศ เรือง เมื่อฉ้อโกง หยิบ กั้น หยิง ไม่ กั้น กั้น สินสอด
สินสอด ของ หมั้น หรือ ของ โฉนด เลข

๑๑๕.
ฉ้อโกง ๑๐๖. “ชายใด ให้ ไปสู่ ขอบ ลูกสาว หลานสาว ท่าน ชาย
ใด ให้ สินสอด แด่ ชั้นหมาก ไหม้แล้ว ยัง มิ ได้ ช้อย กั้น
ด้วย กั้น ชาย ชอบ ทำ ทูราชาร แก่ หยิง หยิง
นั้น พัน แทง ตาย ใช้ หา โทษ มิ ได้ แด่ ชั้นหมาก
สินสอด เค็รียง ชัน แต่ง มา นั้น ให้ ได้ แก่ พ่อ แม่
หยิง ”

ฉ้อโกง ๑๐๗. “ชายใด ไปสู่ ขอบ ลูกสาว หลานสาว ท่าน เป็น เมีย

ชาย ได้ ให้ สิ้น สิ้นสุด แล้ว ยังมี ได้ คง การ มงคล
 ชาย นั้น ยัง มี ได้ ไป อยู่ หลับ นอน ด้วย หญิง แต่ ชาย
 นั้น ตาย ท่าน ให้ ทำ สิ้น สิ้นสุด เป็น สอง ส่วน คืน ให้
 ชาย ส่วน หนึ่ง ตก อยู่ แก่ หญิง ส่วน หนึ่ง ถ้า
 หญิง ตาย ท่าน ว่า สิ้น สิ้นสุด นั้น ให้ ไว้ แก่ บิดา มารดา
 หญิง จง สิ้น ถ้า หญิง ได้ เสีย ตัว แก่ ชาย ชาย ตก
 สิ้น สิ้นสุด นั้น ให้ ตก อยู่ แก่ หญิง จง สิ้น เพราะ ว่า เป็น
 สิ้น หัว บัว นาง” (คือ คำ นาม)

ผู้ เมีย ๓๓๕.

ถ้า ชาย หมั้น หญิง ไว้ แล้ว จง ใจ ทำ ผิด สัญญา
 โดย ไม่ แต่ง งาน ตาม กิเลส ชาย จะ เขา ชั้นหมาก
 ของ หมั้น คืน ไม่ ได้ (เรื่อง นี้ ได้ เคย มี คำ พิพากษา
 ศาล แห่ง เป็น แบบ อย่าง แล้ว คือ คดี ใน ระหว่าง
 เมือง พิษณุ ใจ หย์- น. ยัก หลี่ จ้า เหย)

ผู้ เมีย ๓๓๖.

แต่ ถ้า ฝ่าย หญิง ผิด สัญญา พ่อ แม่ หญิง ต้อง
 คืน ชั้นหมาก ทั้ง คู่ จน แต่ ใช้ คำ เจ็บ หาย ด้วย

ผู้ เมีย ๓๓๗.

“ชาย ให้ สิ้น ขอ ตก ตัว หลาน ตัว ท่าน ถึง หลบ ผาก
 แต่ หญิง มี ชู้ ด้วย ชาย ยืน ก็ ดี ตาม ชาย ยืน
 ไป ก็ ดี ท่าน ว่า ให้ ชาย มี สิ้น ขอ คิด เขา คำ
 ชั้นหมาก แต่ แรก มา ชู้ เขา เท่า ถึง ชั้นหมาก หมั้น เขา
 หนึ่ง เป็น สอง ฯลฯ”

คำ ที่ ใช้ ว่า ชั้นหมาก ใน บท กฎหมาย นั้น

๓๐๖

กฎหมายล้มละลาย

หมายศาลของศาลถึงขอขม

ด้วยในเวลาที่

ม. ๓๐๖ ศาลล้มละลาย

ขอขม

อันหมายไม่

เจ้าพนักงานศาล

31/11/2568

หมวด ๗

สัญชาติ และ นามสกุล

- พ.ร.บ. สัญชาติ บุตร ที่ เกิด แต่ บิดา เป็น ไทย มี สัญชาติ
๒๔๕๖ ม. ๓ (๓) เป็น ไทย
- พ. ร. บ. สัญชาติ หญิง ไทย ถึง ๑๗ ปี สม มรส กับ ชาย จน เกิด บุตร
๒๔๕๖ ม. ๓ (๒) ถ้า แม่ ไม่ ปรากฏ ว่า ไทย เป็น ผู้ บุตร นั้น มี สัญชาติ
เป็น ไทย ตาม แม่
- พ. ร. บ. สัญชาติ หญิง ต่าง ชาติ ถ้า มี สัญ ไทย มี สัญชาติ
๒๔๕๖ ม. ๓ (๔) ไทย ตาม ผู้
- พ. ร. บ. สัญชาติ หญิง ไทย เป็น เมีย ชาย ต่าง ประเทศ ถ้า
๒๔๕๖ ม. ๔. แม่ กฎหมาย แห่ง ชาติ ผู้ ให้ หญิง คือ เขา สัญชาติ
ของ ผู้ ได้ หญิง จาก สัญชาติ ไทย ไป คือ สัญชาติ
ต่าง ประเทศ แต่ เมีย จาก เป็น ผู้ เมีย กัน แล้ว
กลับ มา เป็น สัญชาติ ไทย อย่าง เดิม
- พ. ร. บ. สัญชาติ คน ไทย ที่ ได้รับ อนุญาต ให้ ถึง สัญชาติ ต่าง ประ
๒๔๕๖ ม. ๓๐. เทศ ถ้า กฎหมาย สัญชาติ ต่าง ประเทศ นั้น ยอม
ขยาย ตยต ถึง บุตร ภรรยา บุตร ภรรยา ย่อม
ถือ สัญชาติ ไทย ตาม กัน

สัญชาติ แถ นาม สักถ

๓๖๕

พ.ร.บ. ขนานนาม หมิง ที่มี สามี เด็ด ให้ ใช้ ชื่อ สักถ ของ สามี

สักถ ๒๔๕๖ ม. ๖. แถ คง ใช้ ชื่อ ตัว แถ ชื่อ สักถ เดิม ของ คน ได้

ม.๗.

บุตร ที่ ไม่ปรากฏ ว่า ไคร แถ นิตา คั้ง ใช้

ชื่อ สักถ ฝ่าย นวตว (ถูก ไม่มี พอ)

กฎห. แถง ซาติ ภรรยา ของ ซาข ค้าง ประเทศ ซึ่ง ได้ แถง

๓๓- M. ๖๒, ๑.๗. สัญชาติ มา แถ ไทย แถ นั้น มี สัญชาติ แถ ไทย ตาม

สามี แถ บุตร ที่ มี อายุ ยัง ไม่ครบ แถ ผู้ ใหญ่

ที่มี สัญชาติ แถ ไทย ตาม นิตา ค้าง แถ บุตร แถ น

ซาจ ขอ กงับ ไป ถือ สัญชาติ เดิม ของ คน ได้ ภายใน ๓ ปี

นับ แถ เวลา ที่ มี อายุ ครบ แถ ผู้ ใหญ่

๓๖

๓๖

๓๖

— ๓๖

๓๖

๓๖

๓๖, ๓๖

๓๖

๓๖, ๓๖

๓๖

๓๖, ๓๖

๓๖

๓๖

๓๖

๓๖

๓๖

๓๖

— ๓๖

๓๖

๓๖

๓๖

๓๖

๓๖

๓๖

๓๖

— ๓๖

๓๖

๓๖

๓๖

ก.

กต

- ขุนไกร นารายณ์ ๓.
- นายจันทกา ๓๒.
- หลวง ยุคน จันทกา ๓๖.

ข.

ขฐ

- ชู สอง ศรี ๓๗.
- บริบ ชู ๓๕.
- ภู ฟ้า ๓๘.
- สม ยชน ไทมี ๓๖.
- ทา ความ อ่า มี ๓๗.
- เทนช ชันหมาก ๓๗. ๓๗.
- หนั ไทมี ๓๕.
- ชำนาจ พอง ๓๕. ๓๕.

ชก สย

- ไน การ ทา ชู ๓๗.
- บำว ๓๗.
- ชาย ที่ มี เมฆ ไม่ ได้ ๓๖.

ญ.

หญิง

- สุนทรดา ๒๗.
- เจ็บ ๕๓.
- เด็ก ๓๓.
- เปนเมียไม่โต ๓๓.
- ทาน ๕, ๓๔.
- พระราชทาน ๕.
- มีตัวแล้ว ๓๓.
- มาหาถึงเรือน ๒๗.
- หนีไปต่างเมือง ๒๗.
- ซาใครนหรือรับประกัน ๕, ๓๗.
- ชยในอำนาจอิสระพ่อแม่ ๓๓.
- ญาติได้เสียกัน ๓๒.

ด.

เด็กหญิง

๓๓.

ด.

แต่งงาน

- คนต่างประเทศ ๗.

๔. ๕

- พธ ๕, ๗.
- คช ๕๓๓ กบฏ พธ ๗๗.
- พธ ๗๗.
- ๕๓๓ กบฏ พธ ๗๗.

๗.

- พธ ๗๗ ๗๗.
- พธ ๕๓๓ กบฏ พธ ๗๗, ๗๗, ๗๗.
- พธ ๗๗.
- ๕๓๓ กบฏ ๕๗.
- ๕๓๓ กบฏ พธ ๗๗, ๗๗.
- ๕๓๓ กบฏ พธ ๗๗.
- ๕๓๓ กบฏ พธ ๗๗.
- ๕๓๓ กบฏ พธ ๗๗.

๘.

- พธ ๕๓๓ กบฏ พธ ๗๗.
- พธ ๕๓๓ กบฏ พธ ๗๗.
- พธ ๕๓๓ กบฏ พธ ๗๗.
- พธ ๕๓๓ กบฏ พธ ๗๗.

๒.

บท ๕ แปด เณร	๓๒, ๔๗, ๖๓.
บท ๖	๗๐.
บท ๗	๗๓.

๓.

ประกาศ อักขร	๘๕.
ประวัติ	๗๖.
ประวัติ	
— ผู้จัดทำ	๗๘.
— ประถม ผู้จัดทำ	๗๐.
— พิมพ์	๗๒.
บรรณคดี พิมพ์	๘.
บท กน เกษตร	๓๓.

๔.

ผู้จัดทำ	๘๒.
ผู้พิมพ์	๗๘.
— ถึง ข้าเรา	๗๘.
— ไม่ถึงข้าเรา	๗๘, ๗๒.
— พิมพ์	๗๘.

— ไม้ ขันทพาค ๗, ๒๓.

ไม้

— ไม้ทาเมือระหว่างความ ๒๗.

— ไม้ ชั ๓๐.

— ไม้ เมีย ๕๐, ๕๑.

— ไม้ ร้าย เมีย ๗๒.

— ไม้ ๕๐, ๕๑, ๖๓.

— ไม้ คี ๕๕, ๕๖, ๕๗, ๕๘.

— ไม้ โจร ๕๕.

— ไม้ ราชการ ๒๓, ๒๕.

— ไม้ ย่า เกอว ผู้เกอว ผู้เกอว ๕๖.

ไม้ เมีย

— ไม้ ไม้ เมีย ๕, ๕, ๕, ๖, ๗๒.

— ไม้ กิม ๓๗, ๕๖.

— ไม้ ไม้ กิม ๓.

— ไม้ ๕๐, ๕๗.

— ไม้ ๕๐.

— ไม้ กิม ไม้ ได้ ๕๒.

— ไม้ ไม้ ๕๖.

— ไม้ ๕๗.

๘.

ฝาก นำ เวอ ๖, ๓๗.

ค.ศ.น

ค.ศ.น

พ.

พ.ศ. แต่งงาน

๕๖, ๗.

พ.ศ. ยกร่าง

๕๗.

พ.ศ.

๗๒.

พ.

พ.ศ.

- ๕๖

๕๕, ๕๐.

- ๕๗

๕๖.

- ๕๘

๕๗.

- ๕๙

๕๘.

- ๖๐

๕๙, ๕๘, ๕๐.

- ๖๑

๖๐.

น.

น.ศ.

๗.

น.ศ. ประมวลกฎหมาย

๖๗.

น.ศ.

- ๖๘

๖๕.

- ๖๙

๖๕, ๖๖, ๖๗, ๖๘.

๗

- น้อย ๓๕, ๓๖, ๓๗.
- ราษฎร ๓๕, ๓๖, ๓๗, ๔๕.
- พระราชทาน, ๗๕ ๖๖
- วิชา ๓๗.
- โดย กุศล ยศ ๔๖.
- บุคคล ๔๗.
- ๗๕ ๖๖
- ๗๕ ๖๖
- ๗๕ ๖๖

ข.

- ขยา ๔๖, ๔๕.
- เหตุ กอ ๔๗.
- กิ่ง กอ ๔๗.
- แดง กิ่ง กอ ๔๕, ๕๓.

ง.

- งับ ของ เพน เพน ๕, ๕.
- งอม ประเทศ ๓.
- งอน ทอ ๖๓.

๓.

ตัก พ่า	๗๕.
— พระราชบัญญัติ	๗๖, ๗๕.
— ไปทิ้ง	๗๖.
— ความผิด	๗๖.
ทดบ ผาก	๖, ๓๗.
เดมิต	๗๖.
๕	
เตยง	
— เหมือน เมีย	๕, ๖.
— ไม่เหมือน เมีย	๖๖, ๕๖.
— เปน ข้อ วิจัยนัย	๓๖.
— ไม่เปน รววม	๕๓.
ดอยท่าซู้	๗๕.

๔.

สัญชาติ	๓๐๕.
สำแดง คอย ชารอ กำพัน	๕.
สิน ที่ ช่าง ไ้	๒๕.
สิน บริคณฑ์	๕๕.
สิน สอ	๓๐๐.
สิน ส่วน ตัว	๕๓.
สามเนร	๓๓.
สมรส	๕๕.

ส้ม รั้ว

— ทำ รั้ว ๓๗.

— บัว ๓๗.

— พ่อ แม่ สง ๓๗.

— ให้ สำ นึก ๓๗.

ส้ม ขอม ให้ มี รั้ว

เสื่อ ก ใส ๓๗.

๗.

ให้ เนีย

๓๗.

๘.

อำนาจ อิศระ

— ของ พ่อ แม่ ๓๕.

— ใน ตัว หู ๓๖.

— ตัว เนีย ๓๗, ๓๘.

อุทถน ๓๕.

ข้า พราจ เนีย ทา ๓๗.

ชาย ความ พอง ส้ม รั้ว ๓๕.

ชาย ความ พอง รั้ว ๓๗.

ชา เปา แผ่นดิน ๓๗.

คำอธิบาย กฎหมาย

คำพิพากษา ศาลฎีกา ผู้สมรู้ ใน คดีอาญา

นาย เข้ม เนติบัณฑิต เวียงเวียง

ว่าด้วย หลัก สำหรับ การ วิจัย คดี ที่ จำเลย ทนาย คน ร่วม มือ กับ กระ
ทำ ความ ผิด. หรือ จะ เรียก ว่า เป็น คำ ขยาย ความ ใน มาตรา ๒๓ และ
มาตรา ๒๕ ๔ ๕ แห่ง กฎหมาย ตักสิน อาญา ให้ ชัด ชั่ง ก็ ว่า ได้. คำ
พิพากษา ศาลฎีกา เป็น ย่น มาก ได้ ยก มา ลง ไว้ เป็น ตัวอย่าง ใน เล่ม นี้

ราคา ๒ บาท

กฎหมาย มรดก

นาย เข้ม เนติบัณฑิต เวียงเวียง

พิมพ์ ครั้งที่ ๒๐

เป็น เล่ม ที่ ทำ ความ ชัดชัด ให้ แก่ ผู้ พิจารณา ทนาย ความ และ
นัก เวียง กฎหมาย. ผู้ ซึ่ง ไม่ รู้ กฎหมาย มรดก เลย เมื่อ ได้ อ่าน เล่ม
เล่ม นี้ คง จะ เข้าใจ ชัดเจน ตลอด. ท่าน เจ้าพนักงาน ผู้ ใหญ่ ฝ่าย
ตุลาการ ได้ ยก ย่อง สรรเสริญ ว่า เล่ม นี้ ใช้ ได้ ดี.

ราคา ๒ บาท ๕๐ สตางค์

เล็งคืน แดง เข้ม เนติบัณฑิต ๒๐๘. สำนักพิมพ์ กรุงเทพฯ ฯ

สั่ง ส่ง ให้ ผู้ สั่ง ทาง ไปรษณีย์ ไม่ คิด ค่า ส่ง

ตำหรับ ทนาย ความ

เล่ม ๑

นาย เชียง เนติบัณฑิต, เรียบเรียง

เป็น ตำ และ นำ สำหรับ ทนาย ความ ใน การ ดับ, ชัก, ค้ำ, และ
คิง พยาน ซึ่ง ให้ รั รมัก ระวง อันตราย, ซึ่ง ให้ เห็น ประโยชน์ ที่ ควร ทำ
แต่ ซึ่ง ให้ เห็น อันตราย ซึ่ง ควร ระแวง ใน เวลา คบ คู่ คดี. จะ นับ ว่า
เป็น ประทีป ซึ่ง ส่อง แสง สว่าง ให้ แก่ ทนาย ความ ที่ ยัง ชุ่มน หรือ ชุ่มก
ว่า ได้. ผู้ เรียบ เรียง ถ่าย แบบ มา จาก ฉบับ ภาษา ฝรั่งเศส ซึ่ง หมอ ความ
ฝรั่งเศส นิยม รม ชื่น ใช้ กัน อยู่ ทั่ว ไป.

ราคา ๕ บาท

เป็น สมุด เล็ก มี ๓๐๐ หน้า เศษ เท่านั้น

เคสิม และ เชียง เนติบัณฑิต, ๒๕๕, ซำมแยก กรุง เทพ ๑

รับ ส่ง ให้ ท่าน ผู้ ชื้อ ทาง ไปรษณีย์ โดย ไม่ คิด ค่า ส่ง

กฎเกณฑ์ กระทรวง ยุติธรรม

ที่ ๑ ถึง ๖๔.

ของโรง พิมพ์ พานิช คุภณต.

เป็น ข้อบังคับ เรื่อง ด้วย พระราชบัญญัติ วิธีพิจารณา ความ พัง ความ
อาญา และ พระบรมนุญ ศาล. ผู้ ซึ่ง จะ ศึกษา กฎหมาย วิธี พิจารณา
ให้ ถอง แท้ จำ ต้อง มี สมุด เต็ม น

ราคา ๒ บาท

เขตดอน และ เขียง เนติบัณฑิต. ๒๗๗, ซำมเยก กรุงเทพฯ ๗

รับ ส่ง ให้ผู้ซื้อ ทวง ไปรษณีย์ โดย ไม่คิด ค่า ส่ง

ศรีกรุง

เป็น หนังสือ พิมพ์ ออก ราย เดือน มี เรื่อง รว จับ ออก จับ ใจ ซึ่ง
จะ ทำ ให้ ผู้อ่าน พัง ได้ รับ ความ เพลิด เพลิน สนุก สบาย เกิน ความ คาดหมาย
ค่า บำรุง ปี ละ ๘ บาท เท่านั้น ส่ง ถึง บ้าน ท่าน เดรัจฉ ท่าน ผู้ ไต่ ประ
สงค์ จะ อดทน ศรีกรุง ไปรด เขียน ถึง นาย ต้น ผู้จัดการ ซอพีส์ อยู่
ร้าน สยาม ประดิษฐ์ ซำพาน มอญ กรุงเทพฯ ๗

บัตรหาข้อสอบไล่

นักเรียน กฎหมาย เพื่อเป็นเนติบัณฑิต.

ศึก ๑๑๒ ถึง ศึก ๑๑๑

ผู้รวบรวม ได้ พิมพ์บัตรหาเหล่านี้ขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้
ศึกษาวิชา กฎหมาย ที่จะทดลอง สอบ ความรู้ตนเอง. บัตรหาที่ได้
สอบ มา แล้วนี้ คง จะเป็น แบบ อย่าง อันดี สำหรับ สอบ บัตรหา ใน ภายหน้า
และ ถ้า ท่าน เป็นผู้ ที่ พัง ค้าง ต้น จะ ศึกษาวิชา กฎหมาย ท่าน คง จะ ใช้เป็น
เครื่องมือ สำหรับ ประมาณ ความรู้ ของ ท่าน เอง ได้.

ปกแข็ง รวม ทั้ง ค่า ส่ง ราคา ๓ บาท

โรงพิมพ์พานิชคุรุภัณฑ์

๒๐๕ ถนนสามเสน กรุงเทพฯ ฯ